

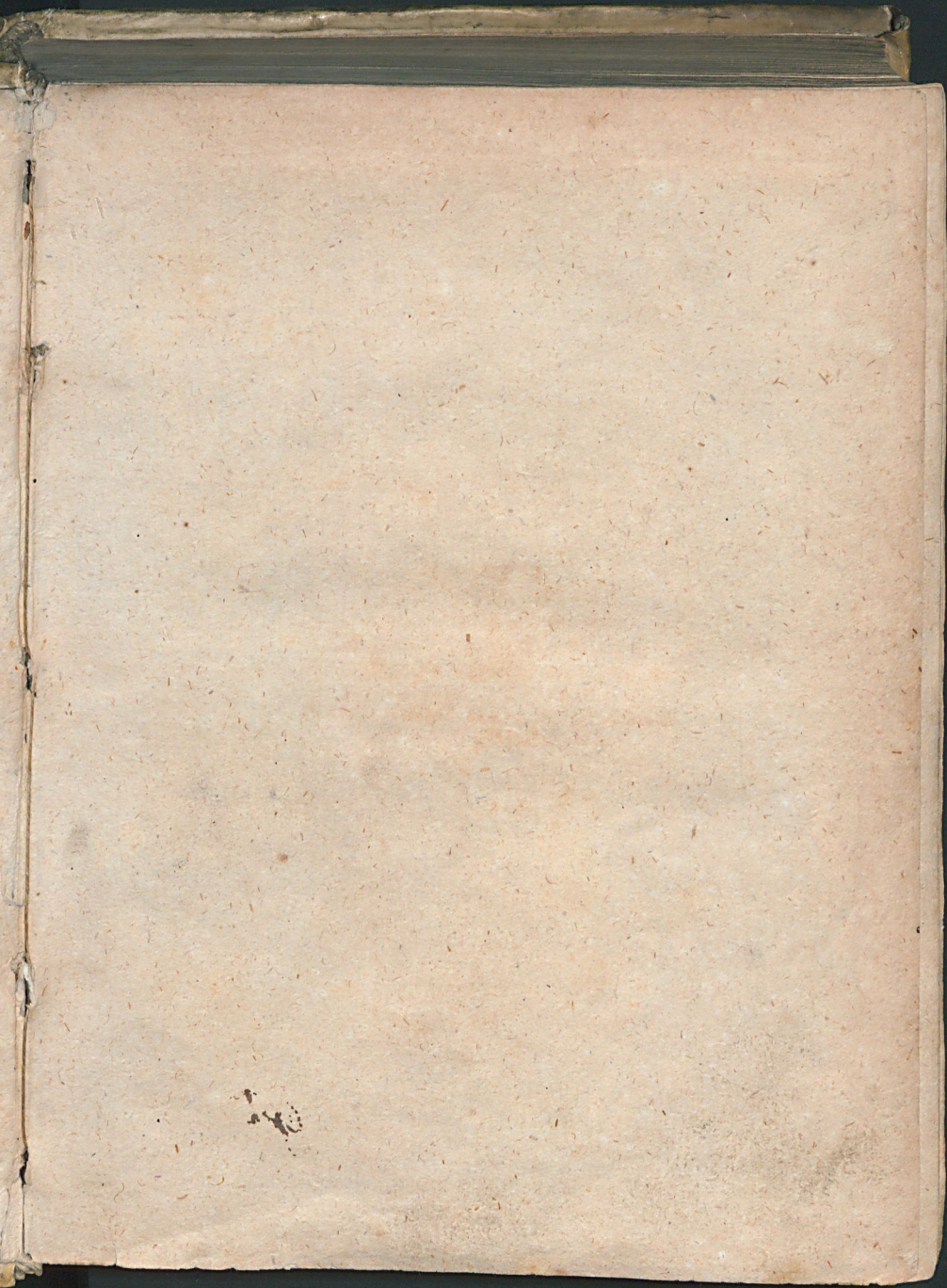
M P V I

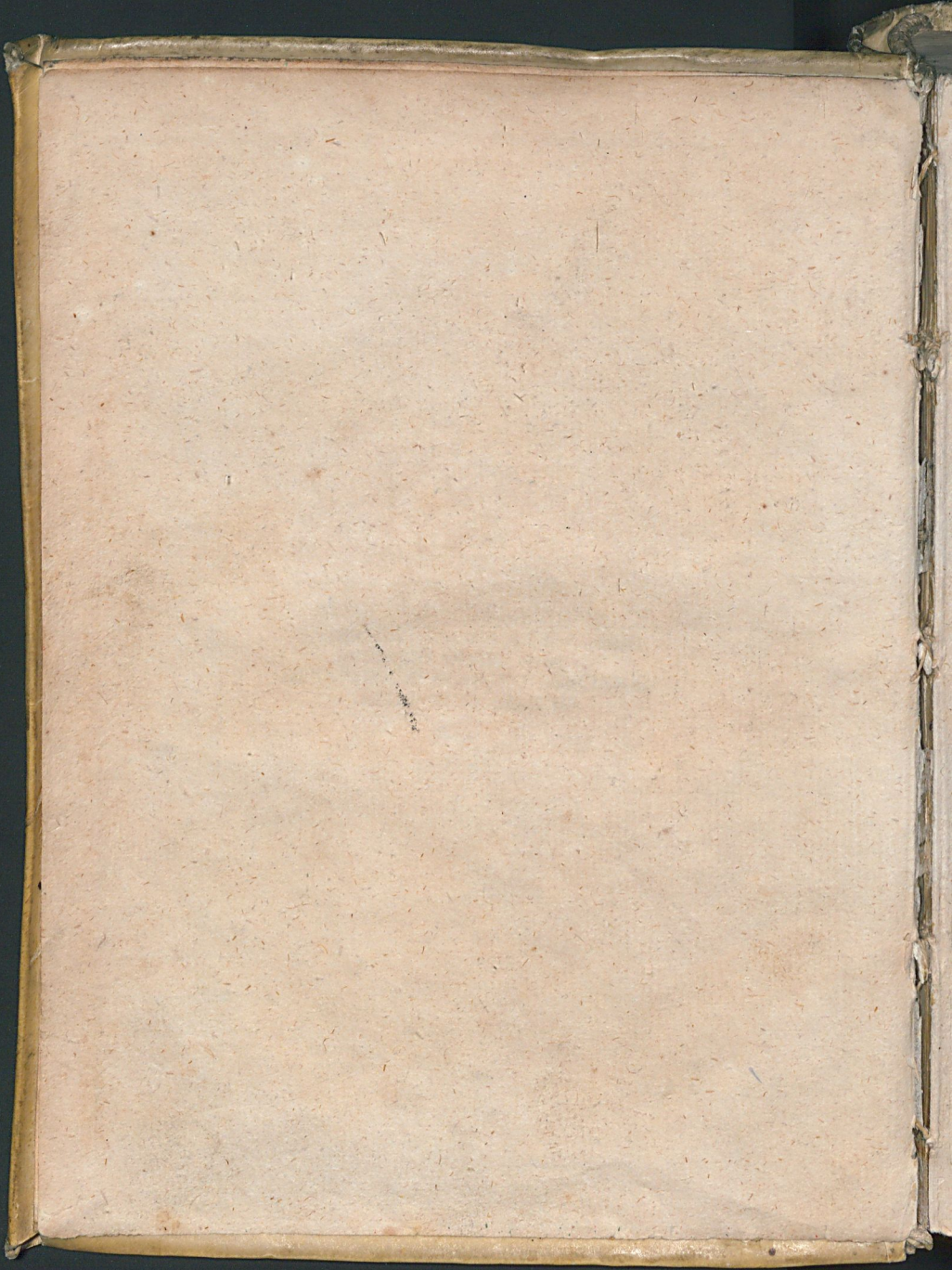
1 6 3 3

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAL. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Ged. 22.
Ged. 22.

II

6

SCHEDA REGIA,

SIVE
I. COMMENTATIO DE OFFICIO ET INSTITUTIS
PRINCIPIS

Agapeti, magnæ illius Ecclesiæ Constantinopolitanae in plagâ orientali olim

Symmysia, ad

JUSTINIANUM, EJUS NOMINIS I. IMP.

circa annum Christi 530. per scripta,

*In peculiares Aphorismos redacta & τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ collatione
sacrorum instituta, denuò recognita, & accessione*

Marginalium locupletata.

TABELLA MONITORIA.

- II. M. Aurelii Imp. ad Commodum F. Imperii hæredem & Successorem.
- III. INSTITUTIO HOMINIS CHRISTIANI APHORISTICA,
- IV. Sententiæ Ethico-politiçæ ex Italico Latina civitate donatæ, in classes XVI. digestæ, Principibus instituendis convenientissimæ.
- V. Imp. Rom. Series à Jul. Cæsare ad Rodolph. II. denatum & ejus legitimis votis designatum successorem Matthiam I. Schematismo peculiari declarata,

Studio & opera

HENRICI KITSCHII LIP. M. B. ET
in aulâ Anhaltinâ, quæ Dessæ est,

Bibliothecarii, &c.

ANNO, quo

Vot IVa Data est Corona Matthiæ.

M D C
VV
II

Ex Chalcographiâ Zachariæ
Dörfferi.

THOMAS GARZON DISCURSU 101.

1. Sunt quidam, qui scire volunt, ut sciant, &
2. curiositas est. Sunt quidam, qui scire vo-
3. lunt, ut sciantur, & vanitas est. Sunt qui-
4. dam, qui scire volunt, ut lucrentur, & cupi-
- ditas est. Sunt quidam, qui scire volunt, ut
- ædificent, & caritas est.

Illu-

ILLUSTRISSIMO,
AUGUSTISSIMÆ FAMILIÆ, EXPE-
CTATISSIMÆ AUTORITATIS PRINCIPI
AC DOMINO

DN. GEORGIO GVILIELMO
SERENISSIMI, POTENTISSIMI,
ET FELICISSIMI PRINCIPIS, ELECTORIS
BRANDEBURGICI &c. DN. JOANNIS SIGISMUNDI
F. Primogenito, ad summa quæq; nato.

*Marchioni Brandenburgensi &c. Prussie, Julie,
Clivie, Berge, Stetini, Pomerania, Casubia, Van-
daliæ, in Silesiâ, Crossæ, & Carnovia.*

DUCI

Burggravio Norico: Principi Rugiensi,
Comiti Marcæ & Ravensburgi,
Dynastæ ravensteina, &c.
DOMINO SUO CLEMENTISSIMO,

*In significationem studii observantissimi,
rebus omnibus prompti maxime ac parati,*

OPUSCULUM HOCCE

L. M. Q.
Officiosissimo animo

Nuncupat
A U T O R.

Anno Gratiæ Salutiferæ

erept V's terræ e Mlnet Inter astra Ro Dolph V's.

A 2

Ad

Ad Eruditione & Virtute excellentem virum,
Dn. M. Henricum KITSCHIUM, M. B.
de Principis officio tractantem,
Epigramma.

CEpisti dudum divini spargere dona
Ingenij, dotesq; tuas, doctissime KITSCHI,
Nec cessas, dum edis mirâ brevitate libellum,
Quo collecta vident, aliàs quæ sparsa leguntur
Mille locis, Domini terra, laudum unde parare
Materiem ac seriem, speculumq; exempla q; vitæ
Inspicere, & tandem scire, & depromere possunt,
Quæ faciendâ, quid & sit turpe, quid utile, quid non.
Perge tui ingenij depromere munera, perge
Clare vir, Aonidum decus, antistesq; sororum,
Digerere in numerum confusa, ac reddere lucem
Obductis tenebris, mutila ac contorta replere,
Sic præclara tui studij monumenta relinques
Plurima, semper honos quorum laudesq; virebunt,
Livor atrox monstrum, monstrum execrabile livor
Cessabit, vultuq; hilari spectare ab omni,
Qui prius invidere tibi, invidisse pudebit.

M. Iohannis Coppenij.

De

DE OFFICIO ET STVDIIS PRINCIPIS

Aphorismus 1.

PRinceps divinæ memor originis, in gubernatione i. Autor imperiorum DEUS.
DE U M Principem suum spectet, ejusq; gloriam
spiret.

Sapientie 6. v. 1. 2. 3.

Audite igitur Reges, & intelligite, discite, ô judices
extremitatum terræ. Auribus percipite dominatores
multitudinis, & superbientes de turbis nationum.
Nam data est à Domino potentia vobis, & potestas
ab altissimo, qui questionem habebit de operibus ve-
stris, & consilia perscrutabitur vestra.

Aphorismus 2.

2. Princeps justitiæ observantissimus injustitiæ fu- Forma & ner-
vus regiminis
rentis audaciam, vindice justitiâ frangat.

Deut. 52. v. 1.

Si fuerit controversia inter aliquos, ideoq; accesserint
ad judicium, ut judices sententiam de eis ferant,
tum justum pronuntiaturi sunt eum, qui justus est, &
improbaturi eum, qui improbus est.

Aphorismus 3.

3. Princeps fortis humanæ memor DEIq; metuens,
sanctæ pietatis sortem non fastidiat.

Γινώσκis σεαυτῶs. Cognitio sui ipsius. Quicquid mundus dedit,
ludibrium est: quod D E U S, sine suspitione possidetur. Guevara in e-
pistolis.

Eccles. 1. v. 1.

Vanitas vanitatum & omnia vanitas.

Job. 14. v. 1.

Homo natus de muliere, brevi vivens tempore reple-
tus est multis miserijs.

Paul. 1. ad Corinth. 4. v. 7.

Quid habes, quod non accepisti?

Aphorismus 4.

4. Princeps nobilitatem omnem virtutis & pietatis,
non stipatam satellitio, ducat ignobilem.

Homo limus & lutum & vas stercorum. Fulgentius.

Psal. 82. v. 6.

Ego dixi, vos Dij estis, & filij excelsi. At certè, ut
plebeus Homo moriemini, & sicut unus aliorum
principum cadetis.

Nobilitat virtus, non genus, una viros. *Non gens sed mens. Non lu-
tulentum genus, sed morum integritas jaçletur.*

Aphorismus 5.

5. Princeps non tam suam, quàm patriæ salutem: non
tam suorum, quàm Reipublicæ emolumenta procuret
& provehat.

*Ut nauta cursus, medico egroti salus, duci victoria: Sic principi sit cu-
ra proprii vitæ beata gregis. Cic.*

Psal. 78. v. 70. 71. 72.

Deus elegit Davidem servum suum, & assumpsit eum
à caulis gregis. A tergo foetarum duxit eum, ad pas-
cendum Jacobum populum suum, & Israëllem possessi-
onem

3
ōnem suam. Qui pavit eos pro integritate animi sui,
& summā prudentiā manuum suarum deduxit eos.

Aphorismus 6.

6. Princeps. quantō nobilioribus ditatus à DEO doti-
bus eminet, tantō majori erga DEUM devinctus gra-
titudine tenetur.

*Grati studij debitum, & bene merendi de singulis officiosa voluntas,
in Principe gemma coruscans.*

Psal. 100. v. 2. 3. 4.

Colite Jehovam tripudiantes, venite in conspectum
ejus cum cantu. Agnoscite JEHOVAM esse DEUM,
ipsum effecisse nos (non autem nos ipsos) populum su-
um & gregem pastus sui. Ingredimini portas ejus cum
gratiarum actione, atria ejus cum laude, gratias agite
ei, benedicite nomini ejus.

ἐκ θεῶν ἔσμεν. Divina progenies Homo. Aratus & Paul. in actis.

Aphorismus 7.

7. Princeps cūm divitias fortunæ dominationi sub-
jectas esse videat, immortales beneficentiæ opes sibi
comparat.

Εὐνοία, Benignitas erga subditos & egenos.

Psal. 37. v. 25.

Puer fui, etiam consenni, sed nunquam vidi justum
derelictum, nec semen ejus quærens panem.

Aphorismus 8.

8. Princeps erga subditos sit placidus & comis, ut &
ipsi divinæ benignitatis fores pateant.

*Princeps faciles aditus venientibus offerat & placida fronte suppli-
cum preces exaudiat.*

Sirach. 4. v. 4.

Suppli.

Supplicem afflictum ne abijcias, ne avertas faciem
tuam à paupere.

Aphorismus 9.

9. Princeps ut rectè negotia rerum arduarum, quibus
est publica nixa salus, administret, divinarum legum
oracula sæpiusculè animo & pectore revolvat.
Oracula sacrarum legum sunt cynosura salutaris gubernationis.

Josua. 1. v. 8.

DEUS dicit Josua, ne discedat liber iste legis ex
ore tuo, sed mediteris de eo interdiu & noctu, ut cum
observantia facias omninò, prout scriptum est in eo:
Tunc prosperaberis in viis tuis, & tunc secundaberis.

Aphorismus 10.

20. Princeps cum errore suo summam in perniciem
republicam adducere possit, prudenter secum, quid
agat, expendat.

Prudentia adhibenda in dicendo & agendo.

Sirach. 10. v. 3.

Princeps rudis perdit populum suum, civitas verò
intelligentia potentum habitabitur.

*Princeps illiteratus, secundum Alphonsum Arragonia Regem est
milis asino coronato.*

Aphorismus 11.

11. Princeps inconcussus semper habeat animum, ut
in hoc rerum fluxarum discrimine pietatis studium
unicè patiatur sibi esse commendatum.

Pietatis studium in ista rerum omnium instabilitate durabile.

Nabum. 1. v. 7.

Bonus est Jehova, robur est tempore angustiarum, &
agnoscit recipientes se ad ipsum. Itaq; inundatione
perva-

pervadente, affecturus est consumptione locum illius, & inimicos ejus persequentur tenebræ.

Aphorismus. 12.

12. Princeps bilingves & qui falsis criminibus alios in odium & invidiam vocant, prudenter aversetur.

Duplici mente viri fugiendi & fugandi. Odi ceu Erebi claustra & Ex Homero.

Proverb. 26. v. 18. & 25.

Ut insaniens, qui jaculatur malleolos, sagittas & lethalia. Ita est quisquis decipit proximum suum, & dicit, nonne ridebam? Quando gratiosam præbebit vocem suam (colax) ne fidito ei, nam septem abominations sunt in animo ejus.

Malleolus est manipulus sulphure & pice illitus, qui inflammatus de muris in hostes devolvitur. Ein Pechfrantz.

Aphorismus 13.

13. Princeps nullo unquam tempore, nullaq; sorte, rectâ justitiæ orbitâ excutiatur.

Proverb. 4. v. 25. 26. 27.

Oculi tui è regione intueantur, & palpebræ tuæ spectent, recta coram te. Expende orbitam pedis tui, ut omnes viæ tuæ stabiles sint. Ne declinato dextrorsum vel sinistrorsum, amove pedem tuum à malo.

Tuta basis est, inconcussam habere animam, & tetragonum esse instar cubi.

Aphorismus 14.

14. Princeps, memor humanæ miseræ, non sit elato animo, alios præ se superciliosè contemnens, quamvis in excelso dignitatis fastigio consistat.

Princeps quamvis sit divini pars honoris, communis tamen est conditionis homo, nam secundum Poëtam: Quid nisi Squalor homo est?

B

Squalores

*Squalores gignimus inter, Squalores inter vivimus & morimur. Pa-
lingenius.*

*Pietas Principis summum decus & diadema. Quid enim juvat ambi-
tiosus honos & nominis aura? hæc quoque sub leges mors vocat atra suas.*

Job. 14. v. 2.

Homo natus de muliere brevis ætate, & fatur in
quietudinis est. Ut flos simulac egressus succiditur, &
fugit velut umbra, neque consistit.

Aphorismus 15.

15. Corona Principis est cultus numinis divini. Di-
vitiarum namque abeunt, & transit gloria mundi. Sed vita
DEO placens immortalis est.

Paul. 1. ad Timoth. 6. v. 6.

Magnus est quæstus pietas & religiosa observantia Dei
cum animo sua sorte contento.

Aphorismus 16.

16. Princeps cumularum opum curam minimè an-
gatur.

*Princeps alienus sit à turpi senore. Aurum enim ex lacrimis pau-
perum proveniens est adulterinum, autore Eusebio.*

Paul. 1. ad Timoth. 6. v. 9. & 10.

Qui autem volunt ditescere, incidunt in tentatio-
num laqueos & cupiditates multas aniles & exitiosas,
demergentes homines in exitium & interitum: Siqui-
dem radix omnium malorum est studium & amor pe-
cuniæ, quam quidam dum appetunt, aberrarunt à fide,
& seipos transfixerunt doloribus multis.

Lucrum cum invidiâ periculum est. Cassiodorus.

Aphorismus 17.

17. Princeps tum demum ex commodo reipublicæ
regnabit, si literas cum sapientiâ conjunxerit.

Princi-

Principem augustum reddunt litera.

Eccles. 10. v. 13.

Væ regioni, cujus Rex puer est, & cujus Principes
mane comedunt.

Aphorismus 18.

18. Princeps non sit mancipium affectuum, sed ratio-
nis sceptro subditos gubernet.

*Princeps ratione cuncta moderetur, & sibi divinitus concessam gu-
bernationem norit.*

Proverb. 19. v. 32.

Melior est longanimis robusto, & qui dominatur in
animum suum, eo, qui capit civitatem.

Aphorismus 19.

19. Princeps, ut suos in debito obsequio contineat,
crudelitatis expers, languidâ regnat manu.

Gratia severitate temperata amabilem reddit Principem subditis.

Paul. ad Rom. 12. v. 20.

Si esurit inimicus tuus, pascere illum: Si sitit, da illi
potum. Hoc enim si feceris, carbones ignitos in ca-
put illius coacervabis.

Aphorismus 20.

20. Princeps subjectis parcat, & superbis resistat manu
potenti: illis exhibendo humanitatem, his demon-
strando potestatem.

Meritum vincuntur subditi.

Paul. ad Rom. 13. v. 3.

Judices non sint terrori operibus bonis, sed malis:
Ne igitur à potestate affligaris, fac bonum, & laus erit
tibi ab ea.

B 2

Apho-

Aphorismus 21.

21. Princeps non irascatur ut DEUS, & non efferatur ut mortalis. Nam etsi effigiem divinam gerit, ex pulvere tamen terreno concretus in omnes servet æqualitatem æquilibri placabilitate & modestia.

Princeps DEI simulacrum aequalitatem in omnes sibi Subjectos usurpet.

Petr. 1. Epistola 5. v. 5. 6. 7.

• Submissione animi estote intus ornati : nam DEUS superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini ergo sub potenti manu DEI, ut vos in tempore extollat.

Aphorismus 22.

22. Princeps consiliarios salutaria suadentes admittat; non turpes adultores : illi enim, quod expedit, facile perspiciunt : hi verò ad ea, quæ placent potentibus, voluntatem suam accommodant.

Adultores corporum umbras imitantur, Principum dictis & factis per omnia applaudentes : Consiliarij autem veri non item.

Sirach. 9. v. 19.

Pro viribus tuis conjecturam fac de altero, & cum sapientibus in consilia, cum intelligentibus eade sermones mutuos, & tota narratio tua legem altissimi meditetur.

Aphorismus 23.

23. Prout audimus, audiemur, & ut respicimur, respiciemur, Talionis lege. Misericordiam itaq; compensemus misericordiâ, tanquam æquivalens aliquod precium.

Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Celsa enim sede moratur sancti memor atq; nefandi, qui videt irretorto oculo cuncta DEUS.

Epist.

Epistol. Jacobi cap. 2. v. 13.

Damnatio absq; misericordia erit ei; qui non præ-
stitit misericordiam: & gloriatur misericordia ad-
versus judicium.

Aphorismus 24.

24. Princeps reddat præmia sua factis hominum, &
in virtutum officiis non succumbat.

*Qualia facta talis & illorum exitus erit. Nam secundum Pœ-
tam, virtuti comes est gloria, pena malo.*

Sapientie II. v. 17.

Per quæ quis peccat, per eadem punitur.

Aphorismus 25.

25. Princeps nihil sine numine & consilio aggredi-
atur.

Dignum patellâ operculum.

*Agenda cunctanter, exequenda maturè fiant: siquidem inconsi-
derata in rebus temeritas semper periculosa fuit, destituta auxilio
divino.*

Sirach. 37. v. 19. 20.

Supra omnia altissimo supplica, ut dirigat veritas
ipsius vias tuas. Principium omnis operis est oratio,
& consilium omnem actionem antecit.

Aphorismus 29.

29. Princeps subditis suis pulcherrimarum virtutum
facem præferat.

Exempla regentum manant in vulgus. Claudian.

Matth. 18. v. 7.

Væ Homini per quem veniunt scandala.

Aphorismus 27.

27. Princeps legem quam fixit, ipse patiatur.

B 3

Iusta

*Iusta agat princeps, hac quoque vulgus ager. Leges, libertas & pax
sunt optima dona. Inscriptio clypei T. Flamini in templo Del-
phico suspensi.*

Matth. 23. v. 4.

Ligant (Christus de Phariseis) onera gravia porta-
tu, & inponunt in humeros hominum; digito autem
suo nolunt ea movere.

Aphorismus 28.

28. Princeps flagitia dignis suppliciis coerceat.
Princeps parcat miseris, & malis influat penas.

I. Sam. 3. v. 13.

DEUS prædixit Heli se vindicaturum esse famili-
am ejus usq; in seculum propter iniquitatem filio-
rum, quam novit, non tamen repressit.

Aphorismus 29.

29. Princeps fugiat improborum sodalitia, jungatq;
sibi hos, qui ipsum possint facere meliorem.

*Mores ingenuos ledit turpe sodalitium. In vitium enim cereus
est omnis homo.*

Paul. I. Cor. 15. v. 32. Ex Menandro.

Corrumpunt bonos mores colloquia prava.

Mores pellucunt & agnoscuntur ex oratione. Diogenes.

Aphorismus 30.

30. Princeps rerum suarum curam committat viris
experientissimis, ne quid detrimenti Respublica ca-
piat.

*Princeps intenta mente dispiciat, quibus commisi demandet mu-
nia regni.*

Exod. 18. v. 21.

Provideto (inquit Jethro ad Moisen) ex universo hoc
populo

populo viros strenuos, DEI amantes, veraces, turpis
lucri osores, quos constituas super eos.

Aphorismus 31.

31. Princeps nihil ex favore, nihil ex odio decernat, sed
æquâ lance justitiam administret.

*Princeps justitiam reverenter habens nullo discrimine unicuique
suum attribuat, ne præjudiciis bonâ causa laboret.*

Deut. I. v. 16. 17.

Cognoscite causas inter fratres vestros, judicate ju-
stè inter virum & fratrem, nec non peregrinum. Ne
respicite personam in judicio, quin potiùs parvum
atq; magnum æquanimitè audite. Ne metuite à
quoquam, nam judicium ipsum DEI est.

Aphorismus 32.

32. Princeps candidos amet foveatq; : Assentatores
abominetur.

*Blanditiis raro solet inesse fides. Constans autem amicitia vir-
tuti juncta principis est satellitium.*

Psal. 101. v. 6. 7.

Oculi mei (David de seipso) attendent ad veraces
terræ, ut confideant mecum : ambulans via integra is
ministrabit mihi. Non habitabit intra domum meam
faciens dolum : loquens mendacia non stabilietur co-
ram meis oculis.

Aphorismus 33.

33. Princeps in secundis non delicietur insolenti ja-
ctantia : nec succumbat rebus adversis. Alternæ enim
sunt vices rerum.

*Quæ flecti nequeunt, nec mutari unquam possunt ferendo,
vincenda. κοινὸν ἄδύνατον. Isocrat.*

Rebus

*Rebus in angustiis fortis atq; animosus appare. Sc. Horat. Et,
Rebus in adversis facile est contemnere vitam Sc. Martial.*

Proverb. 24. v. 10.

Siremissè te geras angustix tempore, augusta erit
virtus tua.

Luca. 1. v. 51.

Deponit potentes de sede, & exaltat humiles.

Aphorismus 34.

34. Princeps fretus potestatis suæ amplitudine, non
abripiatur licentiæ ventis.

*Non mutet mores bonos, nec liceat facere protervè omnia, sed
tantùm ea, quæ ratio suaserit.*

Psal. 101. v. 2. 3.

Indefinenter ambulabo in integritate animi mei
intra domum meam. Non proponam mihi ob oculos
rem nefariam: factum declinantium odi, non adha-
rebit mihi.

Aphorismus 35.

35. Princeps non tam metu, quàm amore obsequium
sibi paret.

*Alterna fides, par gratia, mutuus amor principis & populi corda
ligare solent. Violenta enim non sunt diuturna. Sed quod gra-
tia servat, tatius imperium est, seditionis omnis expertus. Princeps
neminem à se dimittat tristem. Sueton.*

Proverb. 16. v. 15.

In lucidâ facie Regis vita est, ejusq; benevolentia
est velut densa nubes pluvix serotinæ.

aphorismus 36.

36. Princeps sui ipsius director cupiditatibus frenos
injiciat.

Quis

Qui regere pravos animi motus novit, hic principis nomine dignus erit.

Sirach. 5. v. 23.

Ne persequaris animam tuam & robur tuum, ambulando in vis cordis tui. Ne dixeris, quis animadvertet in me propter opera mea? Nam Dominus omnino ulturus est injuriam tuam

Aphorismus 37.

37. Princeps clementia & benignitate imitatur DEUM.

Princeps ad præmia velox sit, lentus ad poenas.

Luca. 6. v. 36.

Estote ergo misericordes, sicut et pater vester misericors est.

Aphorismus 38.

38. Princeps carius nihil quicquam habeat pietate & prompta miseros juvandi facultate.

Cohæret cum precedenti. Officio suo gratia constat. Et pietatè præmia sua apud DEUM sunt reposita.

Paul. 1. Timoth. 4. v. 8.

Pietas ad omnia compendiosa est, promissionem habens vitæ præsentis ac futuræ.

Matth. 5. v. 7.

Beati, qui sunt misericordes, quoniam ipsis misericordia retribuetur.

Aphorismus 39.

39. Princeps præmijs afficiat bonos, supplicijs malos mactet.

Heu miser principatus, virtuti ubi præmia desunt, & cum bonis similes sunt in honore mali!

C

Pro-

Proverb. 17. v. 13.

Qui reddit malum pro bono, non amovetur malum
à domo illius-

Aphorismus 40.

40. Princeps non ad lubentiam &volentiam, sed ju-
stitiæ normam moderetur republicam.

*Qui cuncta ad animi sui motus vitiosos exigit, hic principis nomen
habere nequit.*

Paul. ad Ephes. 6. v. 9.

Et vos domini eadem facite erga Servos remitten-
do illis delicta: quia nostis, quòd Dominus quoq; ve-
ster est in cœlis, & acceptatio personarum non est a-
pud eum.

περὶ σωπτο-
ληψία.

Aphorismus 41.

41. Princeps in judicijs justam amicis & inimicis sen-
tentiam dicat.

*Judicandi munus obeundum aqua lance tam ad amicos, quàm ad
inimicos.*

Levit. 19 v. 15

Noli exercere pravitatem in judicio, neq; accipere
personam tenuis, neq; honorem exhibere personæ
magni: justè judicato proximum tuum.

Aphorismus 42.

42. Princeps nihil statuat parte inauditâ alterâ. Hoc
enim est abuti sceptro & jure.

Nihil cautè simul & celeriter geri potest. Alb. Krancius.

*Cavenda præcipit antia in judicijs, que multorum causa solet esse
malorum, sicut mora prudens cōmodorum cornu copie. ἀρε, ἔο-
δος, rigor juris, sumum jus, summa inclementia, injuria
malitia & crux. Cicero & Columella.*

Non possunt dici justa, que nimia sunt,

Siras.

Sirac. 19. v. 22. 23. 24.

Est iustitia accurata, quæ ipsa iniusta est, & est qui pervertat gratiam in proferendo iudicio, sed qui iuste iudicia pronunciat, hic sapiens est. Est qui pravè agens flexus ambulat pullatus, sed apud se plenus est ignito dolo. Vna quidem deflectit vultum, & surdum voluntariè agit: sed ubi non, cognoscitur, prius te afficit malo.

Aphorismus 43.

43. Princeps gratum se DEO exhibeat vitæ sanctitate, memor beneficiorum divinitus in se collatorum.

CASSIODOR.

Inoblita semper repetenda sunt munera mente, quæ DEI manus alma contulit. Licet autem æquivalens pro tot meritis rependi non possit, cum desint vires, sit, meminisse, satis. Ovid.

Malach. 1. v. 6.

Filius honorat patrem, & servus Dominum suum. Quod si pater sum, ubi est honor meus? Et si Dominus sum, ubi reverentia mea?

Aphorismus 44.

44. Princeps in pauperes munificus in extremo volventium seculorum die mercedem reportabit.

Nulla munera sanctius hærent, quam quæ miseris larga suppeditantur manu.

Ezech. 18. v. 7.

Qui in rapinam non rapuerit (verba JEHOVÆ) panem suum esurienti dederit, & nudum cooperuerit veste, iustus omninò vivet.

Aphorismus 45.

C 2

Prin-

45. Princeps ad dandum propensior sit, quam exigendum.

Princeps archetypus DEI afflictis promptè ferat salutis opem.

Luc. in act. apost. 20. v. 36.

Beatius est dare, quam accipere.

Aphorismus 46.

46. Princeps pari amore subditos prosequatur.

Princeps, caput subditorum, prospiciat ne improbitas regnet & virtuti suus sit fideiq; locus.

2. Sam. 5. v. 1.

Ecce nos os tuum (tribus Israelis ad Davidem) & caro tua sumus.

Aphorismus 47.

47. Princeps non tam ferro, quam fide sit stipatus.

Benefaciendum cunctis, non enim telis, sed favore conciliantur populi. Hac res tutissima salutis custodia est.

Lucæ. 6. v. 38.

Qua mensura mensi fueritis, eadem contrà metientur vobis.

Aphorismus 48.

48. Princeps severitatem cum clementia temperatam semper præ se ferat.

Non est formidandus princeps propter amorem, nec amandus propter formidinem.

Deut. 19. v. 19.

Tolle malum è medio tui, ut qui reliqui sunt audientes timeant, neq; pergant deinceps facere simile quicquam huic rei malæ in medio tui.

Aphorismus 49.

Prin:

49. Princeps secundum leges vitam agat, suôq; exemplo ad obedientiam subditis viam sternat.

Cum princeps facienda facit, tunc fit populus honesti observans. Magnum est personam in republica tueri principis. Et qualis in republica princeps, tales quoq; solent esse cives. Cicero.

Paul. ad Tit. 2. v. 7.

Per omnia teipsum præbe exemplar bonorum operum.

Aphorismus 50.

50. Princeps supplices & munera largientes æquè placida fronte excipiat.

Magna merces erit illi apud DEUM, qui subsidio rerum succurrerit egenis.

Proverb. 22. v. 9.

Bonus oculo, ipse benedicetur, cum dederit de pane suo tenui.

Aphorismus 51.

51. Princeps solis instar radiis benevolentia miseros collustret, malos ultore gladio vindicet.

Virtute & cura imperio magnum conciliatur decus.

Job. 29. v. 15.

Ut Oculi eram cæco (de seipso loquens) & velut pedes claudo eram. Pater eram egentibus, & litem ejus, quem non cognoveram, ipsam pervestigabam.

Aphorismus 52.

52. Princeps fluctibus paupertatis factatos splendore suæ virtutis & clementia erigat.

Pater ille universi nil magis contulit orbi principe bono, cujus lux sine fine micat.

C ij

Pro-

Proverb. 20. v. 8.

Rex insidens folio judiciali, ventilat in oculis suis
omne malum.

Aphorismus 53.

53. Princeps quo dignitatis fastigio altior, hoc virtu-
tum factis eminentior sit.

*Vilia miratur vulgus, princeps à terra altius levatus humano
celsius eat gradu.*

Esaia. 32. v. 8.

Princeps consilia ingenua meditetur, & rebus ingenu-
is operam det.

Paul. ad Philip. 4. v. 8.

Quæcunq; sunt vera, quæcunq; veneranda, quæ-
cunq; iusta, quæcunq; pura, quæcunq; amabilia, quæ-
cunq; boni nominis, si qua virtus, si qua laus est, prin-
ceps subinde cogitet.

Aphorismus 54.

54. Princeps ab inconsulta temeritate sit alienus, &
linguæ volubilitatem rationis momento premat.

*Lubrica lingua est ingens malum: parca autem optimus homini
thesaurus. Hesiodus.*

Sirac. 28. v. 28.

Ecce circumsepi Possessionem tuam spinis, & ori tuo
fac januas & vectes, argentum & aurum tuum colliga,
sed sermonis tui trutinam confice, & ori tuo fac janua-
am & vectem.

Aphorismus 55.

55. Princeps improbos pœnæ gravitate à peccandi
consuetudine revocet: bonos amore & favore profe-
quatur.

Prin-

Princeps lentus sit ad iram & prudenter iudicium de rebus controversis ferat.

Psal. 101. v. 8.

Singulis matutinis excindam omnes improbos terræ, præsertim qui operam dant iniquitati.

Aphorismus 56.

56. Princeps cautus sit, ne blanditijs assentatores in consuetudinem ejus intimam se immergant.

Cæca sunt animis latebræ longiq; recessus. Sæpe enim sub mellitâ lingua toxica latent. Fide ergo, sed ante vide, cui sit tribuenda fides. Christian. i. Elect. Saxon. Sub pictura Leonis incubantis armis Saxonis Electoralibus.

Proverb. 1. v. 9.

Ore Hypocrita corrumpit proximum suum, sed scientia justî liber evadunt.

Aphorismus 57.

57. Princeps consilijs Salutaribus faciles aures præbeat, eaq; promptè sequatur.

Laus est aliorum consilijs advertere mentem, & meliora sequi. Consilia enim audacia prima specie leta, tractatu dura, eventus tristia esse solent, autore Livio. In consilio itaq; capiendò prudentia, in dando fides requiritur & religio.

Sapient. 6. v. 10. 11.

Ad vos, ô Reges pertinent Sermones mei ut discatis sapientiam & non excidatis. Nam qui inviolatè servât res sanctas, sancti erunt, & qui eam edocti fuerint, defensionem consequentur. Expetite igitur Sermones meos, & cupido animo institui mini.

Aphorismus 58.

Prin-

58. Princeps pietate hostes expugnet & patriæ incolunitatem sartam atq; testam conservet.

Hic murus abeneus esto principis, assiduis precibus sollicitare DEUM. Sic propitia bonitate excelsi victrix tua causa erit.

Psal. 2. v. 27.

Beati omnes qui confidunt in eo.

Aphorismus 69.

59. Princeps sic moderetur imperii sui habenas, ut ne promissam cœlestis patriæ hæreditatem amittat.

Principis cura sit à vitiis populum dictis cohibere severis, & panis abstinuisse feris. Moderata enim potestas plus valet, quam ensis atrox.

Paul. ad Rom. 2. v. 6

DEUS reddet unicuiq; secundùm opera ipsius; his quidem, qui præstantes boni operis gloriam & immortale decus quærunt, nempe vitam æternam.

Aphorismus 60.

60. Princeps beneficentiæ purpuram induat, quæ sola vetustatis expers est, ne cariem ullam sentit.

Joan. Episcopus Satisberiensis. Amor in pauperes est incorrupta stola, & beneficentiæ amictus est purpura non veterascens,

proverb. 20 v. 28.

Benignitas & fides custodiunt Regem, & sustentant benignitate solium suum.

Aphorismus 61.

61. Princeps quo pluribus à DEO affectus est beneficis, eò fideliori eum cultu prosequatur.

Princeps Pater Patriæ toto DEUM pectore veneretur, & illius iussa cape sat cives diligendo tanquam corporis membra sui. Hæc est æterno res admodum grata DEO,

Luc.

Luc. 12. v. 48.

Cuiusq; multum datum fuerit, multum repetetur ab eo, & apud quem depositum fuerit multum, amplius repositur ab eo.

Aphorismus 62.

62. Princeps ad imperij sustinendam molem divinæ potentiaë auxilium imploret.

Presente DEO victrix stat in agmine causa.

Matth. 7. v. 7.

Petite, & dabitur vobis, quærite, & invenientis, pulsate, & aperietur vobis: Omnis enim, qui petit, accipit, & qui quærit, invenit, & illi, qui pulsat, aperietur.

Aphorismus 63.

63. Princeps divinæ benignitatis exemplo omnibus opem ipsius flagitantibus subveniat.

Fons divinæ bonitatis est inexhaustus; hujus expressum simulacrum princeps multâ suos commoditate juvet.

Eadem sententia repetitur à Luca cap. 6. v. 35.

Matth. 5. v. 44.

Diligite inimicos vestros, benedicite deo ventibus vos, benefacite ijs, qui oderunt vos, & precamini pro ijs, qui vobis infesti sunt, & qui persequuntur vos.

Aphorismus 64.

64. Princeps sicut culpæ suæ gratiam à supremo iudice postulat: ita & eam subditis faciat.

Ut in vota nostra DEUS faciliis est peccatis veniam dare solet; sic princeps venia paratus non suis obesse velit.

Lucæ. 6. v. 36.

D

Estote

Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est, remittite & remittetur vobis.

Aphorismus 65.

65. Princeps cum domi, tum foris vitæ integer sit, & immaculatus.

Grex principis sequitur prævia facta sui. Cernit enim DEUS omnia vindex, & iusta librat omnia lance, nihilq; opertum est, quod non in apricum proferat. etas.

Sirac. 17. v. 16. 17.

Omnia opera hominum sunt tanquam sol coram illo, & oculi illius assiduè intuentur vias ipsorum. Non fuerunt occulta ab eo in iusta ipsorum facta, sed omnia peccata ipsorum exposita fuerunt Domino.

Aphorismus 66.

66. Princeps extra culpam vivens factis ipsis virtutem exprimat, eamq; protegat.

Premia virtuti; vitii supplicia desinentur. Reddenda meritis, vicissitudo. Cassiodor.

Luce 23. v. 50.

Josephus Arimathiensis laudatur, non tantùm quòd non fuerit assensus consultationibus & factis nefarijs. Judæorum in trucidando Christo, verùm etiam quòd Christi corpus imperterrito animo à Pilato petierit, & sepulchro mandaverit.

Talis hinc exibis, qualis venisti. Ambrosius.

Aphorismus 67.

67. Princeps mortalitatis suæ memor, cœlestes thesauros parat.

Paul. 1. Timoth. 6.

Princeps in cœlis thesauros sibi colligat, memor conditionis humi-

ue. Nudus enim ingressus in mundum; talis quoq; inde exiit.

Psal. 36. v. 5. 6. 7.

Fac, ut experiar, o DEUS, (precatio Davidis) finem meum, mensura dierum meorum quid sit, experiar, quam durabilis sim. Ecce palmares disposuisti dies meos, & tempus meum ut nihil est coram te? profecto omnimoda vanitas omnis homo est, quantumvis constitutus maximè.

*ἐφ' ἡμῶν
ἐνθ' ὧν*

Aphorismus 68.

68. Princeps concitatiores animi motus castitatis & rationis imperio submittrat,

Vincere seipsum palmarium. Magni principis nobile opus est affectus animi cohibere. Precipua enim & optima victoriarum omnium est, si seipsum quis vincat, turpissima verò si à seipso quis vincatur. Amat victoria curam. Matthias I. Elect. Rex Rom. & imperij Monarcha gloriosissimus.

Paul. ad Gal. 5. v. 24.

Qui sunt Christi, carnem crucifixerunt cum affectibus & concupiscentiis.

Aphorismus 69.

69. Diei novissimi princeps non oblitus piorum munerum usurpatione delectetur.

De singulis hominum factis sententia in die illo novissimo usurpabitur.

Sapient. 6. v. 6.

Quandoquidem, cum ministri sitis regni ipsius, non iudicastis rectè, neq; observastis legem, neq; ex consilio DEI ambulastis: horribiliter & celeriter instabit in vos: nam iudicium severum exercetur in eos, qui præsumunt.

*Vita optima, sepultura optima. Chrysof. Homil. 84. Pompe ex-
equiarum magis sunt vivorū solatia, quam subsidia mortuorum.
Augustin. lib. 1. de c. D. cap. 11. Valeant ergo, & ad Anticyras usq;
relegentur plumā leviores illa conciones, rerum bonarum planē
expertes, fartā ledorū & conviciis, plumbo quovis ponderosiores,
onerosiores.*

Aphorismus 70.

70. Princeps vitæ hujus fugacitatem perpendens
ad cœlestia nitatur.

*Cum vita tempus breve sit, mortalia temne,
Solite tuaz, sacrans DEO.*

Matth. 6. v. 33.

Quærite primū regnum DEI & justitiam ejus, &
cetera adjicientur vobis.

Aphorismus 71.

71. Princeps insolentiam exuat, non ignarus, ipsi quoq;
definitam esse mortem.

*Mortales nos fortuna creavit. Si enim repetamus primam ori-
ginem, nil nisi terra sumus, futuri tetrīs vermibus esca.*

2. Sam. 4. v. 25.

Omninō morituri sumus, & futuri veluti aquæ
diffuentes in terram, quæ non recipiuntur.

Nec tumulum curo, sepelit natura relictos. Seneca.

Aphorismus 72.

72. Princeps Christo & virtuti constanter vivat, ut in
cœlesti beatorum concilio æternū aliquando vive-
re possit.

Princeps sit cœlestis regni Usu-fructuarius.

Paul. poster. ad 4. v. 7

Certamen præclarum decertavi, cursum consum-
mavi, fidem servavi. Quod reliquum est, proposita est
mihî

mihī iustitiæ corona, quam reddet mihi Dominus in illo die. justus ille iudex: Non solūm verò mihi, sed etiam omnibus, qui expetiverunt illustrem illum ipsius adventum.

Optimi sumus, cū infirmi sumus. Tales esse sani perseveremus, quales nos futuros profitemur infirmi. Plin. lib. 7. Epist. 26. ad Maximum.

καλὸν ἐν τῷ Φρονίῳ ἑσθίειν. Stob. ex Platone.

D 3

TA

TABELLA MO- NITORIA,

*Versibus senariis iisq; Graecis
conscrip. a;*

M. Aurelij Imperatoris ad Commodum
F. imperij hæredem & Suc-
cessorem.

*Obijt 16. Cal. April. circa annum Christi 180. ref. Tertullian.)
in Apologetico. ann. atat. 62.)*

I.

Nunquam tyrannum exexi in altum divitem.

*Hanc in expeditione contra Parthos, Thebis Aegyptiacis in-
venit, a Rege Ptolomæo Arsacide scriptam: quam in universâ
vitâ suâ rerum gerendarum habuit promptuarium.*

2. Nec justum unquam sum perosus pauperem.
3. Justitiam nunquam denegavi pauperi,
4. Nec unquam veniam concessi diviti,
5. Quòd ille pauper, aut quòd hic dives foret.
6. Nec unquam munera ex affectu dedi.
7. Nec animo irato pœnas unquam irrogavi.
8. Nec passum sum improbum evadere impunem.
9. Nec in donatum unquam passus sum abire pro-
bum.
10. Causas apertas non remisi ad alterum.
11. Obscuriorum causarum non fui solus arbiter.
12. Nec jus & æquum denegavi unquam supplici.

Nec

13. Nec merenti clausa misericordia à me fuit.

14. Supplicia nunquam irâ percitus exercui.

15. Aut dona sum pollicitus inter gaudia.

16. Securior nemo rebus prosperis,

Wer nicht zusicht/ dem nimmer kein gut gesicht. Adag.

17. Abjectior nemo vidit asperis.

*Apostrophe Aurelij ad F. Commodum. Verba quae parentes filiis
extremâ horâ dicunt. perpetuâ memoria illa tenere debent. Sit er-
go hoc verbum extremum: Imperium formidalem, at hujus ta-
bella consilia te amabilem facient.*

18. Maligniore mente nil feci malè.

19. Avariore nil illiberaliter.

20. Forès patere nunquam adulatoribus

21. Sum passus, aures aut calumniantibus.

(Consulatur liber 3. Horologii principum pag. 703.)

22. Studui, bonis ut semper essem amabilis,

23. Odiosus esse non recusavi malis.

24. Quod eram patronus pauperum invalidorum.

(haud potentium)

25. Contra potentes mihi patronus erat DEUS.

IMPERII PESSUM ITURI

τημῆρα.

1. Væ regno, ubi sic vivitur, ut neq; à malis boni,
neq; à bonis mali internoscantur.

2. Væ regno, quod imperitis domicilium præbet,
& doctos in exilium mittit.

3. Væ regno, ubi boni timidi, mali confidentes
sunt.

4. Væ regno, ubi pacifici spernuntur, seditiosi fo-
ventur.

5. Væ

5. Vx regno, ubi boni occiduntur, mali coronantur.

6. Vx regno, ubi egeni superbi, divites tyranni esse solent.

7. Vx regno, ubi malum omnes agnoscunt, & bonum amplecti nullus conatur.

Sicut Athenienses probantes meliora sequuntur deteriora. Eurip. & Ovid. de Medea.

8. Vx regno, ubi abominanda committuntur publicam flagitia, ut in alijs terris nec clam illa committere quisquam audeat.

9. Vx regno, ubi cuncti, quicquid illis allubescit, affectant, quicquid affectant, assequuntur; quicquid malum est, cogitant; quicquid cogitant, dicunt; quicquid dicunt, possunt; quicquid possunt, audent; quicquid denique audent, facto aggrediuntur: ac tum ne unus quidem bonus est, qui resistat.

10. Hujus regni tam infortunati, aut populi tam infelicis caveat quisque, ne civis sit.

11. Brevi enim illi vel ira divina, vel hominum furor ingruet, ut aut bonis viris plane privetur, aut a tyrannis occupetur.

Ex epistola M. Aurelij Imp. ad praetores & iudices Silesianos.

REQUISITA IN PRINCIPE ex Biante.

1. Princeps singulis septimanis bis supplicaturum divino numini eat, & templa frequentet: Qui secus fecerit, non solum abjicitur, sed etiam vitam defunctus sepulturam careat.

Pietas

*Pietas fundamentum omnium virtutum. ἐξ Ἰεῦδὸν ἀΐσθηται
secundum Homerum.*

2. Princeps sacrorum patronus sit, & instaurator.
Alioquin enim, si parum reverenter divina & eorum *Cura sacro-
parastatas habuerit, non est sperandum homines ju- rum.*
stitiam ab illo impetraturos.
3. Princeps quadraginta ad minimum annos habe-
at. Hæc enim ætas minorem peccandi in negotiis cau- *Ætas idonea.*
sam præbere solet: ætas autem grandior propter im-
becillitatem virium animi & corporis sustinendis
laboribus impar videtur.
4. Princeps apud cunctos bene audiat. Nunquam
enim rectè illi parebitur, qui improbus ab universis
habetur. *Euphemia Musarum alitrix.* *Vita proba
& inculpata.*
5. Nemo gubernator legatur, nisi præclare sit lite-
ris eruditus. Nulla enim major rei publicæ pestis est,
quàm ruditas & imprudentia in gubernatore. *Doctrina.*
6. Princeps humanitatis sit studiosissimus, crudeli-
tas enim tyrannidis socia est. *Humanitatis
studium.*
7. Princeps ad minimum decem annos in militiâ
transegerit. Solus enim ille pacem exoptatam con-
servare novit, qui propria edoctus experientia, quid
sint labores militares didicit. *Usus rei mili-
taris.*
8. Princeps observantissimus sit legum antiquarum.
Nihil enim magis rei publicæ exitio est, quàm legum *Legum anti-
novarum inventio, veterumq; consuetudinum bona- quarum ob-
rum violatio. servantia.*
- Innovatio nullâ necessitate urgente odiosissima.*
9. Principi tributa ritè solvantur. Princeps enim
pauca possidens & multa expendens, aut regnum per-
dat, aut in tyrannum evadat, necesse est.
*Tributorum exactio ad sustentationem principis promptè expedi-
enda. E Prius*

Principibus in privatis offensis satis esse debet, potuisse ulcisci. Hadrianus Imp.

Animus sua forte consentit. 10. Princeps ditione à majoribus relicta contentus sit, neq; bellum regna aliena occupaturus moveat. Quod si fortè conatus fuerit, nemo neq; pecunia (nervo rerum gerendarum) neq; corpore illum juvabit: siquidem quicumq; aliena rapit, ei quoq; propria DEUS adimet.

Nicol. Rousnerus in Etesis.

*Felix ille, quod est si quis vult esse, nec optat
Amplius; ille sui vivit ubiq; potens.*

CAVENDA PRINCIPI.

I.

Avaritia: Animus enim Principis nimiam pecuniarum cupiditate devinctus parum attendit, quae recta sint, quae prava.

à xēgēdēca. Ubi aurum pluit, ibi pluit vitium. Gregorius.

2. Adulatio veritatis inimica.

Nemo amicus idem adulator.

Adulatio turpissimum veri affectus venenum. C. Tacitus.

3. Belligerandi cupiditas. Princeps enim, bellis gaudens externis, pacem oderit suae reipublicae oportet.

4. Nimia familiaritas & scurrilitas. Illa in contemptum abit; haec in licentiam impunè omnia faciendi.

5. Munerum corruptela: Sanum consilium non est expectandum ab avaro. Et quo die me donis corrumperes, necesse foret, ut ego te malis corrumperem consiliis.

Epimc.

Epimenid. referente Stobæo.

*Quas hominis concessit opes industria avari,
Hæredes spærget prodiga dextrâ mali.*

6. Desidia & inertia tanquam capitales hôstes sapientiz.

7. Factiones & mendacia. Quando enim in domo principis mendacia & conjurationes tolerantur, regni pessum ituri præfagium est.

Non decet os mendax principem.

ARCENDI EX AULIS Principum.

1. Superciliofi. Absurdissimum enim, intimos esse principum, quibus nec suavia ad imperandum verba, nec animi ad accipienda imperia mites sunt.

2. Invidi: Nam si inter ministros principum regnat invidia, perpetua erunt in aulis dissidia.

3. Iracundi: horum n. ministerio princeps subditis fiet inacceptus.

4. Inexplebiles & pleonectici. Minus enim amari à subditis principes solent, si illorum ministros semper apertas ad accipienda beneficia manus habere videant.

*δωροφιλία
Hesioden.*

5. Libidinosi. Tantum enim abest, ut libidinis speranda sit emendatio, ut officarius, qui, cum infamiam totum sese illi dedit, principi semper debeat esse suspectus.

6. Gulosi. Cùm enim eorum, qui circa principes sunt, munus sit præcipuum, bonis illos juvare consilijs profectò

profecto, me quidem iudice. (Salvis tamen aliorum re-
ctius iudicantium sententiis.) ab homine nimis faturo
citus ructus indigestus, quam maturum expectabitur
consilium.

*Edones & bibones ventre & gula sibi ipsi hostes. Corn. Tacit.
Parvo fames constat; magno fastidium. Chares.*

7. Blasphemi. Minister enim, qui Creatoris sui no-
men ignominia palam audet afficere, multo facilius
principem suum clanculum criminabitur.

*Blasphemi olim de saxo, cui nomen Equo, precipitati, dementis
animi iusta supplicia pendentes. Val. Max. lib. i. c. 8.*

8. Ignavi & voluptuarij. Nam secundum providen-
tiam divinam ad amplificandam principum potenti-
am nihil magis facit, quam ministrorum intimorum
fidelitas & industria.

Οὐκ ἐστὶ τοῖς μὴ δεῶσι σύμμαχος τὴν. Sophocles.

9. Infames: non enim potest omni culpa liberari
princeps, quando in regia sua inter familiares retinet
aliquem publica notatum infamia.

10. Idiotæ & imperiti. Non enim pessum eunt
regna, quod principes sunt adolescentes vel effrenes,
vel incompoti, sed quod imperiti, malitiosi & vitiosi
sunt illorum Consiliarij.

11. Væ Væ Væ terræ, cuius Dominus vitiosus, Sub-
ditus seditiosus. Officiarius avarus, & Consiliarius im-
peritus ac malitiosus est, tunc enim actum est de re-
publica.

*Humana consilia castigantur, ubi se caelestibus preferunt.
Val. Max.*

DEPLORANDA PRINCIPI.

Iactura

I.

1. Jactura & Damnum reipublicæ.
2. Læſ. ſua ipſius exiſtimatio, quæ alter ſanguis cenſetur, pariſq; paſſu cum vita ambulat.
3. Ærumnæ aſſictorum, quorum curam ut ſuſcipiat, divina lege illi incumbit.
4. Proſperitas & gloria tyrannorum. Cui enim tyrannis non diſplicet; is bonorum indignus eſt amore & obſequiis.
5. Mors ſapientum & prudentum virorum. Nulla enim poteſt in vita contingere principi major jactura, quàm ſi vir ſapiens, cujus operâ utebatur in gubernanda Republica, moriatur.

*Tum demum intelliguntur bona, quando ſunt amiſſa.
Plautus.*

PRINCIPATUS DAMNA.

I.

Valetudinis jactura in exantlandis gubernationis laboribus.

ἐξασθῆναι, exhaurire.

2. Habendi plura libido: animus enim cupiditatum flammis ardens non lignis opum obruendus, ſed ſepulchri terra ſuffocandus eſt,

Cassiodorus. Aurum & divitias per bella querere; nefas eſt: per maria; periculum; per fallacias; opprobrium; per agriculturam; lucrum. Honestum autem eſt lucrum, per quod nemo læditur, & juſte ſibi acquiritur, & nulli præjudicatur.

E 3

3. Animus

3. Animus sibi non constans. Hanc enim pœnam DEUS statuit animo ambizioso, ut neq; parvo, neq; magno contentus sit.

4. Amicorum alienatio: non inficiaberis, si multas parâsti pecunias, multos & fideles te perdidisse amicos. Est enim quasi fatale divitibus, ut ipsorum amemus opes, & oderimus personas.

5. Cupiditates insatiabiles. Nam si altius radices in corde agant vitia, non nisi morte evelli possunt.

6. Curæ perpetuæ. princeps enim multa habens totus in illis conservandis occupatus est: at qui pauca habet, multo, quo illis fruatur, abundat tempore.

Effugere cupiditatem regium est vincere. Publius.

7. Rarus ex opibus fructus: animus enim cupiditatis veneno infectus lucrum habet pro delectamento, usum fructû verò & erogationem in pauperes pro morte.

De male-questis non gaudet tertius heres.

Divitiæ injuste-partæ sunt arrha infortunij. Euripides.

8. Sollicitudines innumeræ: regna siquidem quæ subegisti numero pauca sunt; sollicitudines, quibus cor tuum obruisti, infinitæ sunt. Pauperiores certè sunt domini opulenti, quam clientes tenuissimi. Non enim ditior est, qui plus habet, quàm miretur, sed illo etiam, quod habet, minus cupit.

GENERALIA PRÆCEPTA A Prometheo lata Aegyptijs.

I.

Princeps ipse nemini manus inferat quacunq; etiam mole-

molestiã sit affectus. Bonorum enim principum manus non ulciscendis injurijs proprijs, sed defendendis injuriã affectis adhiberi debent.

Seneca.

De vindicandis injurijs lex est, ut tria princeps consideret:

1. *Aut ut eum, quem punit, emendet.*
 2. *Aut ut penã ejus ceteros meliores reddat.*
 3. *Aut, ut sublatis malis ceteri securiores vivant.*
2. Princeps neq; defensionis neq; offensionis ar-
mageftet,
3. Princeps non solum à cæde manus, sed à sup-
pliciorum, spectaculis oculos etiam abstineat. In
conspectu enim principis ut gloriosum est omnes ho-
nore merito affici: ita indecorum est vita aliquos
privari.

MAGISTRATUS BONI IDEA.

I.

Sit in sententijs justus, in verbis verax, in actionibus honestus, in exercendã justitiã mitis, in accipiendis donis abstinentissimus.

Simulacrum Magistratus à Thebanis effictum.

Fuit illud 1. cœcum & 2. auritum & 3. judices Mancis: Cœcum quidem; ne is spectator sit aut acceptator personarum: Auritum; ut eo magis sit intentus in causas: Mancis deniq; judicibus; ne pecuniã aliquã largitione se corrumpi sinant. Andreas Alciatus.

2. Parum ponderis habet sententia lata ab eo, qui damnari ipse merebatur.
3. Præsidem bonum occupatum adeò in laudabili justitiã

Justitiæ administratione esse oportet, ut ne peccando quidem capiti ocium supersit.

4. Nihil pejoris exempli potest esse, quam penes eum, cujus munus est vera judicare, nihil nisi os mendacis plenum inveniri.

5. Justitiarum ita sint comparati, ut neq; in vita ipsorum quicquam reprehendere, neq; ex verbis ipsorum veluti pignus capere quisquam possit.

6. Non judex, sed tyrannus est, qui in judicando gratiæ vel odio indulget.

7. DEUS ut pater est veritatis, ita justorum titulo gloriari non sinit, qui summam cum suam contumeliam tam multa injuste faciunt.

8. Nunquam justitia & avaritia in uno homine conveniunt.

9. Quo die crescere domi judicis divitiæ ceperint, eodem die minui incipit justitia.

10. Judice fructus comedente, stuporem dentium litigator miser sentit.

11. Gladius conditur, ubi aurum suscipitur.

12. Qui conscientiam habet sauciam judex, nunquam sartam & rectam præstabit justitiam.

13. Qui sponte conscientiam alienam opus suscipere satagit proprium haud facile magni æstimabit.

MONITA PRINCIPALIA.

In tabulam æneam, scripta, & in portam regiam Mithridatis regis Pontici collocata.

Haud

H Aud sapiens Princeps, uni de vinculis amico
 Qui regno accersit certa pericla suo.

Nunquam etenim unius studium præstabit amici,
 Quod populi fido pectore præstat amor.

2. Nec fuerit prudens princeps, qui donet ut uni
 Plurima, nil cunctos curat habere nihil.

Tristius agricolæ nihil est quàm dextera fruges,
 Quas ipse excoluit, quando aliena metit.

3. Turpe animo potius princeps si unius avaro,
 Cunctorum faciat quàm satis obsequiis.

Nam reddi officiis merces valet æqua bonorum,
 At mens expleri nescit avara mali.

4. Consilium stolidus cunctorum spernit, amici
 Vnius ut princeps pareat arbitrio.

Nam manus invalida clavum regit una triremi,
 Que tamen haud uno remige carpit iter.

5. Cunctorum princeps odium qui unius amori
 Posthabet, hunc sanà mente carere neges?

Nam vitam ut semper moderatam in amore, deco-
 rum est

Atque odij expertem vir generosus agat.

*Huic inventio Mithridatij accepta fertur, sicut ingeniosus Poëta
Q. Serenus Sammonicus lussit.*

Antidotus multis Mithridatica --

Confociata modis, sed Magnus scriinia Regis

Cum raperet victor, vilem deprehendit in illis

Synthefin, & vulgata satis medicamina risit;

Bis denum Ruta folium, salis & breve granum,

Juglandesq; duas, terno cum corpore ficus,

Hac oriente die, modico conspersa Lyso,

Sumebat, metuens dederat qua pocula mater.

Hinc Martialis lib. 5. prodidit, quod se invictum adversus venena fecerit, subinde venena bibens, his versibus.

Profecit poto Mithridates sepe veneno.

Toxica ne possent seva nocere sibi.

QUID NOS DEO HOMINI- busq; acceptos faciat.

I.

**Beneficiorum acceptorum memoria. & injuriarum
illatarum oblivio.**

2. Alienorum laborum æstimatio major, quàm
propriorum.
3. Conversatio cum bonis & malorum fuga.
4. Gravitas erga majores, affabilitas erga mino-
res.
5. Præsentibus benefaciendum, de absentibus &
mortuis bene semper loquendum.
6. Fortunarum jactura parvi: Existimationis ma-
gni æstimanda est.
7. Neq; unius rei consequendæ gratiâ multas, neq;
multas

multarum incertarum causâ, una certa in aliam mit-
tenda.

8. Ut non plus quàm unum inimicum habeas, &
ne quem inimicum capias, caveas. Hæc præstanda
sunt ei, qui bonus inter bonos numerari cupit.

COMPENDIUM OMNIUM Legum antiquarum.

I.

ITa cautus vivito, ut nullius vitij singularis notari
possis. Si enim virtute princeps excellit, nullus ex
ipius domesticis dissolutus erit.

2. Equabilem administrato justitiam tam ej, qui è
regione venit remotissima, quam qui circa te est affi-
duus.

3. Veridicus esse gaudeto, neq; in loquendo pro-
lixas ut sis caveto. Principes enim in verbis incon-
stantes, & dubiæ in promissis fidei, ab amicis deserun-
tur, & ab inimicis ludibrio habentur.

4. In conversatione benignus esto. Principes enim
morosos homines oderunt.

5. Scurras & adulatores, carinomatæ aulæ fugito;
Tales enim vitæ pravitate civitatem perturbant &
assentationibus suis famam tuam obscurant.

*Principum miseria non postrema est, quod ne in morte qui-
dem careant assentatoribus. Plutarchus.*

6. Inperrito animo esse studeto. In hoc enim
animus timidus a forti distat, quod ille colu conspectâ
fugit, hic ne gladio quidem districto viso expavescit.

F 2

Animus

70
*Animus effeminatus ad strepitum folij, quod dicitur, corroborescit
& pisorum crepitationes. Erasmus.*

QUI NON SINT ADMIT- TENDI ET SUSTENTANDI A Principibus viris.

I.

MOriones consilij dandi non debent esse capaci-
ces. Qui enim sponte sua stultos sese fecerunt,
eos tanquam cordatos tractare stultissimum
fuerit.

2. Nihil vanius, si scurræ ministrent principibus:
Infortunati enim isti tantum ut laborem fugerent, ar-
tificium amplexi sunt tam ignominiosum.

3. Pudendum & probrosum videntur virum ali-
quem generosum in animū inducere, ut scurram ali-
quem pro amico familiari habeat. Eiusmodi enim
homines inter veros amicos numerari non debent
nec possunt. Non enim ob dignitatem, & virtutem,
sed ob fortunas, nos amant.

Theseus inter secunda, Protheus inter adversa.

4. Iniquum est cibum Parasitis tanquam egenis
dare: huiusmodi enim homines non premuntur pau-
pertate, sed abundant stultitiā.

5. Cum ergo parasiti & histriones, ut inter amicos
numerentur, infames; ut pro ministris habeantur,
inhabiles; ut consulantur, imprudentes sint: Opes
suas istiusmodi hominibus levissimis impendere mihi
non videtur operæ precium.

Cum

6. Cum autem intentiones rerum gerendarum
soli DEO manifestæ, & hominibus absconditæ sint,
nihil est, quo boni instituta sua, vel bona vel mala esse
magis approbent & patefaciant quàm in verbis quæ
loquuntur, & in sociis, quos sibi adjungunt.

F 3 IN

III.

INSTITUTIO CHRISTIANI HOMI- NIS APHORISTICA.

I.

Exactâ in hilaritate & remissione ludorum pueri-
tiâ, filium parens, annum agentem ætatis septi-
mum, ad capeffendas literas præceptori, non le-
viter literis & artibus tincto, committat.

2. Et, si bonum hunc habere cupiat ex se genitum,
non ad luxum (ut vulgus parentum factitat hodie)
sed ad modestiam educat, non blanditijs emolliat sed
castigationibus cohibeat, pie, religiosè, modestè insti-
tuat.

(ὁσίως, δι-
καιώς, με-
τερώς.)

3. Plestat, si deliquerit: laudet; si bene & optempe-
ranter se gesserit, minis ac verberibus deterreat; ex-
hortationibus ad virtutem accendat: magis de filij
moribus, quàm sanitate sit sollicitus.

4. Præceptoribus committat eum humanis, gra-
vibus, eruditis, non iracundis, non-clamofis, non-incr-
tibus, non-incompositis & malè-moratis.

5. Ubi jam literas & latinè loqui didicerit, ad ea
se studia conferat, quæ animum præceptis instruunt:
In his philosophia est.

Hæc

6. Hæc sola ex bonâ meliorem naturam, ex mala castigatiorem & correctiorem efficit.

7. Assuescat Christianus, & condiscat honorandum in primis DEUM, omnis boni fontem inexhaustum. Hoc enim est primum & maximum mandatū in lege. *Matt. 22. 8. 9.*

8. Discat rationi parere, eamq; ducem ac moderatricem sequi in omni vita, in omnibus dictis & factis.

9. Nihil nisi quod honestum, quod justum, appetat aut agat.

10. Cogitationes ipsas in gyrum rationis ducat, quarum etiam rationem est exacturus cordium scrutator DEUS.

De omni verbo ocioso olim reddenda erit ratio.

11. Statuat homo Christianus, DEO gratam esse justitiam, & noctes diesq; cœli & terræ Dominum veneretur, laudes ejus prosequendo, & id perpetuò agendo, ut hunc sibi justis operibus demereatur, nihil dubitans, quin ut potest, ita & gratificari velit.

12. Quid enim huic magis, quàm beneficentia convenit? & quid alienum magis, quàm *ἀχαριστία*?

13. Reprehensione maximè digni sunt, qui in subditorum delictis & puerorum malitiâ iram cohibent, aut semper ignoscunt.

14. Hac n. ratione vita illorum perditur per intempestivam illam lenitatem, & majora flagitia nutrit audacia juvenilis.

15. Rationarium sibi quisq; faciat eorum, quæ acceperint, quæ expenderit, quæ utiliter gesserit, quæ pravè admiserit.

16. Regulæ etiam quædam linguæ imponendæ sunt,

sunt, ut prius verba intra os ad limam veniant, quam proferamus sermonem.

*Avaritia quaedam est omnia loqui & nihil audire. Philemon.
Loquacitas impudentiæ argumentum. Bernardus.*

17. Ita compescenda mens est, ne quid noxium exeat ac pestilens.

18. Et si quid fortè illatum foris, id statim abjiciendum est, ne noceat.

19. Si quid intus natum fuerit, id studio & pijs meditationibus effugiendum.

20. Ut qui in longinquam regionem profecti, priusquam domum redeant, itineri necessaria parant, ne fame pereant; ita & nobis in hujus vitæ *ἀποδημία* faciendum.

21. Reponenda sunt pietatis, justitiæ, humilitatis, continentiæ & ceterarum virtutum viatica, ut quocunq; tempore, quocunq; die, quacunq; nos horâ Deus avocaverit, quod ad patriam cœlestem ducit iter ingredi, paratos inveniat, sicut monet nos Matthæus Evangelista cap. 25.

22. Si virtutem exercueris, laus manebit te, & illius remuneratorem certissimum habebis DEUM. Matth. 5. Sic luceant opera vestra, &c.

23. Stude modis omnibus, ne cuiquam sis offendiculo adductus Pauli exemplo, dicentis: Si cibus offendit fratrem meum, nūquam in æternum carnem comedam.

24. Nemo debet seipso contentus esse: Vult enim DEUS ut & alios ædificemus, non doctrinâ tantum, sed & vitâ & moribus & conversatione: homines malunt exempla, quam verba, non tam observant, quæ dicimus, quam quæ facimus.

Non

25. Non tam profunt bene dicta in suggestu, in scholis, in concionibus, quàm nocent ea, quæ malè facimus. Factis verba qui firmaverit, hic dignus habebitur, ut præfideat alijs. Beatus, qui fecerit & docuerit. Matth. 5.

26. Si nos verè humiliaverimus, nunquam irâ commovebimur, nunquam proximo succensebimus, nullius famæ obtrectabimus.

Seneca.

Si imbellis est, qui te lesit, parce illi: si potentior tibi.

27. Beati qui se sic habent, soli in portu nâvigant, ab omni tempestate liberi, ab omni perturbatione securi: soli, affectionibus sopitis, multa requie fruuntur. Id quod Christus ipse futurum prædixit: A me discite, quia mitis sum & humilis corde, & invenietis requiem animabus vestris.

28. In precibus ad DEUM funderis esto ferventior, ad divina audienda eloquia & sacras conciones alacriorem te præbeto.

29. Inimicum habes? da operam, ut reconcilieris illi.

Diogenes percontanti cuidam, quomodo hostem ulcisci debeat, respondit, ἀντὶς καλὸς καὶ ἀγαθὸς γενόμενος. Magna enim virtus est, secundum Hugonem, teste Ludovico Granatensi de societate Jesu, si non ladas, à quo lesus es; Magna est fortitudo, si etiam lesus, remittas; Magna est gloria, si, cui nocere possis, parcas.

Et Cat o Romanus:

*Quæ superare potes, interdum vince ferendo,
Maxima nam morum semper PATIENTIA virtus.*

30. Omne odium, vindictæ cupiditatem omnem, fac ex animo amoveas tuo: mansuetudinem & lenitatem amplectere Matth. 11.

G

Prof.

31. Prospera vis uti valetudine? sumptuosas mesas, immodicam ingluviem fuge. Hinc namq; podagra, capitis dolor, humorum abundantia pessimorum.

32. Innumera morborum genera parit intemperantia, & vini largior ingurgitatio.

33. Si admilisti aliquid parum-congruens professioni tuæ, ad confessionem peccatorum festina, Date medico inspiciendum, qui animæ tuæ curet & sanet ulcera, neq; exprobet.

34. Accipe hic remedia. Soli καρδιογνώστη loquere. Dicit quid peccaveris. Confessio enim eorum, quibus graviter DEUM multis offendimus, abolet etiam delicta.

35. Prophetam regium audi loquentem: Dic tu prior iniquitates tuas, ut justificeris. Psal. 5.

36. Levis est ac facilis animi cura. Nihil enim, ut hic valeat insumimus, neclaboramus.

37. Contrà, si corpus ægrotet, quid non impendimus, nunc in medicos, nunc in res alias? Ut de his nihil dicam, quæ præter usum necessarium luxu absumimus.

38. His non indiget anima, cui scripturarum lectio pro cibo est; vestitus, elemosyna, & in pauperes largitas. *Matth. 6.*

39. Ornatus verò mentis, præter eum quem corpori apponere solemus, assidua sunt preces, confessio peccatorum & lachrymæ.

40. Manè vestiti faciem abluimus, ne quid sordidum adhæreat. Quantò majore est cura abluendus animus, ut hunc amabilem & formosum offeramus Domino?

Non

41. Non qui os, nares, aures, genas, & cetera membra ostendit, homo dicendus: Sed qui virtuti deditus vitia fugit, illicitis imperat, & Domini obtemperat mandatis.

42. Privant hominis appellatione peccatorem sanctæ literæ, quo quid miserabilius, nunc enim terra, quod terrenis cogitationibus pareat: Nunc ob falacitatem equus nunc ob mentis dolum, & malitiam progenies viperarum dicitur. *Matth. 25.*

43. DEO nihil acceptius esse potest, quam si gratias egeris quotidie pro tot beneficijs, quæ illius benignitas suppeditat humanis usibus. Apostoli enim vox: *Grati esote.*

44. Non sunt tibi communia tantum, quæ omnibus contulit hominibus. sed privata etiam cogitanda beneficia, pro quibus his agendæ gratiæ.

45. Memoria enim beneficiorum Christi, optima est ad bene vivendum magistra.

46. Hæc enim sola nos in torporem incidere, aut malum sectari non patitur.

47. Hæc item ratione à brutis homo maximè differt, ut omnium conditorem Dominum laudet, celebret, glorificet.

48. Maxima sunt ea, quæ in nos jam contulit. Corpus enim & animam dedit, oves & boves, vniversa pecora campi nobis produxit. *secundum Psalmistam. Psal. 8.*

49. Prophetas misit, qui nos instituerent, & pravitatem humanam corrigerent.

50. Postremò, crescente in malum vehementius omni genere mortalium, diffusis undiq; sceleribus, & quod nequius est omnium, cultibus idolorum; miseratus

ratus genus humanum, in terras misit unigenitum
Filium suum, ut carnem indueret, hominibus appa-
reret, & nos peccatores sanaret.

51. Hæc tanta DEI in nos beneficia dies noctesq;
cogitemus, ut assiduâ meditatione ad agendas gratias
mens compellatur.

52. Sensus humanos excœcat ebrietas, mentem
submergit: & hoc animal, cui subjecit omnia DEUS,
velut mortuum jacere compellit.

*Effecta Ebrietatis graphice in vnum fasciculum collegit Pli-
nius lib. 7. Pallor & gena pendula, oculorum ulcera, tre-
mule manus, furiales somni, inquietas nocturna, premi-
umq; summum ebrietatis, libido portentosa &c. Et Horat.
Vide Dial. TREUTLERI p. 12.*

53. Ridetur ab omnibus ebrius, digito monstrat
tota vicinia. Amici, dedecus hoc suum existimantes,
subducunt sese.

54. Gaudent, irrident, execrantur qui malè vo-
lunt: pecudem porcum vocitantes, si in obvios fecerit
impetum, vestem ruperit, obscœni quippiam dixe-
rit, plura pete ex *Horatio*, & *Methodicâ Ethicorum*
VVENDELIANORUM *Unperâ illâ & planè musteâ Sylloge, pro*
PRINCIPIBUS ANHALDINIS IUNIORIBUS
concinna, cap. 16. Sub titulo de Sobrietate.

55. Nec prætereunda etiam hic, sumtuosâ illa
ædium splendidarum in hac præsertim rerum omni-
um fatali conversione extractio, in hunc saltem finem
instituta, ut pecuniarum profusio fiat.

Ædificandi omnis ratio à necessitate primùm orta est, quàm
post aluit commoditas & honestavit usus.

Ultimum fuit, ut voluptati quog; non nihil indulgeretur:
Mibi struxerunt alii; grandævus ego posteris: Henricus
Strömer, D. Auerbachius, ut videre est Lipsia in Auer-
bachs hofe.

Verum

56. Verùm forices isti suo se indicio prodentes, ut culpâ, si non omni, saltem aliquâ se liberent, hoc prætexunt, ut nominis aliquam sui memoriam ad posteritatem transmittant, & à prætereuntibus dicatur: *Hanc patiuntur ille domum extruxit.* Hæc tam splendida domus illius impensis est exædificata.

57. O stultitiam! ô curas hominum! quantum est in rebus inane, quantisque periculis degitur hoc ævi quodcumque est; ut cum Persio loquamur.

58. Hoc enim consilio, hoc proposito, ædificantes non laudem (ut ipsi somniant) sed crimen sibi pariunt,

56. Hæc enim, & illis adhuc viventibus, & jam mortuis, audiuntur: Hanc domum, has ædes, hanc arcem, hoc fortalicium avarus ille, rapax, & exactor tributorum sive æruscator extruendam curavit.

60. Memoriam hoc pacto licet assequantur isti, an non perpetuis obijciunt se criminibus?

61. Si nomini suo consulere volunt, & æternitatem ambiunt, viam ego istis aliam monstravero, quæ celebrentur & encomijs evchantur quotidie.

62. Si pecuniam extruendis villis, porticibus, ambulacris, stratis viarum & ptochocomijs sive valetudinarijs paratam, in eos erogare studuerint, qui verè pauperes sunt.

63. Hæc benignitate, hæc misericordia & nomen immortale sibi paraverint; multam sibi apud DEUM conciliaverint fiduciam, habitâ etiam ratione ædificiorum sacrorum in templis & scholis.

64. Tu, qui Christum sectaris, primatum noli concupiscere, memor axiomatis Paulini: *Honore alius ali-*

um precedentes, date operam, ut in omnibus humillemini. Qui sic agit, primatum habet: Christi enim vox est: Qui se ipsam humiliat, exaltabitur.

Sublimatus à DEO est; Non ergo captandus sine inde corrogatis & emendatis quasi humanis suffragiis. Irrecoverabilium felix oblivio rerum. Ferdinandus Imp.

65. Humilem nunquam dixero, qui natu majoribus, vel etiam æqualibus honorem non exhibuerit: hoc enim decet. Vera est & absoluta humilitas ac modestia, si cedas his, qui te videantur majores.

66. Verè sapit, qui se putat minimum, & omnium esse postremum. Sola enim hac viâ & ratione utilitatem nobis attulerint, quæ fecerimus bona opera, sicut crudité *VICTORINUS STRIGELIUS* monet in suis Hypomnematis Ethicis, cui suffragatur in loco de Humilitate cap. 24. lib. 1. Ethicorum, vir juvenis inter præstantes præstantissimus, & inter doctos doctissimus, ille *VENDELINUS Palatinus*, non ita pridem ab illustrissimis principibus Anhaltinis constitutus Gymnasij Serbestani Rector, & Professor Publicus, amicus noster honorandus.

67. Vis digna cælo operari? ne spectes ea, quæ sunt mundi hujus, vitæ hujus gloriam vanam ne quæras.

68. Vides alios in vestium luxu occupatos? Tu animæ curam agito, vt hanc virtutibus ornes.

Ehurf. Sächsische Kleidersordnung.

Legum vestiariarum habenda ratio; secundum quarum præscriptum serenissimus ELECTOR SAXONIÆ, majorum vestigiis insistens, subditos suos conformiter degere nuper admodum publicitus mandavit, edixit; in Transgressores etiam severissimam animadversionem usurpaturus.

Prov. Duro nodo durus querendus cuneus.

Deli-

69. Delicias rideto: gulam fugito. Non prandia
cœnas & convivia, sed frugalitatem sectare. De hac
pluribus agitur cap. 15. lib. 11. de Temperantia in Et-
hicis modò adductis, quæ ut nocturnâ versent manu, ver-
sent diurna studiosi adolescentes, suadeo.

70. Ex superfluis enim quid utilitatis? quid com-
modi?

71. Commodum autem judicas fortasse multum
vorare, vinum bibere, ac ventrem distendere, tales
sunt Epicuri de grege porci, & Ulyssis focij.

72. Dicitur non potest quantum hinc malorum &
corpori & animo ex immodica etiam potatione ac-
cedat.

73. Morbi hinc & membra distorta, gravedo capi-
tis, scotomia, rubedo agramia oculorum, *αμελωσις*
sive caligo, stomachi ardor, cruditates in ventriculo
faburratæ: hinc adulteria, stupra, rapinæ, cædes, la-
trocinia, & verborum commutationes *b* per jugulum
redituræ.

*a. Hordeolum sive Galazium in superficie oculi, Ein Ger-
stenauge a formâ scilicet.*

*b. nescit enim vox missa remeare, & semel emissum volat ir-
revocabile verbum.*

74. Domi habes repositam auri vim ingentem?
distribue pauperi: serico indutus procedis in publi-
cum? digitos habes auro revinctos? parte hujus pau-
peres quot ali potuerunt?

75. In summa fieri non potest, monente salutis
nostræ autore & assertore unico Christo. Matth. 6. ut
quis & animæ curam agat, & tanti faciat voluptates
& corporis ornatum; quid enim hoc aliud est, quàm
duobus servire dominis? Ibi

76. Ibi divitiæ, ibi magnæ sunt facultates; ubi concordia est viri & uxoris.

77. Tales enim, licet non sint in re usq; adeo lautâ & auctâ, omnium tamen beatissimi censendi: soli enim veram percipiunt voluptatem, soli in maxima vivunt animorum tranquillitate.

78. Sublato igitur concordia bono etiam si Cræsi possideant opes, miserrimi sunt omnium mortalium. Novi hîc quotidie tumultus, jurgia, suspiciones, domestica & interna bella, multa amaritudo, nulla voluptas.

NICOLAUS REUSNERUS.

Plus virtus unita valet, vis nescia vinci,

Simens UNA, fides UNA sit, UNA manus.

79. Proinde, qui matrimonij vinculo juncti sunt, concordia, bonorum omnium radice, nihil potius ducant, nihil carius & antiquius habeant; omnia sic agentes, ut pax & tranquillitas sit in unâ domo, sub eodem quoq; lecto quietem capientibus.

80. Hanc pacem comitabitur id bonum, ut filij ex eo matrimonio nascantur boni & Φιλάρηται.

81. Ministri etiam adeoq; tota familia religionem, pietatem & modestiam herilem imitari studebit. Ita fiet, ut per duorum concordiam, multiplex affluat undiq; rerum prosperitas; quid enim non succedat divinis posthabenti humana?

82. Si abjectus quispiam & vilis, & pauper te adit, stipem poscens, hospitium rogans, admitte, & illi pro tenuitate tuâ cibum appone. Hospitalitas hæc & negotiatio erit tibi lucrosa.

Si

83. Si tam dives non es, ut possis, aut etiam nolis, ne durè compelles petentem. Non enim cogit, non vim facit aliquam: sed orat, supplicat, obsecrat.

84. Habes unde subvenias indigenti, neq; subvenis, neq; largiris quicquam, apud judicem DEUM quid dices? quo te pacto defendes?

85. Lautè vesceris & plusquàm usus requirit insumis quotidie? quantum hinc damni facis, quantum elabi sinis & excidere è manibus lucri? aurum arcis inclusum rubigine absumitur, furibus auferendum seponitur, & proximus tuus fame perit?

86. Opibus abundas, & his solus uteris, imò neuteris quidem, nec indigenti communicas, & gehennæ ignem te putas aufugiturum?

Beneficentiae laus omnis in actione consistit.

87. Proximus tuus, frater tuus esuriens obambulat, & tu in delitijs agis? non subvenis, quanquam non multum petenti, nempe panis frustum, quo famem subleves? sub dio sedens hic frigore perit: tu holoserico indutus, clamantē, nummulum petentem, immisericorditer præteris.

88. Hominis Christiani hoc unum sit studium, huc omnes ejus spectent conatus, ut, bene vivendo, rectè agendo, memoriam sui relinquat, non ad inanem gloriam, sed ut tanquam monumentum virtutum habeant posterum, in quod assiduè intueantur.

Greci gloriam in linguis: Romani in lanceis: Solum Germani in actionibus virtutis statuunt. Guevara Horolog. p. 132. Unica actio honesta omnibus Romanorum pilis (hastilia sunt) omnibusq; Graecorum argutijs potior est.

89. Animo varij sunt attributi affectus, quæ constat vitæ ratio. Libido gignendæ proles gratiâ data est. Ad cohibenda delicta Ira subservit.

H

Verum

90. Verum (proh dolor!) quam multos videas, qui, fines bonorum transilientes, libidine utuntur ad comprimendas virgines, ad nefandos coitus capitali poena interdictos? ita utuntur, ut noceant ijs, quos odio habent.

91. Multos ætatis progressu resipiscere videmus quotidie, ut ex peccatoribus iusti, ex malis boni, ex improbis continentis fiant; nulla enim sera est ad bonos mores via, *autore Seneca.*

Nulla penitentia est sera, modo sit seria. Sed sera raro est vera, ὡς ὄντι τὸ πολὺ.

92. Numen divinum, sceleribus nostris iratum, placat morum emendatio, non thura, non hostiæ, non preciosa munera, quæ omnia corruptioni subjacent.

93. Facere vis mortalem DE I iram? malefacere definito. DE U S enim ideò in præsentī vita! quæ mala fecimus non punit, ut resipiscendi facultatem habeamus.

94. Amemus DE U M ut patrem; veneremur ut Dominum; honoremus ut beneficum; metuamus ut severum.

95. Pij esse non possumus, si animarum parentem DE U M non diligamus.

96. Nec sine periculo contemnitur, cui, ut rerum conditori ac Domino, in omnes homines vera est ac æterna potestas.

97. Pater est; ut qui ortum nobis ad lucem, qua fruimur, ministraverit.

98. DEUS est; cujus benignitas nihil non suppeditat usibus nostris.

Hic

99. Hic solus alit, sustentat solus. Hujus donum inhabitamus, hujus nos sumus familia.

100. Doctus es? vitam negligis? Quid tibi doctrina prodest? vitæ curam geris, in fide claudicas.

101. Cujusq; officium est, proximum errantem, à peccato ad virtutem, velut manu ducere.

102. DEUS ipse hac causâ nostram carnem indutus, mundum ingressus est. Multa tulit fecitq; puer, sudavit & alsit, mortem deniq; subiit, ut humanum genus peccatis obnoxium redimeret. Cujus nos exemplo adesse proximo debemus, agnoscentes hunc ut membrum nostrum.

103. Annon quæso ex diaboli faucibus eripitur frater, qui sana cujuspiam doctrina in viam virtutis reducit, & facit recta?

104. Qui dives, ipse pecuniam suppeditat indigenti, largiter erogat in pauperes.

105. Majus tamen est illius opus, qui monendo assiduè & docendo segnes ac vitiosos in viam rectam inducit.

106. Quo tempore olim fitis habendi, cum avaritia nondum sic invaluerat; si cui honestè nato-adolescens uxore quærebatur, non de multa substantia, divitijs, agri jugeribus, formæ elegantia, quæstio erat; sed quàm esset proba & moderata puella, quæ adolescenti nuberet ejusmodi.

107. Sed nunc hoc tantum quæritur, quàm dives sit, quantaq; expectanda hæreditas? juxta illud Satyrici *a*. protinus ad censum, de moribus ultima fiet quæstio: & alius quidam Poëta *b*: In precio precium nunc est, dat census honores: Census amicitias, pauper ubiq; jacet.

a. *Juvenalis.*

b. *Ovidius lib. 1. Fastor.*

c. *Dant census honores dixit, BALDUS J. C.*

108. Imò de probitate plerumq; nulla quæstio esse solet. Placet superba, placet improba, placet lascivens capella, modò dives fit, modò pecuniam habeat, agri jugera possideat multa.

109. Hominem ideò DEUS fati diem sui ignorare & nescire voluit, ut assiduò virtutum studio & vigilantia præpararetur, sicut ipse inquit: Vigilate, quia nescitis diem neq; horam.

110. Jussit ille vigilare, & dormierunt nihilominus exemplo Petri in passione Dominica. Dormiunt igitur in virtutibus, vigilant in vitiis. Quod genus hoc hominum?

111. Quàm multos passim videas in malis nimium strenuos, in bono segnes? moriuntur, abeunt, decedunt quotidie multi, tam juvenes, quàm senes, neq; parcit ulli Libitina: tamen nec sic quidem ad virtutis studium adducimur, neq; nos ita paramus, ut præsentibus possideatis, futura desideremus.

112. Parentes, filios vestros continentiam docete. Malè enim agendi consuetudo, ubi temporis progressu vires cœperit, ac invaluerit, nulla vincitur admonitione.

113. Tum quasi in captivitatem abducta juvenus, quocunq; malignus vocarit spiritus, ire solet.

114. Venientibus semper malis occurrere est optimum. Serò enim medicina paratur, secundum Nasonem, cum mala per longas invalere moras.

Dives

115. Dives avaræ, *Euclio* & cumini sectator, ut quamplurimum relinquo, perfas & nefas corradis undiquaq;. Agros emis, ædificas, diruis, mutas quadrata, rotundis: secundum *Horatium*.

κομινοπέτης Theocrit. & Athenaus.

116. Utq; hæc diutius facias, ab aliis rapis, alios fraudibus circumvenis, alijs negocium faceffis. Et si quis roget, cur hæc facias, cur quærendæ pecuniæ post omnia ponas, filios prætexis.

117. O cœcitatem! ô insaniam! non vides, non sentis, hac liberis tuis malè vivendi materiam & occasionem relinqui.

118. Si per se ipsa hæc ætas ad libidinem, ad luxum, cæteraq; vitia proclivis est; quanto magis accedente jam rerum omnium affluentia ad malum procurret.

119. Nunquamne vidisti ignem, simulac fomitum invenerit, flammis exurgere validioribus? ita & juvenilis totus accenditur ad peccandum animus, per irritamenta malorum, divitias.

120. DEO solus dives, qui virtute præditus est. Hinc vis esse egregius? bonitatem & innocentiam præsta. Vis esse clarissimus? opera misericordiæ largiter facito. Vis esse perfectissimus? Omnes virtutis gradus impleas.

121. Si oculis, capiti, pedibus, lateri, reliquis omnibus membris bene est; vulgus imperitum, cum *Horatio*, te sanum judicat.

122. Philosophus nihil minus; si irâ exasperaris, superbiâ tumes, libidini servis, cupiditatibus inardescis, avaritiâ prosterneris. Ita sanum te dixerit ille, si non

H 2 attollas

attollas ad alienam felicitatem oculos: Invidus enim alterius rebus marcescit opimis.

a. Horatius.

123. Conserva domum tuam immaculatam, omni labe peccus evacua, ut templum & hospicium DEI esse possit, quod nec auri nec eboris nitore, sed fidei & castitatis fulgore illustratur.

Cesaris domus non solum crimine, sed omnis etiam criminis suspicione vacare debet. Suetonius.

124. Sed audio quid dicas; difficile hoc esse homini, ut quisquam sine macula vivat.

125. Suadeo igitur, ut ad poenitentiam confugas, hæc est sui correctio, ut, cum forte aut re aut verbo lapsus fueris, statim resipiscas, & te deliquisse fatearis, oreſq; à DE O veniam, qui pro ineffabili sua misericordia non negabit, nisi tu in errore perseveraveris.

126. Magnum est poenitentiae auxilium, magnum solatium. Hæc a vulnera, hæc peccata nostra sanant, hanc spem, hanc portum salutis habemus.

a Chrysoſtomus.

127. In ejus pectore pietas habitat, qui bella nescit, qui cum proximo concordiam omni studio servat, qui amicus est etiam inimicis, qui omnes homines tanquam fratres diligit, qui cohibet iram, omnemq; animi furorē tranquillâ moderatione lenit.

Auxilia humilia firma consensus facit. Publus. Συμφερτὴ ἀρετὴ ἀνδρῶν. Proverb. Homeric.

Nicol. Reußnerus.

Si COR & OS; si MENS & VOX; si ORATIO concors;
Et RATIO est;: Hac quid suavius harmonia?

*Hertz ohn scherz.
Mund uns gruñdt.*

128. Quis non eos vehementer damnet, qui patrimoniam

monia in res supervacuas prodigentes, marmorea sibi statunt sepulchra?

129. Mihi certè videntur isti bona sua in terram sepelire. Neq; opera ejusmodi memoriam aliquam aut æternitatem nominis, quæ fortasse quæritur, conferunt.

130. Nam aut unus dissipare motus terræ, aut fortuitum hæc potest consumere incendium, aut hostilis aliquis impetus diruere.

131. At si nihil horum eveniat, certè conficiet & consumet vetustas: Meritò igitur quis eos non reprehenderit, quibus talia sunt curæ?

132. Nec dicas miserum, qui in terra aliena, in solitudine, in loco obscuro, neq; in lecto decesserit, sed qui in peccatis mortuus est.

133. Ridicula sunt & illa: Morienti neq; cognatus, neq; affinis, neq; amicus, nec parochus adfuit: tum omni sepulturæ ac funeris honore, lamentis etiam & laudatione demagogicæ caruit. Nihil hinc damni ille accepit. Multorum quoq; Prophetarum & Apostolorum sepulchra in terris ignorantur.

Summum hominis bonum bonus ex hac vita exitus. FRID. PULCHER Imp.

Mors λείψανός ἐστι τοῦ σώματος. Sophocles. Ita miseris nobis mors sine morte est, teste Gregorio M.

134. Dole, ingemisce, illacruma, si, nondum lotus, ab iniquitate sua decesserit amicus. Est enim mors peccatorum pessima: gaude, si purus ab omni crimine & mundus mundum reliquerit.

135. Preciosa sanè in conspectu Domini, secundum Psalmographum, mors sanctorum ejus. Transeunt:

seunt enim in vitam meliorem, accepturi laborum suorum præmia.

Pf. 119. Mors janua vite est immortalis.
Bernhardus.

Bona justis & pii mors est propter requiem; Melior propter murationem; Optima propter securitatem, vel potius salutem aternam.

Idem Paulo post.

Preiosissima planè mors sanctorum, tanquam finis laborum; tanquam reatrix consummatorum; tanquam vita janua & perfectæ securitatis ingressus, seu, ut bona sit mors, vita bona opus est.

136. Episcopi & sacerdotes divinis operantes, præbendas, agros, pascua, villas, possidentes, non sibi relicta hæc à prædecessoribus existiment, ut serviant voluptatibus; sed ut miserorum necessitati subveniant, meditationibus sacris; (non quemadmodum pagani illi circulatores, γλωσσολάτρεις, discursatione frequentissima, professionem, cumularum opum gratiâ, contentibilem reddente) sint addictissimi.

137. Hoc in genere multum probandi sunt, qui pecuniâ & opibus suis adolescentes, quorum res domi angustior, & in quibus vis ingenij & indoles aliqua ad virtutem elucet, bonis artibus instituendos curant.

138. Illud etiam Liberalitatis genus DEO maxime, acceptum, ut inopes, & omni ope humana destituta viduæ, sustententur. Uti in Electoratu Saxonico Divus ille AUGUSTUS ἐπιπερωῖ, Imperij Ensisser, successoribus suis exemplum benignitatis munificæ reliquit nunquam intermoriturum.

139. Equidem nescio quales sint illi Episcopi & antistites, qui tot possessionum se Dominos, non dispensatores

pensatores esse putantes, omni posthabita egentium & bonorum cura ingeniorum, congesta ex agris nemorumque; proventibus annuis pecunia, auream argenteamque; supellectilem comparat, phaleratos equos, canes venaticos, ab extremis etiam terris, magno ære conquisitos, & greges domi pessimorum alunt assentatorum.

140. Si vera loqui permissum: his moribus factum est, ut vulgus hoc tempore non solum eos, verum & alios sacris initiatos viros odio persequatur plusquam Vatiniano.

141. Vis antiquorum imitari modestiam patrum? ne extollaris, ne sublatius dete sentias, ne superciliosè *Juvenalis.* cristas erigas: sed modestia animi cede alijs, ne his adversare, qui injuriam fecerint.

142. Contumeliã affectus, ipse ne sis ferox, etiam si & contemptior ille, qui malè fecerit, & dixerit, Mansuetudo enim & lenitas furorem comprimunt.

143. His virtutibus id assequeris, ut, ab omni liberatus amaritudine, multã fruaris quiete.

144. In omnibus quæ dicis aut facis, animum oportet habeas à perturbatione liberum, non libidine aut metu aliquo commotum, ne quid in sermone cupiditatis, aut pigritiæ, aut ignaviæ appareat.

145. Ludo quoque ac joco sic utere, ut omnis absit petulantia & verborum obscenitas.

146. Præceptis parendum est, quibus jubemur, ut nequid turpibus delectemur, neque gaudeamus scurriliter dictis.

147. Damnatur & Veneris usus omnis extra conjugium, extra Viri & uxoris conjunctionem.

Ut de vitio quoq; palati aliquid dicamus, prohibentur & commestationes, & portentosa illa convivia inter Germanos agitari solita. De quibus masculè GOCLENIUS SENIOR ille planè noster nuper - admodum egit. nosq; ipsi in opusculo de verà convivandì ratione ad NICOLAUM A BURGHAUSEN, Cæs. consil. pluribus pertractavimus.

149. Tantum nummorum in prandijs lautisq; cœnis profunditur quotidie, tantum in vestibus & rebus ociosis infumitur, nullà planè habitâ ratione proximi & Censu!

150. Interim frater mendicus, qui ob atatem inclinatam & devexam, vel adversam etiam valetudinem, labore manuum victum sibi quærere non potest, à tenegligitur.

151. Sed tu, qui precibus hujus & lacrumis non moveris, non fleeteris; quid DEO Judici summo in novissimo illo die dicturus es? quâve ratione te culpâ liberabis?

152. Vis boni quippiam operis aggredi? vide ne facias quicquam in hominum gratiam, sed ut te laudet oculus ille, qui nunquam dormitat.

ἀκούει τὸ ὀφθαλμὸς, secundum Basilium.

153. Si enim ab hominibus laudari studes, indinum te reddis, qui à Domino lauderis.

154. Utrumq; nocet, perniciosum est utrumq;; in opere bono si quis humanam spectet gloriam, & elato sit animo.

Animus in humano corpore hospes Deus est illius. Seneca. Igitur supercilium depone, discite timere, siquidem, secundum PRUDENTIUM,

Ma-

*Magna cadunt, inflata crepant, tumefacta premuntur,
Quæ solet à tergo ultor adesse Deus.*

155. Quia aliud, quæso, quam miserabilem hunc
& miserum vere dixeris? hæc una perniciosissima affe- *Affectatio*
ctio deteriore fecit Pharisæum Publicano. *ambitiosa*

156. Quicquid igitur feceris operum bonorum,
semper illud Christi ad discipulos in ore habeto: quan-
do omnia feceritis, dicite: servi inutiles sumus.

157. Quousq; ita insanis in congerendis opibus?
quis te furor? quæ te rabies agitat, ut nunquam satie-
ris instar ebriorum?

158. Nam ut illi, quò plus biberint, quò largius
vino se ingurgitaverint, hoc sitiunt magis: ita nimirũ
& tu avaritiæ subjectus tyrannidi nullum facis cupien-
di modum.

*Parthi quò magis biberint, eò magis sitiunt. Adag. Ee.
Quò plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.*

159. Crescit amor nummi, secundum *Poëtam Ve-*
nusinum, quantum ipsa pecunia crescit. Et, quò plus
sunt potæ *secundum alium*, plus sitiuntur, aquæ. Quò
plus affluit opum, hoc magis apud te invalescit haben-
di cupiditas.

160. Quid utilitatis hinc accipis, rogo, si totum
mundum lucreris, animæ verò tuæ detrimentum pa-
tiaris? quam interim avaritia expugnat, excoriat lu-
xuria, confundit iracundia.

161. Nihil aliud à nobis peccatoribus requirit
DEUS, quam ut à peccato quiescamus. Pro prateri-
to rationem non exigit, si nos videat resipiscentes.

162. Hic enim est qui quotidie nobis inclamat:
Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat.

163. Hic est ille, qui dicit: Adhuc te loquente dicam, Ecce ad sum. Non sic ipsi sumus nostræ avidi saluti, ut ipse, qui vult, omnes homines salvos fieri.

164. DEUS enim multò avidior est ad dandum; quàm nos ad accipiendum, sicut IOHANNES TAVLERVS olim Argentinæ docens circa annum Christi 1380. piè & Christianè prodicit, & frequèti allegatione Dn. PETRVS SCHVMANNVS, Ecclesiæ Deslaënsis Archidiaconus, concionibus suis hæc & huiusmodi inculcare solet.

165. Unum requirit, ut peccata nostra confiteamur, confessi à male factis desistamus.

166. Illud quoq; meminerimus, in templo Dei vanis colloquiis, nugationibus, jocis & risu abstinendum, maximè cum Sacerdos divina peragit officia.

167. Qui ab iis non abstinere, offendunt gravius, quàm quos Dominus flagello ejecit de templo.

168. Gravisime verò peccant, qui in domo DEI non aliter quàm in prostibulo versantur.

169. Nolo dicere, quæ in sacris etiam locis patrare & admittere audeat hominum improbitas, caterva illa Esavitica, concinnando & conglutinando, lege divina prohibitas, incestas nuptias.

170. Luxuriari, fornicari non desinimus, aut aliud agere, quod legi DEI sit contrarium.

171. Deo supplicantes, in corde adversus proximum odii facibus ardemus.

172. A Deo amari volumus, & homini, quem Deus ad imaginem suam fecit, quem suo sanguine redemit, irascimur.

173. Omnis remittenda offensa est, placandus qui
adver-

adversum te indignatur. Tunc demum offeres ante altare munus tuum.

Matth. 5. v. 24.

174. Non exaudit nos DEUS, nisi charitatem omni homini debitam in nobis viderit.

175. Ab eodem rejicitur & oratio, quæ non eò spectat, ut soli Deo placeamus.

176. Sive enim corporis valetudinem, sive alia vitæ necessaria petamus, semper in hunc finem intenti esse debemus, ut adepti ea expeditius Domino serviamus.

177. Non sit longior somnus, quàm natura postulat: diutius enim dormiendo bene agendi tempus perditur, & promptiores ad vitia reddimur.

178. Rectè igitur monuit suos Cato in dicitariis:

Plus vigila semper, nec somno deditus esto.

Somnolenti enim à Luxuria & libidine vix abstinent.

179. Hominis vocabulo dignos judicaverit nemo, qui cum horas plures dormiendo traduxerint, expectati, nondum loti, nondum pexi, jentacula poscunt, deinde prandia parari jubent, & priusquam bene hesternam edormiverint crapulam, novis ac recentibus se ingurgitant, iterum à totam noctem & sequentis diei meliorem partem somno daturi.

a Peregrinari totam noctem. Plautus.

180. Vigilandum igitur, orandum, studendum, laborandum, ne intremus in tentationem, ne nihil agentes ad convivia & commestationes trahamur, & ad alia quoque vitia sollicitemur.

181. Nulla autem re alia facilius, quàm labore obruantur libidinis incitamenta.

Cedit amor rebus, res age, turuseris, Ovid.

182. Genio indulgere, bacchanalia vivere, Curios simulando, secundum Juvenalem, cuticulam curare, frontem exporrigere, omnibus est volupe.

183. Sed hæ teneantur in convictu honestatis regulæ, prima, ut æstimentur convivæ ex fortuna, dignitate, autoritate & virtutum laudabiliū actionibus præclaris.

IOHANN. GUILIELMUS. STRACKIUS.

184. Secunda, ne inter pocula de rebus gravibus disceptetur. Ideo *Socrates* in convivio quodam rogatus, ut aliquid in medium proferret; respondit: quæ præsens locus & tempus exigit, ego non calleo: quæ autem calleo præsentis loco non sunt apta, nec temporis, innuens, res arduas non convenire convivijs.

185. Tertia, inter convivandum non dicantur scommata, quibus facilè hominibus moveri solet bilis, & anagris secundum adagium *Erasmianum*.

186. Quarta, in edendo & bibendo modus fervetur, ita ut sumatur cibus citra cruditatem, & potus citra ebrietatem, autore *MACROBIO lib. 7. Saturnal. cap. 1.*

187. Quinta, hæc præcepta septem *Plauti* in *Comœdia Militis gloriosi* observet quisq;: 1. Sit cavillator facetus. 2. Cōmodus conviva. 3. Non oblocutor alterius. 4. Ab omni incommoditate absteineat. 5. loquatur tum tempus est. 6. Taceat altero loquente. 7. Parum, expuat, ne sit screator immodestus.

188. Et *Divus Augustinus* mensâ suâ prohibuit futes & rimarum plenos, nec non absentum famâ maledico dente rodentes, quâ re in hac squalidâ mundi senectâ nihil vulgatius, nihil magis tritum.

190. Et *Philippus Beroaldus Ciceronis interpres* narrat morem fuisse quorundam gentilium, convivis domum intran-

infrántibus ostendere limen, dicendo: extra illud nihil, cave foràs alijs dixeris.

161. Quare & nostro ævo hæc consuetudo inolevit, supra menfas rosas habere depictas, ut sub illis dicta inter pocula aliò non effutiantur.

192. Pro Corollario & hoc non erit ἀπεργασθέντων, nec extra oleas, quod proverbio fertur, hisce ad jungere.

193. Vos qui in Ecclesia DEI ad populum declamatis, operam date, ut præceptis respondeant opera, ut vita cum doctrinâ consonet. Qui enim fecerit, & docuerit, is magnus vocabitur in regno cœlorum. Aliter autem dicere & aliter vivere est unâ manu seipsum condemnare.

194. Vis aliorum delicta efficaciter arguere? fac, in te non invenient alii, quod redarguant. *Turpe enim est doctori cum culpa redarguit ipsum*: quâ enim ratione peccata aliorum inculpabunt, iisdem ipsi contaminatissimi; dum fulmina convenire in reprobos jactant, ipsi anathemate ferendi? dum accusât, ipsi accusandi. Sed de his uberior suo tempore & loco erit dicendi & scribendi ratio.

195. Humilitatem doces? ipse mitis esto: ad patientiam hortaris? ab iracundia recede. *Stupra detestaris, & adulteria?* Castitatem serva. Justitiam doces, & in vitia inveheris? nihil improbè ut agas, pervide.

196. Laudis quoq; humanæ vitanda tibi captatio est, non jactandum ingenium, non variarum rerum ostentanda cognitio. Laudet te os alienum. Laus enim omnis odiosa est, sui verò odiosissima, secundû Senecâ.

197. De absentibus autem tacendum, aut amicè loquendum & civiliter. Magna enim pars simultatum inter homines oritur ex linguæ intemperantia.

ciuo-

αἰκλότατος γλώσσα αἰσχρῆσι νόσος.
Melior est indiscreta prudentia, quam stulta loquacitas.
Gellius.

198. Bonum nomen si melius est quam divitiarum multarum, gravius peccat, qui famae obtrectat aliorum, quam qui bona diripit & innocuos exuit opibus. Diffamare cave; Nam revocare grave.

199. Abominatio hominum est detractor. Jersaus Propheta eos detestatur, cum ait: Detrahentem secreto proximo suo hunc persequerbar.

200. Si quando in hujusmodi hominem incidaris, ne praesta aurem, os averte. Ubi sycophantijs suis offendi te nugator animadverterit, pudore confusus obmutescet.

Βραχεῖ λόγῳ πᾶμπᾶ ἀπεσπείτα σαφᾶ. *Sophocles.*

201. Et sicut ventus Aquilo dissipat pluvias (loquamur cum Scriptura) sic facies tristis linguam detrahentem.

F I N I S.

Anno fatali imperiis

tristis rerum facies, Imperatore Inopinata sorte Denato.

SEN

SENTENTIÆ

ETHICO-POLITICÆ IN
CLASSES XVI. REDACTÆ, ET EX

Italico latinè redditæ, quarum pleræq;

mappâ extant descriptæ a Lipsiæ in Biblio-

theca Paulinâ, manuscriptorum

codicum varietate & elegantia ma-

ximè conspicuâ nec non

celebri.

a *Super pondii loco, additis nonnullis aliis ex Petrarca, Ariosto, Catbarino Dulci, Horatio, Tuscanella, Angelo Monosinio & Orlando Pescetto, quem literarum renâscentium jubar, JANUS GRUTERUS part. 1. florilegij sui adducit.*

Classis 1. Sententiosa.

I.

NIL amarius linguâ mellitâ verbis, reapse mendaci.

2. Nil dulcius sermone acri, animum lancinante.

3. Nil mortalius vitâ longâ, eaq; vitiosa.

4. Nil vitalius morte ad vitam perennem anhelante.

5. Nil ditius paupertate justa fortiter tolerata.

6. Nil infelicius impia fortunæ insolentia.

K

7. Nil

7. Nil pauperius opulencia sua forte non acquiescente.
8. Nil vilius dignitate viro indigno tributa.
9. Nil sublimius conditione humili, animo regio conveniente.
10. Nil tristius voluptate propudiosa.
11. Nil jucundius dolore, quo afficimur evitandi sceleris gratiâ.
12. Nil insipientius sapientia populari.
13. Nil foedius facie formosa animi turpis ac inhonesti.
14. Nil oculatius animo cæco erga mundana.
15. Nil infelicus infelici, cui nihil unquam accidit adversi.
16. Nil liberius ac liberalius quàm servire DEO & virtuti.
17. Nil servilius, quàm dominari ad nutum pravorum cupiditatum.
18. Nil impotentius potentia cum vitio conjuncta.

CLASSIS II.

I.

- V**irtus adeò bona est, ut per eam mala etiam reddantur bona.
2. Vitium adeò malum est, ut per illud etiam bona reddantur mala.
 3. Virtutis lux obscura illustrat.
 4. Vitium adeò tenebricosum est, ut lucida obfuscet.

Virtus

5. Virtus est sanitas, à se omnes animorum ægritudines repellens longissimè.

6. Vitium est morbus nocentissimus ex animo dispellens veram sanitatem.

7. Virtus ex pauperibus facit divites.

8. Vitium divites reddit egenos.

9. Virtutis expers homo sepulchrum est vivum. *Seneca.*

10. Vitium vivos reddit mortuos.

11. Virtus impotentes armat potentia.

12. Vitium potentes exarmat potentia.

13. Virtutis beneficio homo fortunam conculcat.

14. Virtutis præmiū est rectè factorū conscientia.

15. Virtutis munere vel ea agimus, quæ digna sunt scribi, vel ea scribimus, quæ digna sunt legi.

Plinius Secundus.

16. Virtutem colens colit DEUM.

17. Vitium colens averfatur DEUM.

18. Quò cultus pro virtute parando est laboriosior, eò fructus illius est uberior & suavior.

19. Virtutis labor citò desinit: laus autem & fructus illius perdurat.

Synæsius & Isocrates.

20. Patrantis ob voluptatem scelus, voluptas citò evanescit: At sceleris virus ac stimuli semper manent.

Ex Musonico apud Gellium.

Ex Musonio bardus ille ABRAMAMUS HOSMANNUS

εισις τῆς ἡδονῆς ἀνεπιχειρεῖται & banc sententiam citat.

21. Vitium manu unâ pugionem ostentat, altera coronam: ut, si vincat, pugione te enecet: sin vincatur, corona te condecorat.

22. Dulcius est animo generoso à vitijs superari, quam vitioso in illa prolabi.

23. Cogita tecum homo, te nihil agere, quod non pateat supremo illi actionum omnium iudici.

Ex Prudentio.

24. Si ob hominum præsentiam veremur peccare, quin multò magis ob DEI vindicis *παιδείαν* cohorescamus.

25. Viro probo nullum est splendidius theatrum conscientia sua.

Nazianzenus.

26. Rectæ rationi qui obtemperat, regi legitimo paret.

Ex Isocrate.

27. Innocentia est spei & senectutis nutrix, & dulcè vitæ solamen.

Γρηγορίου.

28. Viro probo lex DEUS est, improbo libido.

29. Gloriosa victoria est voluptatum illecebras fugitare.

30. Infelix servitus est voluptatis imperio regi.

CLASSIS III.

I.

L Aboremus omni ope, ut tales simus, quales videri discupimus.

2. Animi ornamentum non est corporis concinnitas, sed virtutis radiatio.

3. Virtus ea conditione virgo est, ut quò pluribus sui copiam facit, eò magis sit pudica: Dum verò ab alijs repudiatur, contaminata discedit.

4. Virtus in procelloso hujus vitæ mari est anchora.

cora, quam nullus nec agitat ventus, nec dimoveret.

5. Nil præter virtutem sub sole & cœlo constans & firmum est.

6. Lucerna, dum circumferuntur extinctæ, (quales sunt ἀγεγυμναστοὶ & inertes homines) neglectui habentur, tanquam ἐλώσια ἀχθὴν ἀεὶ ἀέρας.

7. Homo virtutis expers statua est, extrinsecus quidem formosa, sed interno corde & spiritu destituta.

Ex Bachelide.

Corpus sine pectore. Martial.

8. Leges qui observat majorum, virtutem seminat.

9. Mandata DEI adducunt ad virtutem, à vitijis abducunt.

10. Non corpore valere delitiosum est, sed animo potius.

11. Vera nobilitas & vitium se mutuò tollunt, nec in eadem sede morantur: Virtus quippe nobilitatis mater & nutrix est.

12. Virtus vera libertate nos donat, vitium in terrimam nos componit servitutem.

13. Interna vitiorum monstra animi sagacitate domanda sunt.

14. Per vitia homo labitur in Non-esse. Malum enim est Non-ens. Si igitur optas esse aliquid, à vitijis desiste.

Thomas Aquino in Moralio.

15. Vitia animum turbant, & γαλήνην ejus pervertunt: Si ergo animi pace frui vis, ne gaudeas vitijis.

Tranquillitas maris.

16. Voluptas est vitiosæ actionis comes brevis & fallax: pœna autem est longa fatis.

17. Vitia

17. Vitia vitiant animos : comites quippe habent
pœnitentiam , dolorem & desperationem.
18. Vitia sunt scopuli humanæ navigationis , in
quos dum nostra impingit navis,frangitur & submergitur.
19. Ut nulla virtus præmij est , sic nullum vitium
pœnæ.
20. Virtus purgat animos nostros , eosq; in subli-
me evehit. Nunquam enim , secundum poëtam , sty-
gias fertur ad undas inclyta virtus.
21. Virtus juncta internæ naturæ propensionis , ve-
hementer fulget,
22. Virtus propensionem superans naturalem,quod
est difficilior, eò admirabilior.
23. Virtutis duces sunt verum & bonum, quæ nec
fallunt nec nocent unquam.
24. Via ad virtutem regia est , non popularis :
sublimis, non depressa : recta, non obliqua : splendida
non obscura: non præceps, ardua tamen.
25. Ad vitia facilis descensus a verni.
Virgilius in literâ Pythag.

CLASSIS IV.

I.

Ratio præsit & voluntas obtemperet.

Aristoteles.

2. Non est existimanda voluptas nisi præsit recta ratio.
3. Non existimandus est dolor , nisi adsit improbus
dolus.
4. Nulla lis est salubrior , quàm interna , dum re-
cta ratio vincit.

Nulla

5. Nulla perniciosior lis quam interna, dum sensus & affectus potentiam rationis excedunt.

6. Vita nostra Deus est, quo soli fruuntur animi ad cœlestia elevati.

7. Solliciti de terrenis, & litigantes de mundanis non fruuntur vita, sed perdendo tempus ad mortem properant.

*Quales sunt canes illi curiales in nodo scirpum quarentes.
Terent. quos graphicè suis coloribus depingit Tiraquellus.*

8. Qui sensum sibi statuit ducem belua est.

9. Qui rationem & voluntatem perversam, diabolus est.

10. Qui rationem rectam, vir probus est & generosa Dei proles.

11. Ut ab urbe seditiones, à familia domesticæ contentiones: ita à pectore insanientes animi perturbationes pellendæ.

12. Ad supera animo genoroso, non ad infera contendendum.

13. Ad lucem non ad tenebras: ad fontem non ad lacunas turbidas: ad pacem non ad litem: ad salutem non ad perniciem: ad gloriam non ad dedecus pleno gradu affectanda via.

14. Quicumq; se vincit virtutis præsidio, non fortunæ nitatur præsidii.

15. Filij probi nunquam nimii, improbi nunquam *Ex Homero* pauci.

16. Brevis cum sit hominis vita, ea meditemur, ea agamus, per quæ posteris nos in hanc lucem venisse testemur.

17. Infamia enecat viventes: bona fama mortuos etiam in vita conservat.

18. A materiâ abjuncta est sola constantia.
 19. Materiata cùm sint gravia, ad ima trahunt: Spiritus alta petit.

Tb. Aquinas l. variarum question. ex Epist. Pauli ad Coloss. 2.

20. Animus est ibi ubi, amat, non animat; & animus amantis non vivit in suo, sed alieno corpore. Ut itaq; in cœlo simus Deo confociati, cœlestia ac divina amemus.

21. Confidens re caducâ & inconstanti ne miretur, si fallatur.

22. Animi purgati cogitationes à sensuum cogitationibus tantùm distant, quantum à terra cœlum.

23. Vilis animus vilia, generosus autem sublimia & preciosa quærit.

24. Animus nauta quærat portum.

25. Animus peregrinus in terra exquirat patriam.

26. Animus divitiarum cupidus, auro caritatis & fidei locupletetur, nec ultra quid expetat.

27. Animus si timet mortem, sequetur viam vitæ.

28. Animus natura sitit sapientiam; lucem igitur sapientiæ prensat, ut ea collustretur.

29. Animus odit agritudines; fugiat itaq; carnis contagia.

30. Si pius esse cupit animus, Deum colat suum conditorem.

31. Animus tuus si religionis est observans, dissolvatur ab alienis, & cum Deo ejusq; λόγος religetur, à quo omnes veræ religionis regulæ dependent.

CLASSIS V.

1. Ordo saluberrimus est, ut famulentur materiata sensu-

sensibus, sensus rationi, ratio menti, mens autem Deo, cui servire est verè regnare.

2. Fortior est Corpore, qui è terra elevat gravia corpora: Fortior est animo, qui animum suum è corporis terrestris ergastulo sublimem elevat ad cœli Dominum.

Animi libertas & corporis sanitas nec estimari ullo pretio, nec comparari potest. Qui omni libertate caret; quid, queso, potest? Qui sanitate; quid valet? Guevara p. 591. recurata editione, tertium edita sumtibus gravissimi viri HENRICI GROSSII senioris, liberis imprimendis & exprimentis clarissimi.

3. Natura generosa vitium vultu prodit.

4. Justitia Sole multò splendidior est: Sol enim interdiu justitia die & nocte refulget.

5. Animus DEI virtute potens superat vitia.

6. Corpora, ut sana serventur, purganda sunt sapientis: animi, ut sanitate fruantur, à perturbationum affluentibus humoribus sunt expurgandi.

Ex Hippocrate.

7. Otio corpora torpent, magis verò animi; vigiles itaq; in actione virtutis occupemur.

8. Amari à probis ingens est probitatis argumentum.

9. Placuisse malis magnum est improbitatis documentum.

10. Quicumq; intuetur oculo pietatis superna, oculo temperantiæ seipsum, & oculo justitiæ proximum, hic virtutum est alumnus.

11. Qui multa possidet, & plura semper exoptat, pauper est.

Ex Ausonio.

L

12. In

12. In universo orbe DEI providentia : In orbe mortali hominis prudentia : In homine ipso recta ratio regnat.

Ex Hermete Trismegisto.

13. Vitium aciem mentis pervertit , ignorantia detundit : Tolle vitium & inscitiam , & mentem videbis.

14. Omnis vitæ gradus bonus est : Optimus tamen ille est , quem vivit mens per sapientiam , & cor per justitiam.

15. Sol terram singulis ambiens diebus nil DEO similis intuetur , quàm virum sapientem ac probum.

16. Animus sapientiæ luce fulgens, est lumine plena Luna : Ignarus est luna Eclipsin patiens.

17. Mars non corpore robustos, sed animo strenuos gloriâ coronat.

18. Ex Mercurio nati, non qui multa loquuntur, sed qui pauca & prudenter.

19. Juppiter eos in regium evehit solium , non qui sceptrum gerunt, sed qui prudenti regnandi oratione excellunt.

Ex H. Cornelio Agrippa.

20. Saturni spiritu non attolluntur illi, qui vilia tantùm specularunt, sed qui supera ac divina.

21. Octavam Sphæram stellarum ingenti numero fulgentem non effœminati vultus patefaciunt, sed animi innumero virtutum numero condecorati.

22. Mobili supremo, cuncta suo ambitu contenti, consimilis est animus sapiens qui spiritaliter dicitur singula factus.

23. Sublimi DEO, ut & homini, consimilis est animus

mus, qui simul sapiens ac prudens.

24. In descensu ad mortalia ignis per bilem animos accendit furore.

25. Aër animos ventosis inflat spiritibus temerè eos agitans acturbans.

26. Aqua animos immergit corporeis illecebris.

27. Terra sua gravitate eosdem ad ima præcipitat.

28. Mortalia alta mente despiciamus. Aeterna spectemus.

*Cælestia
Humana*

*Spektato
Contemnit.*

29. Nullum Dominum habemus nisi DEUM.

30. Non qui se commendat, commendabilis est, sed qui à DEO commendatur.

31. Vir strenuus animo nunquam succumbit per naturam libero, sed corpore per naturam servo.

32. Dies unius viri probi plus patet, quàm improbi longissima ætas.

33. Vita sine literis mors est, vivi hominis sepultura.

Ex Seneca.

CLASSIS VI.

I.

Infortunia & naturæ calamitates non sunt supplicia, sed tributa hujus mundi.

2. Turres & mortes prosterne possunt, animus heroicus, cui circa pectus æs triplex, imperterritus manet.

Ex Horatio.

L 3

Non

3. Non sentire calamitates non est hominis, eas non ferre non est viri.

4. Vita viro felici brevis, misero longa.

Seneca.

5. Nulla est fortunæ tam vehemens perturbatio, quam non pia compescere possit prudentia.

6. Cum benefeceris; malè audire regium est.

Alexander Rex ad parasitum.

7. Optima vitæ præcepta, partim utilitas, partim voluptas, partim prava consuetudo eripere solet.

8. Non ipsa res, sed rerum opiniones homines perturbant.

9. Ad naturam, non ad opinionem vivendum.

Ex Seneca.

10. Bonorum fortunæ nihil nostrum est præter usum.

11. De bonis naturæ & fortunæ non est dicendum: Perdidi, sed reddidi.

12. Imitemur naturam, quæ supervacaneis non abundat.

Ex Aristotele.

13. Vinci mortalia, & elevari in cælum non possunt, nisi per pugnam cum mortalibus.

14. Et si nos benè satis munitos arbitremur, semper tamen fugiendæ errandi occasiones.

15. Inserviens corpori, inservit multis, qui verò animo, uni tantum.

16. Prosperitas æmulationem parit, invidia diffensionem & pugnas.

17. Omnis scientia pietate & virtute destituta calliditas est.

Ex Platone: πανουργία.

Tempe-

18. Temperato viro lex est ratio recta, intempera-
to effectus.

19. Ridiculum est aliena perscrutari velle, cum sua
quisq; ignoret.

20. Non admodum nobis curæ esse debet, quid
multi dicant, sed quid dicat is, qui sapit.

21. Præstat non institui ab eo, qui modum in
alijs instituendis non servat.

CLASSIS 7.

I.

Docendum sine invidia: discendum absq; ru-
bore.

Ex Augustino.

2. Dum parvus est internus hostis, prosterne eum,
ut elidatur in semine: obsta principijs ne, factus gran-
dior te enecet.

3. Malitia omnis à malo vel spiritu vel homine.

4. Sapiens gloriam in conscientia, superbus in
aura populari collocat.

5. Deo, non dijs serviendum.

Ex Pythagora.

6. Assuesce non maledicere, sed maledicta con-
temnere.

7. Optima fortuna est velle pauca, & posse
multa.

8. Misera fortuna est posse pauca, & velle multa.

9. Qui cupit in bello propitium habere DEUM
serviat ei prius in pace.

L 3

Melior

Melior est pax injusta bello iusto. Q. Curtius.

10. Infelix homo, ob cuius vitam lugent multi, & ob mortem rident omnes.

11. Deformitas corporis turpis est, animi turpissima.

12. Externa caligo impedit hominis gressus, interna præcipitat.

13. Scire, velle, posse, in DEO semper conspirant: in homine pugnant.

Ex Dionysio Arcopagita.

14. Nisi possis quod vis, ea velis, quæ possis.

Terentius.

15. Perniciosus est animo in ignorantia mergi quam corpori in abyssu maris.

Ex Gregorio Magno.

16. Ex nubibus prodeunt fulgura dissipantia corpora: ex ignorantia vibrantur fulmina, animi bona dissipantia.

17. Inspiciens, dum loquitur, picæ instar est, quæ quidem profert verba, sed vim illorum non intelligit.

CLASSIS VIII.

I.

Prima species digna est imperio. Hæc autem est sapientia.

Ex Aristotele.

2. Sapientia est rerum mensura, per quam novit homo, quanti fieri debeat unumquodq;.

3. Mens insipiens est candela extincta, quæ nec sibi nec alijs lucet.

Mens

4. Mens scientia carens est mens amens.
5. Sapientia sapidam, insipientia insipidam reddit mentem & orationem.
v̄s̄ d̄v̄g.
6. Vera vita mentis est, ceteræ sunt vitæ umbræ.
Ex Cicerone.
7. Videmur nobis esse belli Saperdæ, cum tamen simus Copræ.
Ex Anea Sylvio & C. Clusio.
8. Homo per sapientiam supra hominem erigitur, per insipientiam deprimitur infra hominis conditionem. *B. Arias Montanus.*
9. Sapiens sine auro ditior est, quàm insipiens cum universa auri copia.
10. Plus patet viri sapientis dies unus, quàm insipientis longissima ætas.
11. Qui fulget per merita suorum majorum, alienâ luce lucet: At qui per merita suæ virtutis fulget, luce Incet propria.
12. Dilectio mutua est nodus indissolubilis, & dulcis admodum.
13. De rerum concordia pronuntiandum, quod unitas sit indissolubilis: ex multis enim paucis unum constituit quod sit satis. 2. Unitas etiam vinci nequit,
3. Et concordia parvæ res crescere solent.
Huc referatur hieroglyphicum illud nuperrimâ obsidione Juliacensi à principibus confederatis extructum Leopoldo Austriaco: Virtus unita fortior dispersa.
14. Duces hominum sunt natura, fortuna & ratio.
- 15 Ratio recta dominatur naturæ, fortunæ: depravata succumbit utrisq;.

CLAS-

CLASSIS IX.

I.

Superata tellus sidera donat.

Joan: Posthius ex Lactantio.

2. Excellere ut est arduum, ita sublime & præclarum.

3. In omni vitæ nostræ constitutione id altâ mente meditandum, aut Cæsar, aut Nihil.

Jacob. Tipotius.

4. Animus, sublimis sublimem proponat scopum, humilis humilem.

Maximilianus.

5. Potius mori, quam fœdari.

6. O mors, tu quidem in me morieris, at ego in te reviviscam.

Augustinus.

7. Ardua pugna victoriam sibi parat illustrem.

8. Non timet mortem corporis, qui quærit vitam animi.

9. Haud mortem timet, qui vitam sperat.

Inscriptio monetæ donativæ in exequiis Christiani I. Electoris Saxonici.

10. Non ægrè fert dolores corporis, qui de gaudio animi est sollicitus.

11. Descendimus ex sublimibus, revertamur ad ea.

12. Ex fonte boni manavimus: in fontem boni redeamus.

13. Non magni facienda est vita corporis, cum
sic

fit plantis & feris communis, sed animi potius æli-
manda pluris.

14. Gloriosa mors vitam reddit illustrem, vilis au-
te eam denigrat.

15. Mortem timet, qui suæ divinæ conditionis est
oblitus.

16. Si nobis non est molestum ante centum annos
non fuisse, cur debet esse molestum, post centum an-
nos non fore?

17. Non est timendum id, quod dum adest, non
percipitur.

18. Si non vis mori, non vis esse homo: Nam homo
est animal mortale.

19. Cicatrices corporum sunt signa strenuitatis
animorum.

20. Negligat animus carcerem, si libertatem ex-
optet.

21. Magnus animus ille est, qui DEO omnium
maximè se tradit.

22. Sublimis animus ille est, qui ad DEUM maximè
sublimem elevatur.

23. Probus ille, qui cum DEO omnium optimo
nectitur.

24. Liber, qui cum DEO summè-libero copulatur.

25. Splendidus, qui ad lucem supremam conver-
titur.

26. Felix, qui ad fontem felicitatis extollitur.

27. Mors æquat omnes: pares nascimur, impares
morimur.

28. Nemo eorum, qui mortem damnant, expertus
est eam.

29. Si cupis vivere, ad fontem vitæ propera.

M

Si

30. Si mortem renuis, despice corpus, in quo est
mortis origo.
31. Si gravia sunt præsentis vitæ onera, per mortem
depone ea.
32. Recordare te esse peregrinum, & patriam tuam
esse cœlum.
33. Si gratus tibi fuit discessus ex patria, gratior esse
debet reditus in eam.
34. Ne timeas vulnera corporis, sed animi: hæc enim
mortem pariunt æternam.
35. Mors mortua non percipitur: mors viva maxi-
mè est infesta.
36. Ne DEUM carpas, sed teipsum potius corri-
gas.
37. Nullum malum est gloriosum: mors gloriosa re-
fulget.
38. Dum es, mors non adest: Dum non es, ab ea
nullum tibi periculum amplius impendet.
39. Vitam nostram brevem nitamur præclararum
actionum fama reddere diurnam.
40. Infamia necat viventes: fame bona defunctos
in vitam revocat.
41. Reddamus terrea terræ: quæ autem ex DEO sine
mediò suscepimus, DEO restituamus.
42. Vis in mundi Theatro coronari? strenuè dimica.
43. Si non vis à morte turbari? animum à mortali-
um desiderio solve.
44. Viles & sordidi sunt animi, quos sola terrena de-
lectant.

CLASSIS X.

Vt ani-

UL animus tuus sit perspicuus expurga eum à fe-
ce terrea.

Speculum mortalitatis in sui ipsius cognitione radat.

2. Ut superam recipias lucem, animum expurga.
3. Gloria est splendor ex virtute prodiens, tanquam fax accensa vitam nostram illustrans.
4. Omnis victoria celebris est sui ipsius celeberrima.
5. In mortalibus nimium obest: in divinis nil est nimium.
6. Nil in universo adeo est perniciosum, cui DEUS congruentia remedia non paraverit.
7. Humanæ imbecillitates ex corpore earum remedia ex animorum virtute petenda.
8. Volenti nihil est arduum.
9. Jocunditas perficit opus.
10. Desiderium finis media reddit jucunda.
11. Exue mortalium conditiones, si cupis intueri habitum æternorum.
12. Animus, qui virtutem sibi reddit conjugem, pro dote æternam recipit gloriam.
13. Ex animi cum virtute connubio filij prodeunt, qui ab injuria temporis parentem servant incolumem.
14. Duo fecit DEUS, unum prope se, nimirum mentem: Alterum prope nihil, hoc est, materiam.
15. Si cupis elevari ad DEUM, vive vitam mentis.
16. Si vis labi in nihilum, inclina ad corpus & materiam.

17. Quicumq; cupit frui pace, deserat materiam, nam in ea solâ formarum vigent oppositiones.
18. Quicumq; cupit adversos perturbationum ventos declinare, animo eueletur in cœlum, a quo longè absunt venti.
19. Tibi displicent tenebræ? pete cœlum; te perterrefaciunt umbræ? despice corpora.
20. Tibi displicet non esse? eleveris in fontem Entis.
21. Optas remedia in utrâq; fortuna? eleveris per mentem supra fortunam.
22. Cupis ex fortunæ adversatione dicere bonum aliquid? esto heroicè-prudens.
23. Cupis fortunæ caput emollire? projice in eam munera sua.
24. Vis fortunam habere contemtim, proq; ea ne manum quidem vertere? Compone heroicè, inanibus maximè appellationibus.
25. Vis fortunæ bona auferre? distribue illa heroicè magnificentiâ inter probos & egenos.
26. Vis esse formosus? indue habitum sapientiæ.
27. Vis evadere sanus? indue habitum immortalium virtutum.
28. Vis augere divitias tuas? minue tuas appetitiones.
29. Vis aurum omni auro preciosius? reple crumenam mentis pietate.
30. Vis coram Deo & hominibus fulgere? incende animum igne charitatis.
31. Vis vincere teipsum? vince carnem tuam spiritu.

32. Vis

*Alex. ab Alex
ex Plotino.
Marsilius Ficci-
nus.*

32. Vis vincere mundum? naturæ & fortunæ incommoda susq; deq; habe.

Phraſis Gelliana, quæ extat apud Vallam.

CLASSIS XI.

I.

Cuncta Deo sunt curæ, inprimis verò principes:
Dent itaq; operam, ne abutantur cura Dei.

2. Ut virtutes, ita vitia principum in oculos subditorum incurrunt: tum quia exempla sunt ceteris: tum quia sunt principia, ex quibus alia dependent: Tum quia sunt juncta cum viribus. *Ex Claudiano*

3. Ut virtutes & vitia sunt majora: ita Deus, justus judex, præmia majora & pœnas graviores principibus decernit.

4. Forma principis est justitia cum æquitate juncta: remota enim ab æquitate est rigida nimis, & injustitia potius dicenda.

5. Oculus principis est providentia, & cura in subditos.

6. Corona principis est conscientia rectè factorum, & *σωτηρία* populi.

7. Manus principis est ejus potentia.

8. Sceptrum principis est autoritas.

9. Nemo rectè regit populum, nisi seipsum regat.

10. Nemo rectè dominatur populo, nisi rectè inserviat Deo.

11. Verè princeps & dominus mundi ille est, qui est princeps & dominus suimet.

12. Re-

12. Recordetur princeps, nullam tam esse sublimem potentiam in terris, quæ in miseriam labi non possit.

13. Quo dignitas est sublimior, eò lapsus est inferior.

Ex Homero. 14. Fortalitium principis inexpugnabile est amor illius & cura paterna in subditos.

15. Princeps non divitiarum, sed amicorum defectu perit.

16. Ut Monarcha mundi Deus est: Ita principes terræ sunt particulares ejus umbræ, quæ tunc spiritu regio formantur, dum conformantur cum Monarcha.

17. Principis hostis ejuratissimus, latus illius cingens, est assentator.

18. Benè-compositi principis conditio ea est, ut quemadmodum potentiâ præstat cæteris: Ita veritate, justitia, temperantia, prudentia non sit inferior.

19. Religio infucata ex purissimis fontibus Israël's deducta, est stabilimentum principis.

20. Sapientia sine potentia prodest paucis: potentia autem sine sapientia exitio fuit multis.

21. Princeps ex progenitoribus fama fulgentibus ortum ducens, respondeat illis pari virtute & ausis.

Joan Bodin. 22. Dum caput est leonis reliqua membra etiam sunt leonis: at dum caput est pecudis, membra sequuntur conditionem ejus.

Ex Platone. 23. Virtutum exemplar subjectis sit princeps.

Joan. Casus. 24. Princeps non manibus tantum & reliquis membris corporis pro infirmorum salute valeat, sed animi intelligentia & robore.

25. Principatus legibus munitus est sepimentum ditionis: legum autem expers maceria lutosa.

26. Prin-

26. Principis intemperantia enervat subditos.
27. Fortitudinis & temperantiæ connubium in principe salutare maximè.
28. Prima imperij cura posita est in recta institutione.
29. Imperium illud duco optimum, quod per virtutem ad virtutem dirigitur.
30. Ad constituendum imperium hisce maximè virtutibus opus est. 1. Prudentiâ in principe. 2. Fortitudine in militibus. 3. Temperantiâ in principe simul & militibus. 4. Justitiâ in omnibus.
31. Officium optimi principis est rectarum legum custodia.
32. Mutatio morum in principe, ansa est ad populî consimilem mutationem.
33. Princeps prudens conculcat fortunam: imprudens conculcatur ab ea.
34. Princeps est oculus civitatis, quo orbata in tenebris delitescit.
35. Princeps est regula & mensura actionum populi.
36. Princeps est sol sui principatus, qui per opacitatem vitiorum obscuratur, per candorem autem virtutum redditur illustrior. *Jacob. Si-
manca.*
37. Laus reipublicæ, si munere DEI ab heroicis & exemplaribus principibus gubernetur.
38. Princeps, ὡς ἰατρός, præmia & pœnas distribuens, instar medici est vulgaris, mendicamenta exhibentis, ex quibus præsentissima internecio, sicut contra ex recta eorumdem applicatione salus & vitalongior.

P. Greg. Tiliphonus part. 3. Synt. int. mirabil.

CLASSIS XII.

Nul.

Nullum præstabilius munus DEI erga mortales est, quam sancti & sui semper-similis princeps.

2. Vera principis laus & fama non imaginibus & statuis, sed virtute & beneficijs propagatur.

3. Sub bono principe genus omne hominum laudatur.

Ex Plinio. 4. Optimus princeps ex virtute: felix ex fortuna.

5. Princeps qui suum munus dedignatur, contemibilem se præstat, & idolum sive *μορμολύκειον*, non princeps censetur.

μορμὸν larva dicitur.

Seneca.

6. Princeps qui vult diligi, ipse quoq; alios diligit.

Victor. Strigelius.

7. In bono principe virtutum omnium cumulum inesse oportet.

8. Princeps hominibus imperans norit se quoq; hominem esse.

9. Principem in pauperes liberalitas valde commendat.

10. Delatores (genus hominum pestilentissimum) princeps cane & angue pejus odio prosequatur.

11. Quales principes, tales & reliqui sunt cives.

Ex Plutarcho.

12. In Principis mensa sobrietas sit & civilitas, in sermone suavitas, benigna convivarum invitatio & studiorum honor, non autem verborum petulantia & obscenitas.

13. Commendat principem apud plebem corporis proceritas & oris dignitas.

Gregorius Berfmannus

14. Vita principis censura est, eaq; perpetua. Ad eam enim sese omnes conformant.

ex philippicis Ciceronis.

15. Non est bonus princeps supra leges: sed leges supra bonum principem. Non

16. Non uti inter pecudes, sic inter homines DEUS potestatem & regimen valentioribus dedit. Ergo virtute & justitia: non violentia aut viribus stabilitur.

17. Princeps ipse reipublicæ calculum ponat, & rationes expensi acceptiq; à suis repetat.

18. Viscus nunquam inops sub bono principe.

Phil. Mel. ex Sueton. Trajano in Chronic.

19. Princeps: neminem invitum apud se retineat. Gravior enim est bonis omnibus libertas.

20. Non potest esse, nimium privatis hominibus, quod principi satis est.

Invitum qui servat, idem facit occidenti.

Καυσιος εὐνοια εἰδὲν ἐξ Ἰσα. Δγ. Πέγλ.

21. Superborum principum ævum omne & breve est & periculis varijs objectum.

Ex Cornelio

22. Princeps ab opinionibus vulgi alienissimus sit, cum plebecula enim sentire sordidum est, cui nunquam optima placuerunt.

Tacito.

23. Principis clementia & lenitas non in ipsius modo, qui imperat, sed eorū quoq; qui parēt, ingenijs sita est.

Ex Quinto Curtio.

24. Principes minimè carere possunt hisce: Religione, Justitiâ & Scientiâ rei militaris, primum ad perfectionem sui. 2. ad retinendos in officio subditos. 3. ad vim hostium reprimendam.

Ex Platone.

CLASSIS XIII.

I.

Sub bono principe ea est populi & principis æmulationis, ut contendant inter se, uter alterum magis amet?

2. Nunquam à quoquam deceptus est princeps, nisi qui prius ipse alios decepit.

3. Superbi principis ævum breve ac fragile est.

N

Opti-

4. Optimus est princeps, qui satellitium habet sanctè-institutum.

Socrates.

5. Magistratus virum arguit.

6. Danda opera est magnis, sed non cum vulnere mentis.

Vide Symbolologiam nostram ex Scaligero.

7. Danda opera est magnis, sed comitante metu.

*Matthæus
Wesenbecius.*

8. Consultius est semper, viriliter dicere sententiam, quàm tacere.

9. Pessimè regitur ea civitas, in qua non leges præ-sunt, sed voluntas magistratus.

10. Nisi privata rectè administrantur, publica firmitatem non habent.

11. Nemo est è viris illustribus, qui non æquiore animo idolum saxi, quàm plagam in fama sustineat: Nam capitis vulnus mensis spacio solidatur, famæ verò macula ne tota quidem vita detest elui.

Vide discursum nostrum de famæ custodia.

Ex Guevara. 12. Principis status revera bonus est, si rectè illo utatur: Plebei quoq; status bonus est, si in illo conquiescat: Religiosi status bonus est, si illo proficiat: Divitis bona conditio est, si non efferatur & modestè se gerat: Bonus est pauperis status, si in eo tolerantiam præstet.

ANB.

13. Principes sunt colendi, non offendendi: exhortandi, non molestandi: rogandi, non contumeliji afficiendi: corrigendi, non traducendi.

14. Nihil est magnificentius principi, quàm si patrocinium virorum fortium, fortunæ invidia afflictorum, suscipiat.

15. Justitiâ duce bella suscipere debent principes & prudentiâ comite ea gerere.

Ad

- 16. Ad quæ princeps propensior est, ea cariora vulgo habentur.
- 17. Populus, si errat, castigandus : princeps, si errat, commonendus.
- 18. Ex omnibus virtutibus heroicis præstantissima judicatur, ea quæ beneficium aliquod in rempublicam contulit.
- 19. Sola illa regio felix dicenda est, ubi proprio singulis labore fruuntur, & nemo de sudore vivit alieno.
- 20. Non minore gloria dignus est dux, qui per concordiam provinciam subigit, quàm qui pugnando illam vincit.
- 21. Potentiæ divinæ respectu universa hominum potentia ludus & jocus est.

Ludit in humanis divina potentia rebus.

- 22. Princeps virtute præstans umbraculum esse debet, quo omnes boni recreentur.
- 23. Præsentissimo in periculo regnum versatur, cujus princeps est malus Christianus. *Aeneas Sylicus*

CLASSIS XIV.

I.

Maximum principis decus est ob morum suavitatem diligi, & ob æquabilem justitiæ tenorem metui.

- 2. Princeps imperando formidabilis, regnando amabilis fit.
- 3. Princeps & virtute emineat & opulentia: illa enim suos gubernat, hac externos coercet. *H. Cöflagiensis L. C. Hispania.*
- 4. Princeps in ipsis vitijs pœnas invenit vitiorum.

N 2

5. Rari

5. Rari sunt principes, qui non sunt aliquibus notati vitijs.

6. Ubi fores claudit princeps subditis, ibi viscera subditi domino non aperiunt.

7. Princeps, caput omnium, debet omnia nosse, & de vita singulorum certior reddi.

8. Nemo bono principi adeo familiaris esse debet, quàm vir verax: nemo adeo invisus, quàm homo mendax.

9. Est boni principis, seditiosis plumas evellere arrogantia, & pacificis favoris alas addere.

*Joh. Lud. Vi-
ves.*

10. Nunquam dabit sanum principi consilium, qui privatum in consulendo spectat emolumentum.

11. Nunquam stabilis est inter homines amor mercenarius.

12. Princeps si odium non prodit suum, voluntas deest: at subditus, si odium suum non explet, facultas abest.

*M. Ant. Del-
rio.*

13. O beatam rempublicam, in qua princeps obedientiam in subditis, & in principe subditi amorem inveniunt!

Quevada.

14. Vita principis virtute præstantis instar est horologii, quod cum subditis vel consentit vel discordat.

15. Princeps, adulationum amicus, est veritatis inimicus.

16. Onerosius est principi inter rudes vivere, quàm inter sapientes mori.

Ex Patrio.

17. Princeps non vestimenta suorum, sed consilia & integritatem spectet.

18. Princeps audiat consilia multorum, in definiendo verò paucorum stet sententijs.

Nullus

- 19. Nullus est amor magis secundum naturam, quam caritas inter principem & subditos.
- 20. Sedens princeps perorantem breviloquum facit.
- 21. Vitæ laudatæ princeps anima & cor est reipublicæ.

CLASSIS XV.

MISCELLANEA.

I.

Bene-dicere ad paucos; bene-vivere ad omnes pertinet.

Lactant. lib. 7. de falsâ Religione

2. Divina sapientia est portus tutissimus, in quâ omnia dictu prona sunt, auditu suavia, intellectu facilia, susceptu honesta.

3. Nullus suavior amico cibus est, quàm cognitio veritatis.

4. Pravitatis causa est ignoratio sui.

ἄγνοια σεαυτῶ.

5. Solidum existimandum id, cui nihil decedit; Perfectum, cui nihil accedit.

Vitruvium

6. Quicquid capit divisionem, & interitum capiat, necesse est.

Zimara

7. Amara sunt vitiosis, ac male-viventibus præcepta justitiæ.

8. Nihil est præstantius Deo; Ab eo igitur mundum regi necesse est.

9. Facilius est, posse dicere, quid non sit, quàm quid sit, hoc est, falsa intelligere, vera nescire.

10. Virtus colenda est, non illius imago: Et colenda non sacrificio aliquo, sed voluntate solâ atq; proposito.

11. Hi potiùs scelerati sunt habendi, qui cum sint artium

rum liberalium studiis perpolitii, ab humanitate de-
sciscunt, quam qui rudes & imperiti ad mala facinora
bonorum ignorantia prolabantur.

12. Dedit omnibus Deus pro virili partione sapientiã,
ut & inaudita investigare possit & audita perpendere.

Fucinus magnum & memorabile. Terentius. μέσση.

13. Præteriti est origo; præsentis substantia; futuri dis-
solutio: His enim tribus temporibus omnia conti-
nentur.

Hieron. Magius de Exustione mundi, p. 95.

14. Una custodia pietas est. Pium enim hominem
nec Dæmon malus nec fatum terret. Nam Deus eum
liberat ab omni malo. Quod enim unum & solum in
hominibus bonum, pietas est.

Hermes Trismegist. refer. Lactantio lib. 2. c. 15. de Origine erroris.

15. Pietas notitia Dei est.

Leontius referente Stobæo.

Ὁσιεσσα γυνώσις θεῶν.

16. Calcanda terrena, ut cœlestia consequamur.

17. Non in linguã, sed in corde sapientia est.

Gellius; & Homerus de Ulyssæ.

18. Si sine uxore possemus esse, omnes eã molestia ca-
reremus: Sed quoniam ita natura tradidit, ut nec cum
illis satis commodè, nec sine illis ullo modo vivi pos-
sit, salutè perpetuæ potius, quàm brevi voluptati con-
sulendum.

Metellus Numidius.

*Gellius lib. 1. c. 6. noct. Act. Ferendum vitium uxoris, aut tollen-
dum: Si fers; te meliorem; si tollis; commodiorem illam præstas.*

Hesychius.

19. Quibus oratio in ore nascitur, non in pectore, hi
Græcis sunt ἀφρογλωσσοι & γλωσσάπιδες, linguaces, lin-
gulacæ, locutulei, blaterones.

20. Nihil est tam furiosum, quàm verborum vel opti-
morum

morum & ornatissimorum sonitus inanis nulla subje- Cicero.
ctâ sententiâ vel scientiâ. Job. Major.

21. Nunquam tacet, quem virtus tenet loquendi, tan- de P. L.
quam veterosum bibendi atq; dormiendi.

Cecilius Tribunus Pl. Gell. lib. 1. c. 15.

22. Satis loquentiæ, sapientiæ parum.

Viel brähe/wenig Fleisch.

Salust. de Catilina.

23. Nemo debet trahi autoritate cuiusquam, sed ve- Lactantius.
ritati potius & faveat & accedat. Sic in scholis Philo-
sophorum cum Dn. GOCCLENIIO SENIORE statua-
mus, melioribus rationibus & emergentioribus ad-
ducti,

Nec mihi pro RAMO, nec docto est pugna PHILIPPO,

Verus uterq; placet; Falsus uterq; jacet.

*Arist. in Etb. Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica
veritas.*

24. Nullus temeritati in philosophia locus est: In æ-
ternum stultitiæ poena subeunda, si aut persona inanis,
aut falsa opinio decesserit.

25. Homo si sibi credat, certè arrogans est: Audet e- Joan. Ludov.
nim sibi vindicare, quod humana cōditio non recipit. Vives.

26. Omnes pari conditione nascimur.

27. Omnis sapientiâ humana in hoc uno est, ut De-
um cognoscat & colat. Hoc nostrum dogma, hæc sen-
tentia est.

28. Sapere nihil aliud est, quàm Deum verum iustis Hermes Trif-
& piis cultibus honorare. megist.

29. Major iniquitas est, probatam innocentiam da-
mnasse, quàm inauditam.

30. Cavendi illi, qui sanguinem faciliùs hauriunt,
quàm verba iustorum.

31. Quæ-

31. Quanam illa feritas? quæ rabies? quæ insania est, lucem vivis terram mortuis denegasse?

Lactant. lib. 5. c. 11. de Justitia. Cælo regitur, qui non habet urnam.

Lactant. lib. 5. cap. 11. 32. Nihil miserius est hominibus, quos ministros furoris alieni, quos satellites impiæ justionis necessitas aut invenit aut facit.

33. Tanta est innocentiae vis, ut ad sui tutelam non egeat vel armis, vel viribus, quacumq; iter fecerit. Horatio teste.

34. Nihil carius homini esse debet, quam innocentia.

35. Stultitia est, alienæ animæ parcere cum pernicie suæ.

36. Nihil prodest cognitio, nisi & actio subsequatur.

37. Humanitatis officium est, necessitati hominis ac periculo subvenire. Quod qui non facit, hominis appellatione se dispoliat.

38. Deus præcepit, ut si quando cœnam paraverimus, eos in convictum adhibeamus, qui revocare non possunt, & vicem reddere, ut omnis actus vitæ nostræ non careat misericordiæ munere.

a Lactantius. Φιλοξενία exercenda.

ἢ ἐλεημοσύνη, compassio.

39. Tres sunt affectus, qui homines in omnia facinora præcipites agunt: Ira. Cupiditas. Libido: Ira Ultionem desiderat, Cupiditas Opes. Libido Voluptates.

Tres Erinyes sive Furie hominis.

40. Duo offerenda Deo: Donum & Sacrificium: Illud est integritas animi; hoc laus & hymnus.

41. Idcirco mundus factus est, ut nascamur: ideo nascimur, ut agnoscamus factorem mundi & nostri Deum

um : ideoq; agnoscimus, ut colamus : ideo colimus,
ut immortalitatem pro laborum mercede capiamus.

Lactant. l. 7. c. b. de div. premio, & c. 7. lib. divin. Instit.

42. Fragilia contemnenda sunt, ut solida consequamur,
Spernenda terrestria, ut cœlestibus coronemur : tem-
poralia fugienda, ut ad æterna veniamus.

43. Affectus est, qui movet Deum, non strepitus la-
biorum. Neq; refert, quàm proluxa, quàm vocalis sit
precatio, sed quam ardens & sincerus sit affectus.

JUSTUS LIPSIUS. Adjuncta precatiois sunt :

Ut tua pertingat penetretq; precatio celum,

Corde sit ex puro, sit brevis atq; frequens.

44. Affricat manum suarum scabiem convictor im- *Theognis.*
probus.

45. Athletæ abstinere à laboribus necessariis, ut in
non-necessariis valeant. Nobis contra faciendum. *Æn. Sylbius.*
Qui equos domant, primū blandiuntur & mollissimè tra-
ctant, ut assuescant freno : Sic populus lenitate sub-
eundus.

46. Animal in intimis vires habet maximè proprias :
sic animus nisi ostentat, sed tum celat, cum maximè
juvat.

47. Avari cum multa congerant, non fruuntur præ-
sentibus, sublata deplorant : Sic qui lugent extinctos,
vivi non fruuntur.

48. Accensam lucernam nemo molestè fert, extin-
ctam dolent omnes; Ita nasci jucundum, mori ina-
mabile.

49. Arithmeticoꝝ digiti aliquando valent multis
millibus, aliquando nihil : Sic Regum amici aliquoti-
es quidvis possunt, rursus mutata in fastidium, gratiâ
nihil possunt.

O

50. Admi-

50. Admirator virtutis non horret Aristidis exilium,
nec Socratis paupertatem, nec Phocionis condem-
nationem.

51. Alijs venti sunt secundi, alijs adversi: Ita alijs
fortuna favet, alijs adversatur.

52. Sapiens in quavis fortunâ se benegerit.

53. Quosdam contraria movent. Si exhorteris; ma-
gis languescunt: Si dehorteris; magis accenduntur:
Si bene-merceris; redduntur inimici: sin malè; plu-
ris te faciunt.

54. Apelles pictor queri solitus est, perisse diem, in
quo non duxisset lineam: Ita Christianus dolebit, si
quo die non evaserit seipso melior in pietate.

*Otium in ne-
gotio.*

55. Animus ita formandus, ut quies nobis in turbis
sit, & pax inter media arma.

56. Anima & corpus, duæ in homine partes, junctæ
inter se sunt concordia quadam discorde.

57. Æquum est, ut homini placeat, quicquid Deo
placet.

58. Amicissima studiis Solitudo et Quies.

Ovidius.

Justus Lipsius.

P. Bemus.

59. Amicis summum peccandi genus est VELLE.

60. Alibi molles simus, sed in pietate sicut ferrum.

61. Ad mortem omnes maturi sumus, etiam ante-
quam nasceremur.

62. Apud Deum vita longa non optima, sed innocen-
tissima.

63. Amor humani generis nectar suavior est & gra-
vior, cum à supero ille amore venit.

Erasmus.

64. Ambitio & avaritia sæpe velantur religionis
mantello.

65. Ἀπλανὴς a solus DEUS & ὁ πανεπιστήμων.

a. erroris expertus. b. omniscius.

66. Acule:

66. Aculeones & curiones in religione simplicissima decertantes, fidem, non rationem ducem habeant. Attendendum hic, non quærendum.
67. Artes pacem dirigunt, bellum dirimunt vitia virtutesq; premunt aut excitant, testes temporum, arbitra meritorum.
68. Anni & morbi ingenium hominis deprædantur, secundum Horatium.
69. A culpa cum sim9 innoxii, non sim9 ulli obnoxij.
70. Æquat omnes cinis. Impares nascimur, pares morimur.
71. Currit mortalibus ævum,
Nec nasci bis posse datur -- Sil. Italicus.
72. Breves sermones non solum apud DEUM, sed & *En. Sylvius*
apud principes grati & decori sunt.
73. Consilia quibus impares sumus, fato permittam9.
74. Conare omne opus cum DEO aggredi, quia *Socrates*
DEUS non secus in rebus civilibus, quam in bellicis præest ac dominatur.
75. Curat hominum vitam DEUS, ac singulorum actus advertit.
76. Gratiiosa expostulatio est, quæ requirit officium:
77. Maximum DEI beneficium valere sensu communi, & naturali judicio.
Symmach. ep. 54. l. 2.
Petrus Commi- n. cus.
78. Ad gloriam majus nihil patientia.
79. Ut flos, ita amicus gratus est, quam diu est recens.
Cyprianus.
80. Ad saturitatem nullâ fortuna est opus.
81. Inter bonos amicitia, inter malos factio est.
82. Obedientia est felicitatis mater.

- P. Mimus.* 83. Bona opinio homini tutior pecunia est.
84. Si bonus es, patiare parem, nam nemo beatus
Quem nemo æquiparat, non dat Deus omnia
foli.

Eobanus Hessus.

Antisthenes. 85. Πενία τρέπων διδάσκαλος: Paupertas est magistra
Prov. 20. v. 29 morum.

86. Δόξα πρεσβυτέρων ποσίδ. Decus senibus canities.

87. Senum canitiei adfurgendum, qui prosint publicæ
prudentiâ & longo usu quæsitâ experientia. Alias frigidâ
res cani & vires, quorum utrumq; etiam in bovem
asinumq; cadit.

Horat. 88. Qui commissâ tacere non potest, & cui par, qui
fingere visa potest, seu qui plus videt, quam videt, ut
Plautus in Milite loquitur, uterq; niger est, utrumque
caveto.

Petrus Arbitr. 89. Veteres cum canes catenâ vincirent, in pariete
proximo adscripserunt, CAVE CAVE CANEM;
Utinam hi fronti inscripta haberent verba: CAVE
CAVE SYCOPHANTAM.

90. Fides viva, per opera Caritatis efficax, Deo acceptior
est Hecatombis: Ποιῖν δικαία καὶ ἀληθῆς ἐν ἀρέτῃ ᾧ ὄφθ.
ἰεῶ μᾶλλον, ἢ ἰουσιῶν αἵμα.

Carol. Sigon. de republ. Hebræor. lib. 4. c. 8.

91. *Martinalia* hodie, cras *Bachanalia*, perendie *Saturnalia*
celebrantes, non divites erunt, parum reponent; causa est
delitias magno constare. Convivia sumptuosa, crebrò-agitata,
loculos exhauriunt.

92. Luxus populator quies, quem semper adbarens.

Infelix humili gressu comitatur EGESTAS.

Luxuriz filia inopia. Plautus in trinummo.

Claudius lib. 1. p. 58.

93. Η ἀσέβεια θεοῦ καὶ ἀπίσταντος, der Gottlose sehret *Hunfichl.*
mit dem Kopff hindurch. *Lutherus*, veluti vespa per-
rumpunt telas araneorum & tandem hærent.

Inapientas fronte meretrix est.

94. Μηδὲν ὠρῆστα ἀγέλομεν. Nihil præcipitanter, ni-
hil temerè.

95. Nulla vis humana vel virtus meruisse unquam *In Penulo.*
potuit, ut quod præscripsit fatalis ordo, non fiat.

Anmian. Marcellinus. lib. 23.

95. Virtutis comes fama. Satius est, ut boni dicamur
cum Adolphasio Plautino, quam beati. Quid enim
profunt opes infami? ne hilum! Infamis vilior alga
est. Tanti tibi non sit opaci omnis arena Tagi, quam
bonum nomen.

96. Qui multum accipit, libertatem vendit: Obstri-
ctus enim nodo gravi, nexu valido creditori est.

97. Tale præmium quisq; fortietur, qualiter labo-
ravit.

-- *Sit par fortuna labori.*

98. Animus est primus fons benefaciendi, & index *χαριτέλε-*
animi oculus. *Pa.*

99. Oppressio fit aut per confictas accusationes, id *Prov. 22. v. 16*
est, calumnias, aut per concussionem, & vi violenta.
Utroq; Leonina & vulpina vi modo Nabothus oppres-
sus est.

100. Nemo fingere subito sibi animum potest.

Corolla-

Corollarii loco hæc adduntur
huic classi miscellanæ mi-
scellanea.

1. Aurum blanditiæ pater est, natusq; doloris.
Qui caret hoc; mæret: qui tenet; hic metuit.
Londini, in domo Mercatorum.
2. Æruscatoribus nulla religio est vel omnem homi-
nem natum decoriare, saltem ut principis sui, cui pla-
cere hoc modo student, fiscum adaugeant, & nec mi-
nus tamen prædam in suum sinum conferant. *Ælius
Lampridius.*
3. Animus nunquam major est, quàm ubi aliena de-
posuit, & fecit sibi pacem nihil timendo, fecit sibi di-
vitiis, nihil concupiscendo. *Seneca.*
4. Centum libræ mœstitiæ unciam debiti non sol-
vunt. *En. Sylvius.*
5. Christiani olim habuerunt *obscura templa & lucida
corda*: Nunc contra habent *lucida templa & obscura corda*.
Ioann. Aventinus.
6. *Callitas* periclitatur in *delitiis*; *Humilitas* in *divi-
tiis*; *Veritas* in *multiloquio*; *Caritas* in hoc nequam. *secu-
lo*; *Religio* in *Ceremoniis*. *D. Bernhardus.*
7. Dives edit, quando vult; pauper, quando potest.
Lærtius.
8. Durum illud verbum ingenuis animis, *ROGO*, nec
inter amicos unquam expectandum. *Seneca.*
9. *FIDE, VIDE, raro Pietasq; Fidesq; videntur,
Lingua nocet multis provida, FIDE, VIDE.*

Traw/
Schaw.

FIDE,

FIDE, VIDE, sed & his, qui dulcia verba loquuntur;

Non semper fas est fidere, FIDE, VIDE.

FIDE, VIDE, veri ne decipiatis, amice;

Nomine, nam tuta est hac via, FIDE, VIDE.

10. Fides sine caritate dæmoniorum est: fides cum caritate Christianorum. *Augustinus.*

11. Fœcundior est cultu exiguitas, quam magnitudo neglecta. *Palladius.*

Mit viel heit man hauf/

Mit wenig kömpt man auch auß.

11. *Ἰὲς Φιλῶν / Ἐδὲν ἰχθὺς Φθόνῳ.*

13. Si quis mihi duas vias monstraret, quarum altera ad Orcum, altera ad tribunal duceret; præ hac ingredi illam eligerem: Ergo *ΦΕΤΤΕ ΔΙΚΗΝ*. Res enim molestissima & sumtuosissima est vitilitatio.

ÆNIGMA.

SEX a fuge; **QUINQUE** b tene; **SAC BIS** c DUO; **TRINA** d sequentur.

a Amores.

b mores.

c ores.

d res.

CLASSIS XVI.

AULICA-POLITICA.

1. *Parcere personis, dicere de vitiiis;*
Incolumi licuit semper amicitia,

2. Pau-

2. Paucos beavit aula, plures perdidit;
Sed & hos quoq; ipsos, quos beavit, perdidit.
Culmen aula lubricum est. Ideo consulo fideliter, ut unusquisq; ocio perfruatur dulci obscuro loco postus. Sic enim transibunt dotes ejus nullo cum strepitu.
- Aulam qui sequeris, non omnibus omnia crede:
In verbis verax esto, tacenda tace.
3. Splendentisq; aulae nimium ne crede favori,
Non ita luna suas mutat ut illa vices.
4. Nempe redire, sequi regum sublimia castra,
Eximius status est, sed non sic itur ad astra.
5. Argentum cum sit candidum, nigras tamen ducit
lineas, ut stannum: ita aulicorum quorundam alia species est, alia facta.
6. Cautè inter captatores homines ambula, te cela,
linguam preme, omnia proba, etsi non probas.
7. Calidi omnia & omnes turbant.
8. Calumnia occasione apud audientes valet, tempore infirmatur.
9. Culpæ ministrorum principes ipsos commu-
nicant.
10. Contra aulicam vesaniam non est comparatum
ullum remedium.
11. Occasione tritum opus est improbitati in aula.
12. In aulis amicitia ex favore potius, quam judicio
vero conglutinatur.
13. Melius est cum Diogene olera lavare, quam regi-
as cum Aristippo epulas sectari.
Canis aulicus Aristippus, quem omnis decuit color.
14. Principum ad conclave operiri, Ceremonia au-
lica.
15. In aula non dicendum quid sentias, sed quid con-
veniat. Scenæ.

Scaliger.

16. Scenæ, quod dicitur, in aulis servendum, & *ἄλῳπηνίζεν ὡς ἐτέρην ἀλῳπῆνα.*

Prov. Vulpinarium vulpibus.

17. Invidiosum est, cum lupis si fueris simul non ululare.

Invidus esse nolo, invidiosus esse laboro.

18. Paucis datum hominibus, præsertim philosophis, chlamidem simul & pallium ferre.

19. Aulicorum mores hoc tempore, vices in die salutare, genua inclinare, nudo capite occurrere, à tertio usq; jugere dextram porrigere.

Erasm. in adag. lib 1. χαρῆν ἰσχυρῶς, ad gratiam loqui, hoc est, PLACENTINUM agere, non VERONENSEM. Tales D. Paulo ad Rom. sunt χερσῶλογοι, Liebköser.

Erasm. Chil. 1. cent. 3. ad. 41. Fumo pereat, qui fumos aliis vendit.

20. Thesauri aulicorum sunt magna promissa, in gentes pollicitationes.

21. In aula altera manus pomus ostenditur, altera lapis, *Plautus.*

22. Aulici verbis amici sunt, cogitationibus infidias struunt; palam benevolentiam, occultò periculum intantant.

23. Docti, in aulam venientes, demum vivere incipiunt. Longè enim alia est ratio vitæ Academiæ & Aulicæ.

24. Qui fructum ætatis actæ ex aula capere vult, *Proverbiæ.* videtur is mihi è vacua nassa cibum petere.

25. Exaltati in aulis calculis Arithmeti-
Durus de Pa- les. Nam ut illi aliquando minorem, aliquando ma-
sculo. rem numerum referunt: Ita hi aliquando fortunati,
 aliquando calamitosi, rursus aliquando illustres,
 aliquando obscuro habentur.

Ulricus Huttenus.

Lucanus.

26. Blanda pestis Aula.

27. Discedat ab aula, Qui vult esse pius.

Hartman. Hartmanni ab Eppingen.

28. Ut aliqui sint, boni in aula, periculosa tamen ibi
 est experientia.

- Æn. Sylvius.

29. Candoris & bonitatis nullus in aula fructus.

30. Venientes in aulam imitari oportet Alcibiadem. Nam ut aliter Athenis vixit ille Atticam morum
 pravitate, aliter Lacedæmone solutius: Ira opus est au-
 lico, omnem in modum se conformare cruribus eorum,
 quibus cum vivit, ut ingenio in omnem partem mu-
 tabili sit, in omnibus versutus & callidus imò ipso
 Protheo magis varius.

31. Aulici, principum bonitate abutentes, pro falsissi-
 mo animi indicio frontem habent.

Æn. Sylvius.

32. Sæpè heri qui placet, hodie displicet.

33. In curiis, principum non servitia, sed personæ
 ponderantur.

Vide Cramben aulicam Thuanj.

34. Parvos parva decent, & magnos munera magna.

35. Si curiam curas, pariet tibi curia curas.

Mare aulicum. Joachimi Camerarij.

36. Injurias accipere & gratias sæpe agere aulicum est.

37. Aularum beneficia sunt lenta, injuriæ præcipites.

38. Injurie in aulis sunt documenta patientiæ.

39. PROMITTERE etiam beneficium in aula est.

Omnes.

40. Omnes qui in UMBRA philosophamur, nec aliquando ad res regendas accedimus, quod scimus, nescimus.
41. Venti aulae SEPTEM sunt: 1. Favor, 2. invidia, 3. Cupiditas, 4. Ambitio, 5. Luxus, 6. Consuetudo prava, 7. Egestas.
42. Diu servire in aula est diu se affligere & conterere.
43. Novi aulici, ut novicalcei, sunt cari:
44. Non semper in aula spirant, sed ubi spirant, arripienda occasio est.
45. Solent principum favores ventuum in morem subinde reflare in diversum.
46. Principibus utendum aut rarò aut jocundè.
ἢ ἤμισα ἢ ἠδυστα.
47. Largè præstat convivam esse, quàm convivatorem.
48. Aulici ad nutum principis nunc beati sunt, nunc *Polybius* miseri.
49. Ridiculum est, Custodem indigere Custode. *Plato Dial. 3.*
Principes ποιηδὸς λαῶν. Homerus.
50. Agmen adulantium media præcedit ab aula.
51. Principem bonum faciunt boni Consiliarij.
52. Qui versantur in aulis, semper metuere debent, ne ruant.
Petrus Martyr in Ethicis.
53. Ut principum status ordinatio DEI est, ita principum aulae ad ordinationem DEI pertinent.
Job. Brentius in Lucam.
54. Facilis ex aula ad senectutem descensus est.
Calius II. Curio.

55. Admittere manum operi alicui in aula, formen-
ti loco est.

Joannes Ludovicus Vives.

56. Magnam fortunam magnus etiam animus
deceat.

Simon Simonius tractatu de Nobil: p. 59.

57. Malevolus animus in aula abditos dentes habet.

Ishtus Lipsius.

58. Aliud in ore, aliud in pectore clausum habere fre-
quens in aula est.

Salustius de Catilina.

59. Decet prius audire, ut conveniens responsum
ad interrogata dari possit, alias de aliis dicenti, de
cæpis respondebimus, falces postulanti faces offerem-
mus, quo nihil ineptius, Cavenda itaq; præcipitan-
tia, tam in dictis, quam in factis. Audiendi prius sunt,
quibus - cum nobis negocium est; ante omnia verò
judices, antequam in causa pronuncient, seu civilis seu
capitalis ea sit, utramq; partem *ἰκανῶς* audisse oportet.
Nam ad pœnitendum properat, citò qui judicat, ait
MIMVS.

*Sir: n. 6. 8.
Prob. 13. 6. 13.*

60. Sunt quidem tanto astu vitiligatores, qui præ-
occupare judicem studio quærunt in mala causa, ne
audiat *reos insontes*. Viri autem pij non voluntarij, sed
coacti penè adeunt tribunal, ne litigiosam hominum
labeculam contrahant.

Δίκαιος ἑαυτὸς κατήγορος ἐν πρώτῃ λογίᾳ. Greg. M.

61. Parcant singuli detractui linguæ, custodiantq; ser-
mones suos, & sciant, quia cuncti, quæ de aliis lo-
quuntur, suâ sententiâ judicabuntur.

62. Quantum potes, te ipsum argue, inquire in te.

Ac;

ACCUSATORIS primùm partibus fungere, deinde
Judicis, novissimè DEPRECATORIS: Aliquando te Bernhardus &
Seneca.
offende.

*Sic David sui accusator est. 2. Reg. 24. v. 10. & Telonus
Luc: 18.*

63. Non fatis semper præsidij bona causa in se est, ni-
si DEO, qui bonam causam bene-agentes deseruisse
nequit, præsidente. *Novanus in discursibus politicis p. 21.*

64. Pro exactissima justitiæ diviæ regula cuiq; Rod. Guallib.
bona & mala eveniunt. Licet hæc ipsa exceptiones
patiatur. Pro immensâ enim sapientiâ Dominus cœli
& terræ ad tempus sceleratos fungi honoribus vult,
mergi & premi suos cultores: Eò tamen tandem res
abit, ut conversâ pagina piorum causa triumphet.

65. Ferre moram, moderari iræ, contemnere risus, Scaliger.
Dura pati cunctos aulica vita docet.

66. Auream quisquis mediocritatem diligit, careat
invidenda sobrius aula.

Horat. od. 10. lib. 2. Carm.

Legisti, credo, nostram hanc schedam? &
non dubito, quid velim animadver-
tisti?

Parum si restat temporis, pellege & has
NORMAS MISCELLANEAS,

Quas

*Subnexi post introductionem M. Mar-
tini Füsselii Görlicensis Lusati, In-
spectoris Ecclesie Servestane ad
D. Barthol.*

I.

Pli in verbo *νοχθήμερον* meditantur, in quo quidem
est vita æterna, quam laboris sui hostimentum
consequuntur amplissimum. *Pf. 1. v. 2.*

1. Ingens *χάσμα* Deus constituit inter pietatem
& impietatem, adeò ut nunquam convenire possit lu-
ci cum tenebris, Christo cum Beliale.

οἱ ἐπιανθίντες με, μασηγῶσι με.

3. Quicquid contingat piis, habent Hyperaspisten,
clypeum, præsidium, propugnaculum, Deum; ad hunc
subinde se recipiunt, quoties volunt, non currentes Pe-
gasi pedibus, non volantes alis Dædalæis, non Argo na-
vi velificantes, sed supplice voce devoti in fide & Spi-
ritu à Deo precantes & exposcentes opem, quia propè
est omnibus, invocantibus ipsum, *Pf. 145. v. 18. & Rom. 10.*
p. 8.

4. Sacræ literæ solæ sunt, in quibus *γρηφόροισιν ὅπι πλεί-
σι διδασκόμοισι.* Hæ τῆς μαθητῶς κρείττονας διδασκάλων, καὶ τῶς
παίδας γεγεντοδιδασκάλους reddunt.

5. Opor-

5. Oportet hæreses esse, ut, qui *ἀδύμοι* sunt, appareant: Oportet lucem opponi tenebris, ut lux gratior inclarescat oculis nostris, & fides manifesta fiat creditium luci, apprehendentium lucem, quæ Christus est.

6. *Biblia noster Amor, dulcissima Biblia, dia*

Biblia; delicia laetitiae meae,

Divitias habeant locupletes, regnaq; reges,

Divitias habeant Biblia sacra meas.

Biblia semper amo, sacra Biblia semper amabo.

Castus amor Bibliæ; Sanctus amor Bibliæ.

ἘΡΡΟΝ *erunt mihi Biblia, erunt eademq; ΠΑΡΕΡΡΟΝ,*

Dulce erit in Bibliis vivere, dulce mori.

Christe, tibi in Bibliis vivam, moriarq; beatus,

Biblia te sacra habent; dantq; docentq; pios:

Sancte liber, Venerande liber, liber optime, Salve,

O Animæ Nostræ, Biblia, Dimidium.

Totum immo dicenda mea Sacra Biblia Mentis:

Christum quæ pandis, Biblia, Noster Amor.

7. Sicut esurire signum bonum est valetudinis: ita amare divina eloquia spiritualis sanitatis maximum fuerit indicium.

Sapientibus sat multa, ceteris nihil satis. Chrysof. hom. 14. in Gen.

8. Pereant pessimus morbis, qui quærunt animas fidelium. At illi occisi ob confessionem liberam agni, qui noluerunt recipere charactere bestiae in frontibus, cauterium idololatriæ in conscientiis, & ad Baal Maozim, Cerealiæ farre creatum, numen crustaceum, umbratilis levitatis umbram, & spumam panis, sonitu tintinnabuli ostentatum Deaferum poplitum incurvare fortiter recusarunt, illi, inquam, occisi, lumine cæsi: at *Luminis æterni consortes, cum Agno Vivunt, albis induti vestibus, &c.*

9. Ser-

9. Sermo datur multis, sapientia paucis, quam distribuit dominus, cui vult, & quando vult, *Augustin. de scella Paradisi.*

10. Argento auroq; homines non fiunt meliores, sed ditiores virtute ex sapiendum dictis.

11. Cujus aures sunt clausæ veritati, hujus salus desperanda est. *Cicero.*

12. Hæc duo divinitus data hominibus longè pulcerrima, veritatem amplecti & beneficiis operam dare. Homo enim natus, non εἰς ὄλεθρον, ἀλλ' εἰς τὸ βεβηγεῖν. *Ælianás lib. 12. Vet. hist. ex Pythagora.*

13. Qui lavat munera, perdit: ὡκείων χάριτες γλυκερότερον.

14. Hominibus nonnullis pro nectare & ambrosia est τὸ κακὸν γένος. Diabolicæ enim naturæ κακὸν γένος ψυχῆ Themistio, quibus quies est, inquietasse, qui verè Noxa dici queunt. *Vergilius.*

Et si non aliis retulisses, mortuus esses. hoc est.

Es hette dir das Herz abgedruckt.

15. Πολλὰ κίβητος γνώμας ἐξαπατῶσ' ἰδέαι. *Theognis.* Formæ externæ multum fallunt, pulcrum placebat pomum Evæ, fulgor aurei amoris, attamen miserè-decepti Legi Rhythmos anno 1387. scriptos.

Ich hab manchen erkant /

Der gelt kaufft / vnd kupffer fandte.

Muniendum itaq; pectus erudita virtute, pietate literata.

16. Quisquis inops peccat, minor est reus: Petrurius Arbitrator.

17. Civili sapientia pretio numario æstimari non potest. *Ulpianus.*

18. Christus homo factus, auditu devorandus, intellectu

lectu ruminandus, fide digerendus est. *Tertullianus lib. de resurr. Carnis.*

19. Præstat cum paucis bonis adversus malos omnes, quàm cum multis malis, adversus paucos bonos pugnare. *Antisthenes.*

20. *Vilis* semper custodia oris, quæ tamen affabilitatis gratiam non excludat. *Bernhardus.*

21. Non erubescat pœnitentiam agere, qui non erubuit pœnitenda committere. *Casarius Arelatensis. hemil. lib. 2.*

22. Judicia DEI se insperato exerunt, fiduciam piis in ærumnis addentes, *halt nicht/ wenn niemant spricht.*

23. Quid fieri debeat, tractato cum multis; quid verò facturus sis, cum paucissimis ac fidelissimis, vel potius ipse tecum. *Vegetius lib. 3. c. ult.*

24. Pulcrum ornatum turpes mores pejus cœno colunt, Lepidi mores turpem faciliè factis comprobant.

25. Veritas concors sibi & constans in perpetuum consistit: Mendacium citò veterascit & evanescit, *Wahrheit bestehet/lügen vergehet.*

26. E dignitate principis est, eum multos & præstantes habere fafallos *Nevizanus.*

27. Quod nullius est, id naturali jure occupanti conceditur. JUSTINIAN. IMPERATOR. (Idem.)

28. Eruditus prius oportet animos, postea linguas fieri.

29. Nemo nostrum non peccat, homines sumus, non Dij. Petrus. Arb.

30. Quisquis se inculpatum dixerit, aut superbus, aut stultus est. *Cyprianus.*

31. Prudentiâ navim gubernat nauclerus, non valentiâ. *Pacuvius.*

32. *Non latet obscurus, quem tollit in aethera virtus.*

Q

33: Neq;

33. Neq; multum comedisse mellis expedit, neq; suam affectare gloriam gloriosum. *Sebastianus Castalis. exc. 25. Prov. Salom.*

34. Hoc ævo in susurronum albo apud principes terræ sunt emissarij Thaidis Romanæ, galero & togis pullatis, quadratis pileolis & cucullis insignes; curiosi simulâtes: sed ovinâ sub pelle Appuli latêtes lupi, cædes principū Orthodoxorum procurantes; pacem juratâ (quamvis manū nō verterint) effringētes, si è re videatur, jurejurando vel centies dato. Quò respexit THEODORUS BEZA *Emblem. 24.*

*Tranquilli immotiꝝ, prius velut aquoris undas
Unica ventorum vīs ugitata ciet.*

*Sic mundum meretrix Romana; hanc tollite Reges!
Pacatus subito, credite, mundus erit.*

35. Nemo tam adolescens est, qui manè sibi vesperum policeri possit. *Varro.*

36. Ignoratio factorum magis intentos virtuti nos efficit, & minus anxios timore imminentium malorum. *Franciscus Petrarcha.*

37. Discere cupienti bonus quisq; favet.

38. Venatores canum adminiculo lepores capiunt, at vulgus stolidos laqueis laudum irretit. *Socrates.*

39. Distractione curarum elanguescit bonum proprium civitatis, atq; ægritate incipit & consenescit. *Nonn. Marcell. ex Varrone.*

Quod est in corpore humano phlegma, id est in corpore reipubl. Distractio. Bodinus.

40. Optimum est, spretis opibus, mediocri fortuna contentum vivere quieto animo.

Πάντα μέσσι τιν ἄρισται, μέτρω θέλω ἐν πόλει εἶναι.

SERI.

SERIES

IMPERATORVM

Plagæ Utriusq̃;

ORIENTALIS ET OCCIDENTALIS

A

JULIO CÆSARE

ufq; ad

Recens-designatum.

MATTHIAM, EJUS NOMINIS I.

MONARCHAM

SEMPER-GLORIOSUM

SEMPER-AUGUSTUM

*Schematismo peculiari
exhibita & declarata.*

MONARCHIÆ QVARTÆ
IMPERATORES:

ANTE DIVISIONEM IMPERII

^a Ex solis Romanis familiæ JULIÆ. 6.

1. <i>Julius Cesar.</i>	4. <i>C. Caligula</i>
2. <i>Octavius Augustus</i>	5. <i>Claudius</i>
3. <i>Tiberius</i>	6. <i>Nero</i>

^b Diversarum familiarum. 7.

1. <i>Galba</i>	5. <i>Titus</i>
2. <i>Otho</i>	6. <i>Domitianus</i>
3. <i>Vitellius</i>	7. <i>Numa Coccejus</i>
4. <i>Vespasianus</i>	

^c Ex Exteris & Romanis mixtim. 27.

1. <i>Trajanus</i>	15. <i>Philosophus Arabs</i>
2. <i>Adrianus</i>	16. <i>Decius</i>
3. <i>Antonius Pius</i>	17. <i>Gallus</i>
4. <i>Antonin⁹ Philosoph⁹</i>	18. <i>Æmilianus</i>
5. <i>Commodus</i>	19. <i>Valerius</i>
6. <i>Pertinax</i>	20. <i>Gallienus</i>
7. <i>Didius Julianus</i>	21. <i>F. Claudius</i>

8. *Septi-*

8. <i>Septimus Severus</i>	22. <i>Aurelianus</i>
9. <i>Basianus</i>	23. <i>Tacitus</i>
10. <i>Macrinus</i>	24. <i>Probus</i>
11. <i>Heliogabalus</i>	25. <i>Carus</i>
12. <i>Alexāder Severus</i>	26. <i>Diocletianus</i>
13. <i>Maximius</i>	27. <i>Constantinus Chlo-</i>
14. <i>Gordianus</i>	(rus)

^d Inchoatæ divisionis 8

1. <i>Constantinus M.</i>	5. <i>Valentinianus</i>
2. <i>Filii eius tres</i>	6. <i>Valens</i>
<i>Constantius</i>	7. <i>Gratianus cum</i>
<i>Constantinus</i>	<i>Valentiniano.</i>
<i>Constans</i>	8. <i>Theodosius Major</i>
3. <i>Julianus Apostata</i>	
4. <i>Jovianus</i>	

• Consummatæ divisionis labente

Occidente, 3.

1. <i>Arcadius</i>	3. <i>Martianus.</i>
2. <i>Theodosius Junior</i>	

^f Oppresso occidente 23.

1. <i>Leo I.</i>	13. <i>Constans</i>
2. <i>Leo II.</i>	14. <i>Constantinus V.</i>
3. <i>Zeno</i>	15. <i>Justinianus II.</i>
	4. <i>Phi-</i>

4. Anastasius	16. Leontius
5. Justinus I.	17. Apsimarus
6. Justinianus II.	18. Philippicus
7. Justinus II.	19. Artemius
8. Tiberius	20. Leo III.
9. Mauritius	21. Constantinus
10. Phocas	22. Leo IV.
11. Heraclius	23. Constantinus VII.
12. Constantinus V.	

Occidentis IMPP. labente Ori-
ente 40

• Ante ELECTORES ex Francis Occi-
dentalibus 9.

1. Carolus M.	6. Ludovic. 3. Balbus
2. Ludovicus Pius	7. Carolus III. Craßus
3. Lotharius IV.	8. Arnulphus
4. Ludovicus II.	9. Ludovicus IV.
5. Carolus Calvus	

h Ex Francis Orientalibus
Solus Cunradus I. Saliquus dictus

i Ex SAXONICIS 4.
1. Henri-

1. <i>Henricus Auceps</i>	3. <i>Otho II.</i>
2. <i>Otho I.</i>	4. <i>Otho IV.</i>

k Post Electores ante inter-
regnum 14.

1. <i>Henricus II.</i>	8 <i>Frideric. I. Barbaroß.</i>
2. <i>Conradus II.</i>	9. <i>Henricus VI. Asper</i>
3. <i>Henricus III. Niger</i>	10. <i>Philippus</i>
4. <i>Henricus IV. Sen.</i>	11. <i>Otho IV.</i>
5. <i>Henricus V.</i>	12. <i>Fridericus II.</i>
6. <i>Lotharius Saxo</i>	13. <i>Conradus IV.</i>
7. <i>Conradus III.</i>	14. <i>Guilielm. Holland.</i>

l Post Interregnum. 12.

1. <i>Rodolph. I. Habspur-</i>
<i>gicus</i>	7. <i>VVencesl. Ignavus</i>
2. <i>Adolph. Nassovius</i>	8. <i>Fodocus</i>
3. <i>Albert. Austriacus</i>	9. <i>Rupertus Palatin,</i>
4. <i>Henricus VII.</i>	10. <i>Sigismundus</i>
5. <i>Ludovic. V Bavar.</i>	11. <i>Albertus II.</i>
6. <i>Carolus IV.</i>	12. <i>Fridericus III.</i>

m Oppresso Oriente 6.

R 1. *Maxi-*

1. Maximilianus I.	4. Maximilianus II.
2. Carolus V.	5. Rodolphus II.
3. Ferdinandus	6. MATTHIAS I.

Cui largiatur *δαρις* ille *ἐξου*, fons omnis boni inexhaustus,
 felicitatem perpetuam & longævitatem omnis *νοσηρῶν πῶ-*
θη expertem, prosperum rerum gerendarum succes-
 sum, ad ingemiscentis Ecclesiæ salutare præsidium,
 & subditorum, quorum interest,
 respectum.

A M E N.

SYL

SYLLABVS,
 Quorum hæc Scheda meminit,
 AUTORUM.

A

Æschylus
Elius Lampridius
Ælianus
Eneas Sylvius
A. Gellius
Albertus Kranzius
Alexander ab Ales
Ambrosius
Ammianus Marcellinus
Andreas Alciatus
Angelus Monofinius
Antisthenes
Aristoteles
Arias Montanus
Aristus
Augustinus
Atbenens
Aufonius

B

Bacchilides
Baldus I. C.
Bastius
Bernhardus
Biblia Sacra
Bibliotheca Paulina

C

Cæcilius
Celus II. Curio
Chares
Carolus Clusius

Carolus Sigonius
Casarius Arelatensis
Cassiodorus
Cato
Cato Romanus
Catharinus Dulcis
Cicero
Claudianus
Columella
Cornelius Tacitus
Cyprianus

D

D. Auerbachius
Desid. Erasmus Roterodamus
Diogenes
Diogenes Laërtius
Dionysius Areopagita
Durus de Pasculo

E

Eobanus Hesus
Epimenides
Euripides
Eusebius

F

Franciscus Petrarcha
Franciscus Patritius
Fulgentius

G

Gabriel Faërnus
Georgius Remus
Gregorius Bersmanus
Gregorius Magnus

Q²

Gre-

Gregorius Nazianzenus
 Gregorius Tiliphonus
 Guevara

H

Hartmanus Hartmani ab Ep-
 (pingen)

Henricus Conflagius
 Henr. Cornelius Agrippa
 Hermes Trismegistus
 Hesiodus

Hesychius
 Hieronymus Treutlerus
 Hieronymus Magius
 Hippocrates
 Homerus
 Horatius
 Hugo

I

Jacobus Augustus Thuanus
 Jacobus Simancas
 Jacobus Typontinus
 Janus Gruterus
 Joannes Postbius
 Joachimus Camerarius
 Joannes Episcopus Sarisberensis
 Joannes Chrysostomus
 Joannes Nevizanus
 Joannes Taulerus
 Joannes Guilielmus Stuckius
 Joannes Aventinus
 Joannes Bodinus
 Joannes Casus
 Joan. Ludovicus Vives
 Joannes Major
 Joannes Brentius
 Isocrates
 Juvenalis

Julius Caesar Scaliger
 Justus Lipsius

L

Lactantius
 Laurentius Valla
 L. Annaeus Seneca
 Leontius
 Livius
 Ludovicus Granatensis

M

Macrobius
 Marcus Fridericus Wendelinus
 Marsilius Ficinus
 Martialis
 Martinus Lutherus
 Mattheus Wefembecus
 M. Antonius Delrio
 M. Martinus Füsselius
 M. Annaeus Lucanus
 M. Varro
 Menander
 Metellus Numidius
 Musonius

N

Nicolaus Reusnerus
 Nonnius Marcellinus
 Novanus

O

Orlandus Pescettus
 Ovidius Naso

P

Palingenius
 Palladius
 Paccuvius
 P. Bembus
 Petrus Arbiter
 Petrus Martyr

Petrus

Petrus Schumannus
 Philemon
 Philippus Melanchthon
 Philippus Beroaldus
 Philippus Comminatus
 Plato
 Plautus
 Plinius
 Plinius Secundus
 Plotinus
 Plutarchus
 Polybius
 Prudentius
 Prolomeus Arfacides
 Publius Mimus
 Publius
 Pythagoras

 Quintus Curtius
 Quint. Srenus Sammonicus

 R
 Rodolphus Goelenius Senior
 Rodolphus Gualtherus

 S
 Salustius
 Sebastianus Castalia
 Simon Simonius
 Socrates
 Sophocles
 Stobaeus
 Suetonius
 Suetonius Trajanus

Symmachus
 Synesius

 T
 Tertullianus
 Terentius
 Theodorus Beza
 Themistius
 Themistocles
 Theocritus
 Theognis
 Thomas Aquinas
 Thomas Garzon
 Tiraquellus
 Titus Livius
 Tuscanella

 V
 Valerius Maximus
 Vegetius
 Victorinus Strigelius
 Vergilius
 Vitruvius
 Ulpianus
 Ulrichus Hutterus

 X
 Xenophon

 Z
 Zimara

R 3 Trpo-

TYPOGRAPHUS LECTORI.

Lector benivole,

Omnibus error inest rebus, sermonibus, actis,
Scilicet & libris omnibus error inest:

Si menda advrtes, (ut sunt ea plurima) Prælum

Quæ malè-descripsit, deproperand, typis.

Hæc favor emendet tuus: *Est errare humanum*.

Tu qui menda notas, non quôq; es ipsus homo?

Candide Lector ades, chartam hanc tibi solus habeto:

Ore niger nigras Momus habebit aves.

ἡ ἀριστεία τοῦ θεοῦ δόξα αἰώνι

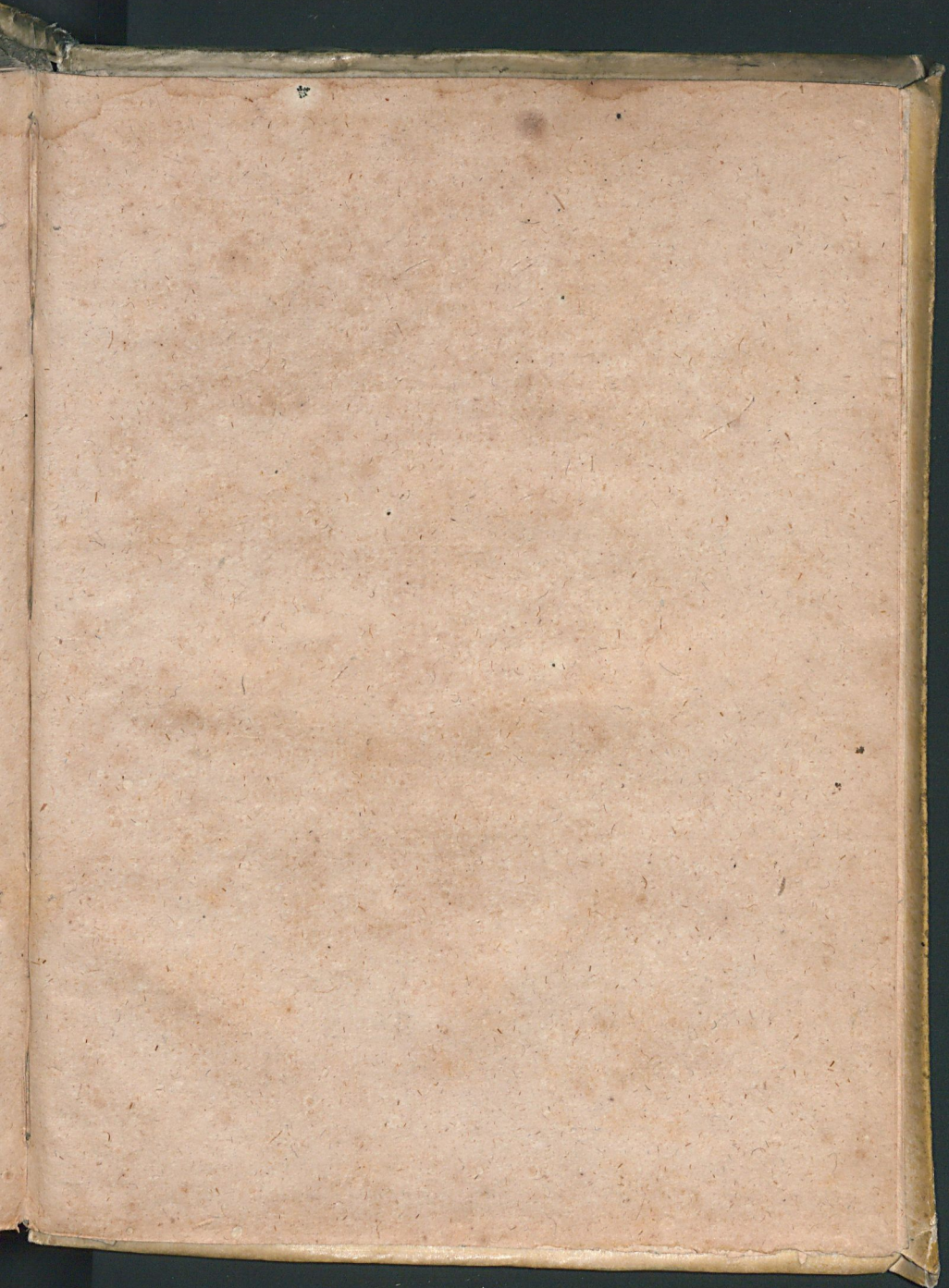
DEL PRÆSENTE MI' GODO ÈT MEGLIO
ASPETTO.

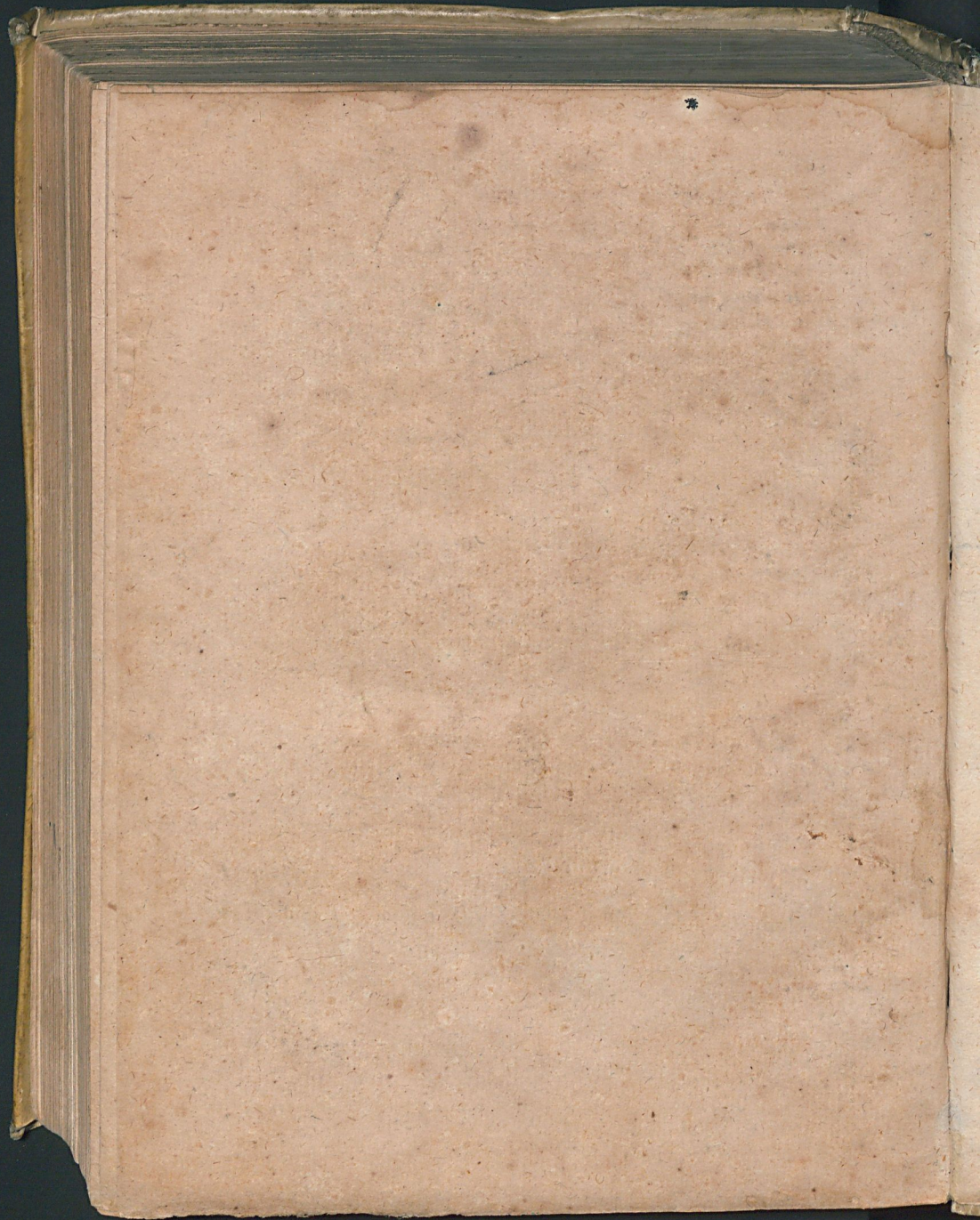
Anno

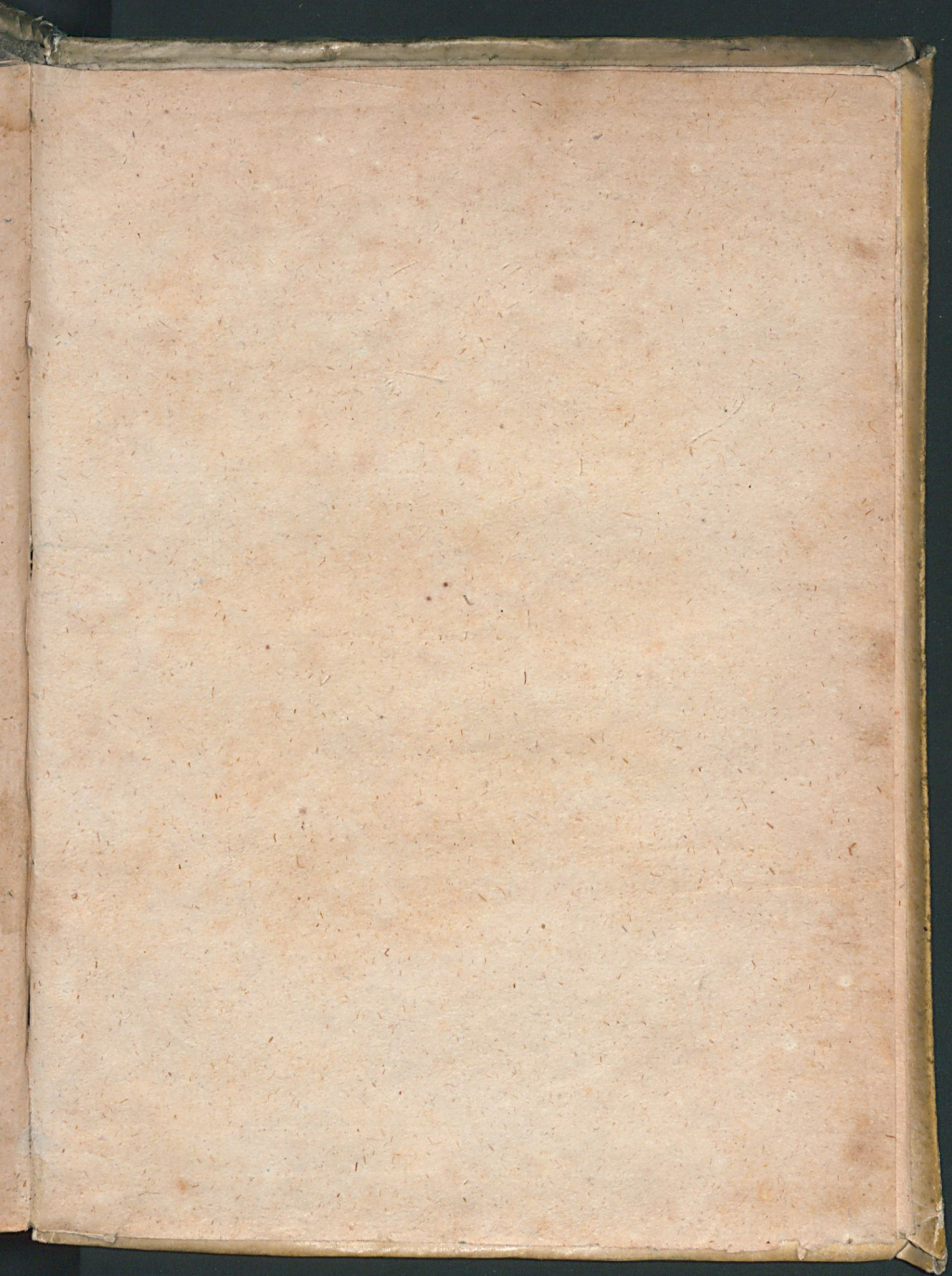
erVDIMInI & InteLLIgte potentes

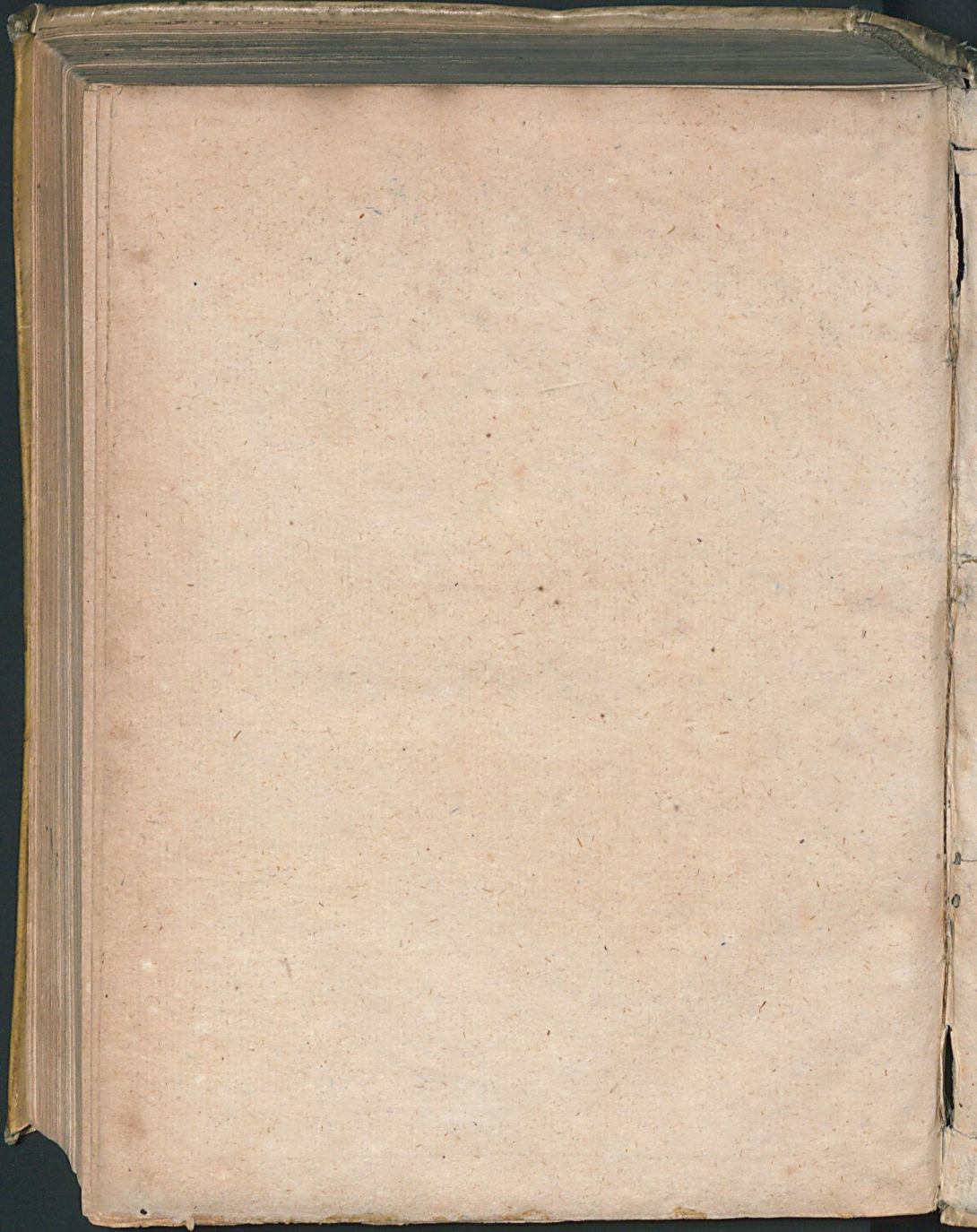
In terrâ.

Nd 614.

8°

ULB Halle

3

004 144 775

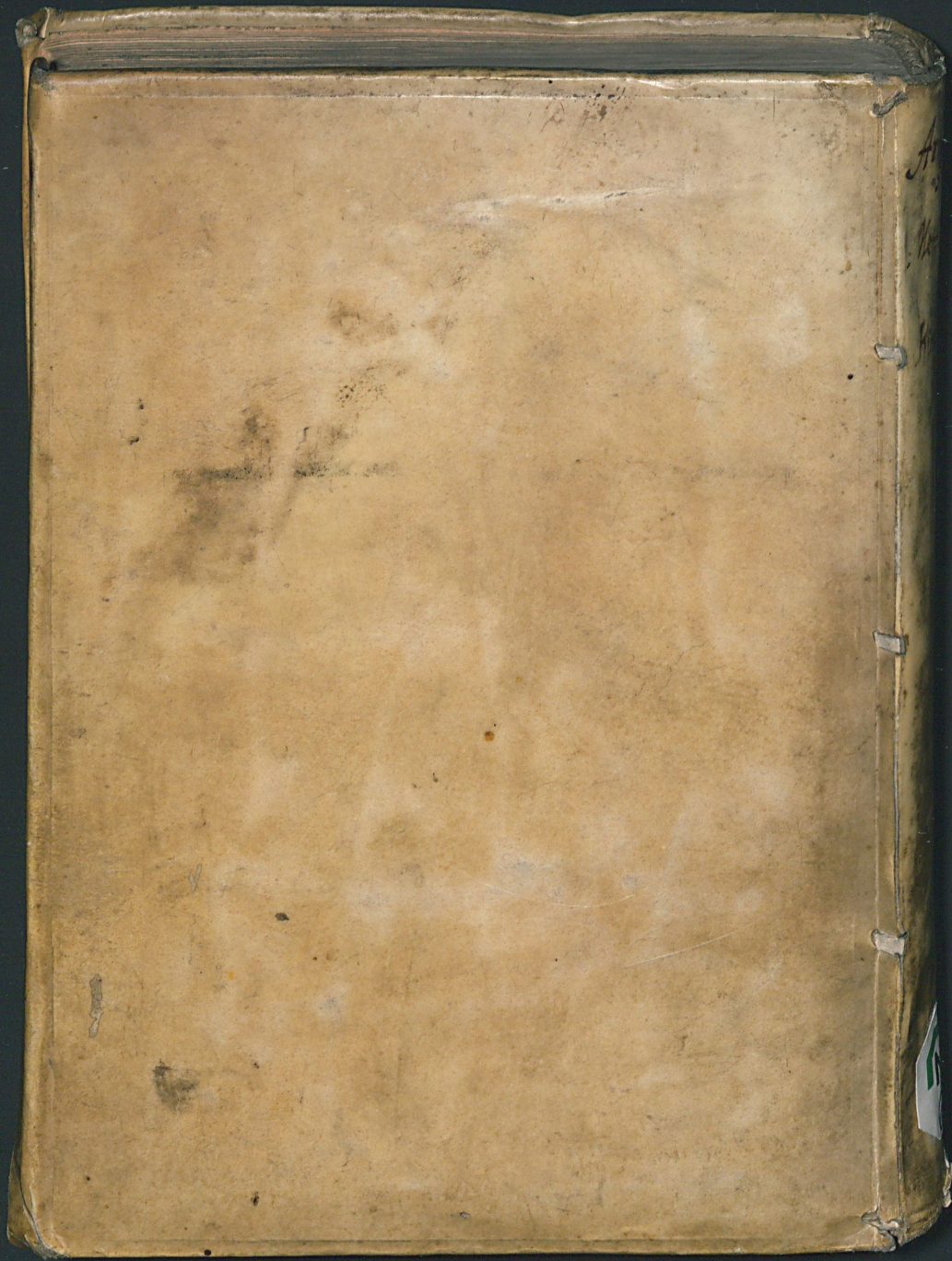

56

KD17

n. 5

B.I.G.

Farbarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

REGIA.

IO DE OFFI
TITUTIS

PIS
*clesiæ Constantino-
ientali olim*

ad
NOMINIS I.IMP.

so. perscripta,
*Ἐπιγραφὴ ἁπλῶς collatione
ognita, & accessione
suppletata.*

NITORIA.
F. Imperii hæredem & Successo.

IS CHRISTIANI APHO.

realico Latina civitate donatæ, in
pibus instituendis convenientif-

ad Rodolph. II. denatum & ejus
accessorem Matthiam I. Schema-

opera
HII LIP. M.B.ET

, quæ Dessæ est,
arii, &c.

, quo
corona MatthIæ.

hiâ Zachariæ
eri.

M D C
VV
H

